

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Confessionibus Ritè ac fructuosè excipiendis Doctrinas
tam generales, quàm speciales ad varios Hominum Status
accomodatas complectens**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Pars Prior. Instructionis practicæ generalia principia ad confessiones ritè
audiendas complectens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49251)

De Virtutibus Confessarii.

semper habere curet actionum, verborumque suorum Deum, & utrumque Angelum Custodem, suum scilicet, & Pœnitentis, eosque tanto magis vereatur, quanto majori auctoritate & sanctitate sunt præditi.

Secunda est *Mansuetudo*, cui ut Christi vires gerens studere debet, ut quotiescunque ad confessiones audientem egreditur, de ipso Pœnitentes dicere possint: *Eccce Agnus DEI, qui tollit peccata mundi*: ut ergo hanc exerceat. 1. Errores & vitia Pœnitentium cum magna charitate & patientia supportet. 2. Tranquillè & patienter audiat confitentes, non nimis impetuosè urgeat, ut se expediant. 3. Si increpandi sint, & puniendi, faciat id cum singulari benignitate, & commiseratione, sicut Medicus infirmum urere, & scissionibus contere quere solet. Quem in finem ob oculos semper habere oportet sapientissimum Senis cujusdam dictum, qui, ut in vitis Petrum l. 5. c. 15. legitur, dicere solebat: Si quis cum humilitate injungat Fratri aliquid facere, sermo ipse, qui propter DEVM egreditur, facit Fratrem illum subjectum existeri, & implere, quod fuerit imperatum. Si autem quis voluerit imperare Fratri, & hoc non secundum timorem DEI fecerit, sed contra per auctoritatem volens sibi in eo potestatem descendere, DEVS, qui videt occulta cordis, non permittit eum audire, vel facere, quod jubetur. Quod à DEO est, cum humilitate & obsecratione imperatur; quod autem ex potestate, cum furore & perturbatione, utpote quod à maligno est. 4. Si de ipso Pœnitentes sinistrè loquantur, patienter id ferat, atque dissimulet, & pro iis ferventiùs, quàm unquam id priùs fecerat, oret, sicque carbonem ignitum congerat super capita contritum.

Tertia virtus *Humilitas* est, quæ indiget Confessarius, ut gratiam ad hoc Sacramentum administrandum perquam necessariam (quæ teste Apostolo humilibus potissimum obtinetur) obtineat: tum ut se à superbiam, quæ ex comparatione sui cum Pœnitentibus facile oriri solet, tentatione custodiat. Itaque 1. ex corde seipsum despiciat, & omnibus Pœnitentibus inferiorem ducat, illud pii Ascetæ semper in mente habens: Non nocet, si omnibus te supponas; nocet autem te, maximè, si vel uni te præponas. 2. Semper sibi diffidat, & pavidus hoc tribunal accedat, memor illius sententiæ: *quis existimat stare, videat, ne cadat*. 3. Quantum sibi diffidat,

De Virtutibus Confessarii.

dit, tantum ex opposito confidat DEO, & gratiæ vocationis
suz. 4. Deponat omnem respectum humanum & timorem
contemptus apud Pœnitentes subeundi, sed potius optet ob
vile beneficium nullam aliam mercedem ab ullo homine re
ferre, ut tanto magis DEO placere possit. 5. Divinæ vo
luntati se perfectissime subijciat, atque conformet, &, quid
quid DEVS aut cum ipso, aut cum Pœnitentibus ordinaverit,
cum magna animi tranquillitate accipiat.

Quarta virtus *Charitas* est, quam præcipuum instrumen
tum ad Pœnitentum animos sibi devinciendos ducere, atque
adeò illud S. Augustini semper in mente habere debet: *Dili
ge, & fac, quidquid vis: radix sit inius dilectionis, non potest de
ista radice non bonum procedere.* Ut autem perfecta sit hæc
Charitas, omnes dimensiones habere debet. Et primò qui
dem esse *alta*, ut, quandoquidem DEVS potissimum per pec
cata offenditur, etiam Confessarius hoc motivo erga peccata
exardescat, atque adeò omni modo ea in Pœnitentibus extir
pare studeat. 2. *Profunda* esse debet, ut scilicet, quantum
est ex se, conetur omni modo eripere Peccatores à gravissimo
Dæmonis iugo, & inferni tormentis perpetuò duraturis, sic
que suum erga eosdem Dæmones odium ostendat. 3. *Lata*
quoque esse debet, id est, ad quosvis homines, pauperes æquè ac
divites, ignobiles æquè ac nobiles, graves æquè ac minus gra
ves Peccatores se extendens. 4. Denique *Longa* esse debet,
tum per constantiam in molestiis, quas hoc munus plurimas
continet, alacriter perferendis; tum per longanimitatem in
ipsa Pœnitentum emendatione patienter expectandâ. Qua
rum omnium dimensionum perfectissimum exemplar in Cha
ritate Christi Confessarius reperiet, ad quam proinde frequen
ter oculos mentis reflectere, dictamque sibi illud Exod. 25.
existimare debet: *Aspice, & fac secundum exemplar, quod tibi
monstratum est.*

Quinta virtus *Iustitia* est, quâ conferat absolutionem di
gnis, & indignis neget, cogatque etiam Pœnitentem, ut fa
ciat, & restituat, quod ex iustitia debet. Atque hæc virtus
tanto magis est necessaria Confessario, quanto majus pericu
lum ipsum ipsi, tum Pœnitenti ex ea neglecta imminet, & quan
tò turpius est Confessarium, dum alios ad iustitiam hortatur,
ipsūmet injustum fieri.

Sexta virtus *Oratio* est, quæ veluti scuto se, suumque Penitentem adversus Dæmonem, aliosque hostes defendat, & multaque auxilia utrique ad suas partes rectè obeundas necessaria, à liberalissimo DEO impetret, quod quidem, quæ ratione fieri debeat, infra dicerur.

CAPUT II.

DE POTESTATE CONFESSARII.

TRiplicem Confessario potestatem necessariam esse, rectè Joannes Polancus in suo Directorio notavit, scilicet potestatem Ordinis, Jurisdictionis, & Exercitii seu Usus.

Potestas *Ordinis* est facultas, cuiusvis Sacerdoti concessa, ut peccata per confessionem legitimam explicata remittenda; hanc enim Christus Joan. 20. dedit, dum dixit: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Porro hanc potestatem solis Sacerdotibus convenire, expressè definit Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 6. & can. 10.

Altera potestas *Jurisdictionis* est autoritas quædam in alium ut subditum, in quem in foro interno accipit potestatem distinctam à potestate Ordinis; quæ potestas à deo necessaria est ad remissionem peccatorum obtinendam, ut sine ea omnino in valida sit absolutio, uti apertè indicat Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 7. his verbis: *Quoniam igitur natura, & ratio iudicii illud exposcit, ut sententia in subditis tantum feratur, persuasum semper in Ecclesia DEI, & verissimum esse Synodus hac confirmat, nullius momenti absolutionem esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet Jurisdictionem.* Est autem ordinaria jurisdictio, quam habent ii, qui ex vi proprii officii curam animarum habent, ut Papa, Archiepiscopus (respectu subditorum suorum Episcoporum, quando actu visitat) Episcopus, Parochus, Archipresbyter, Archidiaconus, Prælati Religionis, Vicarius perpetuus Episcopi aut Parochi. Delegata dicitur, quæ datur ab eo, qui habet ordinariam Jurisdictionem; & talem potestatem ex jure communi habet quilibet Sacerdos ad quemvis in articulo mortis absolvendum (saltem si Parochus aut proprius Sacerdos non sit præsens) ex

De Potestate Confessarii.

consuetudine verò ad absolvendum quemvis, qui venialia duntaxat, aut mortalia aliàs jam confessa confitetur. Unde patet jurisdictionem istam esse in triplici differentia constitutam. 1. Latissimam, quæ ad omnes in articulo mortis constitutos se extendit. 2. Minus latam, quæ ad omnes venialia duntaxat, aut mortalia jam semel confessa explicantes, & speciali lege (qualem habent Moniales, & quorundam Ordinum Religiosi, qui assignatis duntaxat Confessariis confiteri possunt) non adstrictos se extendit. 3. Strictissimam, quæ ad solos eos se extendit, in quos habet jurisdictionem vel directam ab Ordinario vel Parocho concessam: vel indirectam, quales sunt, qui facultatem eligendi Confessarium habent, uti ex jure habent omnes in Episcopali dignitate constituti, & Prælati exempti; ex consuetudine verò Cardinales, Pastores, aliique Sacerdotes sæculares.

Tertia potestas *Exercitii* seu *usûs* est facultas proximè expedita ad audiendas confessiones, atque adeò omni vinculo excommunicationis, suspensionis, vel irregularitatis carens. Inter quæ vincula meritò etiam defectus approbationis legitime numeratur, uti ex Concilio Tridentino sess. 23. c. 15. colligitur, ubi sic loquitur: *Quamvis Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant, decernit tamen sancta Synodus, nullum etiam Regularem posse confessiones, secularium etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis necessarium esse videbitur, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, privilegiis & consuetudine quacunquæ etiam immemoriali non obstantibus.*

CAPUT III.

DE SCIENTIA CONFESSARII.

TRiplex communiter in Confessario scientia requiritur, nimirum *Potestatis*, *Juris*, seu obligationis, quam habet, & *Facti*, quarum quælibet, cum ampla satis sit, per distinctos §§. seorsim explicanda est.

De Scientia Potestatis.

Qu. 1. *Quid ad scientiam potestatis requiratur?* R. *Sequentia.* 1. Ut sciat, quas Personas absolvere possit. 2. Ut sciat, à quibus peccatis Personas sibi subjectas absolvere queat. 3. Ut notos habere debet casus reservatos in Religionibus, Episcopatus, aut etiam ab ipso Pontifice. 4. Ut sciat, à quibus censuris absolvere possit; hinc nōsse debet excommunicationes, suspensiones, saltem frequentius occurrentes. 5. Ut sciat, quam potestatem dispensandi, aut commutandi habeat, sive in votis, sive in juramentis, sive in jejunio, sive in Casibus matrimonialibus, sive denique in ipsa irregularitate.

Qu. 2. *Quas Personas possit absolvere Confessarius approbatus?* R. Ex dictis priori capite facillè colligi, eum 1. in casu necessitatis, seu in articulo mortis (qualis censetur omne periculum probabile vitæ amittendæ) posse omnes omnino Fideles absolvere. 2. Validè etiam absolvere posse omnes peccata venialia, aut peccata jam semel confessa asserentis. Dixi tamen *validè*: quia licitè non potest audire eos Religiosos, qui vel peculiaribus legibus, vel præceptis Superiorum adstringuntur ad confessionem certis personis faciendam. Hæc tamen facultas, ut Suar. to. 4. tr. 8. c. 19. n. 5. docet, implicite concessa supponitur, quotiescunque Religiosus extra monasterium mittitur; tum quia, qui unum concedit, deditur etiam alterum concedere, quod moraliter necessarium est, ad illud convenienter exercendum; tum quia universalis consuetudo ita videtur interpretari Prælatorum voluntatem. 3. Extra hos casus neminem eum posse absolvere, nisi in quem ordinariam, vel certè delegatam potestatem, & Jurisdictionem accepit.

Qu. 3. *A quibus peccatis Confessarius ordinariam potestatem habens absolvere possit?* R. ab omnibus, quæ non sunt legitimo Pœnitentis Superiori reservata. Porro ut quoad hoc caput officio suo satisfacere possit, sequentia circa casus reservatos scire, & bene notare debet. 1. Quinam casus reservati sint respectu Secularium, Clericorum, & Religiosorum; nam diversi plerumque respectu horum statuum casus reservantur. Et respectu Secularium quidem, qui casus in unâquaque Dis-

cessi reservati sint, plerumq; in Ritualibus Diocœsanis indica-
 tur; sic v. g. in Rituali Augustano notatur, solum homici-
 dium voluntarium, & peccata excommunicationem Pontifi-
 ci non reservatam annexam habentia reservata esse. Respe-
 ctu Clericorum plures plerumque casus reservantur, qui & ipsi
 ordinariè in Ritualibus enumerantur, uti iterum videre est in
 Rituali Augustano, ubi isti nominantur: Incestus cum Monia-
 li professa, cum Cognata vel Affine in primo vel secundo gra-
 du, Veneficium, Incantationes magicæ, Maleficia, Abusus
 SS. Eucharistiæ & sacrarum Reliquiarum ad artes magicas,
 Violatio sigilli Confessionis Sacramentalis. Respectu Reli-
 giosorum denique Clemens VIII. solos sequentes ab ordina-
 riis Prælati reservari permittit. 1. Veneficia, Incantationes,
 Sacrilegia. 2. Apostasiam à Religione, sive habitu dimis-
 so, sive revento, modò extra septa monasterii, aut conven-
 tûs egressio fiat. 3. Nocturnam ac furtivam egressionem è
 monasterio. 4. Proprietatem contra votum Paupertatis,
 quæ sit peccatum mortale. 5. Juramentum falsum in judi-
 cio regulari. 6. Procurationem, auxilium, seu consilium
 ad abortum faciendum post animatum factum, etiam effectu
 non secuto. 7. Falsificationem manûs aut sigilli officialium
 monasterii aut conventûs in quantitate, quæ sufficiat ad pec-
 carum mortale. 8. Lapsum carnis voluntarium opere con-
 summatum. 9. Occisionem, aut vulnerationem, seu gra-
 vem percussionem cujûsque personæ. 10. Malitiosum im-
 pedimentum, aut retardationem, aut apertionem literarum
 à superioribus ad inferiores, vel ab his ad superiores. Qui
 omnes casus, licet Clemens permiserit eos reservari, non tamè
 in omnibus Religionibus sunt reservati; sed pauciores vel plu-
 res, prout ex constitutionibus particularibus cujûsque Reli-
 gionis colligi debet; in Societate Jesu tamen, non solùm
 omnes hi enumerati casus, sed etiam alii ex speciali summo-
 rum Pontificum privilegio sunt reservati. 2. Scire debet,
 quando incurrantur hi casus, scilicet quando prodeunt in a-
 ctum externum, & sunt peccata mortalia, & quidem certa, &
 non dubia duntaxat (nisi expressè etiam hæc reserventur) imò
 neque tunc etiam reservari censentur, si non committantur,
 sicut per verba casum significantia expressum est. 3. Scire
 debet, quomodo se gerere debeat in actuali absolutione, sci-

licet, quòd, si gravis necessitas non urgeat (qualis foret, & confessio sine gravi scandalo, infamiâ, aut alio damno penitentis differri non posset) non facillè debeat ipsum absolvere: etsi enim non desint Authores, qui doceant, semper Penitentem indirectè & cum onere se sistendi absolvi posse, rectè tamen, securiùsque Confessarius sequitur communem sententiam, quæ negat id fieri posse, nisi necessitas gravis adsit, quæ enim omnino eum poterit dicto modo absolvere, & de onere se sistendi admonere.

Qu. 4. *Quid circa potestatem absolvendi à Censuris servanda becat Confessarius?* R. quatuor potissimum capita ei scienda esse. Et 1. quidem scire debet, quænam sint potiores, & magis usitatae excommunicationes, quæ quidem ad tres species revocari possunt. 1. Ad eas, quæ in Bulla cœnæ continentur, inter quas faciliùs occurrere possunt Hæresis (quæ comprehendit etiam Fautores, Receptores, & Defensores Hæreticorum, uti & eos, qui libros Hæreticos legunt) deinde excommunicatio lata in eos, qui Personas Ecclesiasticas ad hunc tribunal trahunt, & decreta faciunt libertatem Ecclesiasticam violantia; item ea, quæ lata est in eos, qui Jurisdictiones, fructus, & redditus Personarum Ecclesiasticarum intrudunt, & alia onera ipsis aut eorum bonis imponunt. 2. Extra bullam cœnæ ex reservatis Pontifici usitatioribus sunt sequentes, videlicet quæ lata est in percussores Clericis, si etiam sit percussio; in Religiosos habitum temerè dimittentes; in Simoniacos reales circa Ordinem; in Simoniacos consiliales: in Incendiarios publicè pro excommunicatis decontumaciatos: in committentes duellum, & ad id cooperantes (quæ excommunicationem à Tridentino Concilio pro duellis publicis decretam licet Gregor. XIII. & Clemens VIII. etiam ad privata extenderint, Layman tamen l. 3. de just. tr. 3. p. 3. §. 5. n. 4. putat, Germanos videri posse ab hac posteriori constitutione excusari, eò quòd promulgata non sit, aut saltem in usum non deducta,) in eos, qui sepeliunt Hæreticos in loco sacro: in sacrilegos, qui non solum infringunt Ecclesias, Monasteria, Hospitalia, sed etiam bonis suis spoliant: in Religiosos administrantes Laicis Sacramenta Baptismi, Matrimonii, Extremæ unctionis, sine licentia Ordinarii vel Parochi, vel privilegio Pontificio: in ingredientes Monasteria Mo-

De Scientia Confessarii.

ialium sine licentia: in impediētes aut vexantes eos, qui volunt ingredi Religionem: in Moniales professas sine gravi causa monasterio exeuntes. 3. Ex non reservatis Pontifici usitatores sunt latae in Religiosos habitum suum tempore longo & temerè dimittentes: in contrahentes matrimonium in casibus prohibitis: in cogentes ad matrimonium aut feminas in monasterium: in saeculares Dominos prohibentes subditis, ne Ecclesiasticis sua bona vendant, aut ab iis emant, aut alia praestent officia: in procurantes abortum fetus animati. 4. Excommunicationes Episcopis reservatae sunt variae, quas Confessarius poterit ex Ritualibus Diacesanis cognoscere.

II. Scire debet Suspensiones usitatores, quales sunt, quae lata est in Parochos jungentes sponso alterius Parochiae; in occupantes bona Praelati defuncti, in Religiosos introducentes mulieres in monasteria; in exercentes Sodomiam (quae tamen juxta Filliutium & alios sententiam declaratoriam requirit) in publicos concubinarios, de quibus etiam sententiam declaratoriam requiri putat Tann. to. 4. d. 3. q. 4. n. 97. Irregularitates, & Interdicta quod attinet, cum rarus eorum fit usus, nihil hic specialiter addendum videtur, ultra ea, quae plerumque in compendiis casuum, aut ab ipsis Autoribus Theologiae moralis annotantur.

III. Scire debet causas excufantes ab Excommunicationis incurfu, quae quidem ad quatuor potissimum revocari possunt. Prima est, quando peccatum, cui alioquin annexa est censura, non est mortale. Secunda. quando adest ignorantia non crassa, vel non recordatur Peccator suo peccato annexam esse censuram. Tertia, si peccatum non prodit in actum exteriorem, aut non est plenè consummatum. Quarta, si lex de censura in aliquo loco vel non sit legitimè promulgata, vel certè omnino non acceptata.

IV. Scire debet, quid circa actualem absolutionem ab excommunicatione observare debeat, scilicet 1. ut sine gravi causa non absolvat extra Sacramentum Pœnitentiae. 2. Ut in absolutione diligenter servet modum in Rituali, vel si Religiosus est, in sua Religione praescriptum. 3. Ut, cum habeat potestatem in foro tantum interno absolventi, moneat de hoc Pœnitentem, atque ad eò hortetur, ut in foro externo se pro

excommunicato habeat. 4. Ut, si quis ob gravem offensam aut injuriam alteri illatam incurrit excommunicationem non absolvatur prius, quam parti læsæ satisfaciatur, vel censuræ juret, se, quàmprimùm poterit, satisfacturum. In aliquibus Ritualibus, ut Augustano, præcipitur etiam, ut, si crimen, quod in excommunicationem incidit, grave sit, Juramentum exigatur à Pœnitente de parendo mandatis Ecclesiæ, quod fiet pro tali causa: ac præcipuè ne deinceps delinquat contra illum canonem, vel decretum, contra quod faciendo censuram incurrit.

Qu. 2. *Quid circa dispensationem in causis matrimonialibus observare debeat Confessarius.* R. 1. Scire ipsum debet, quando Episcopus in causis matrimonialibus dispensare possit, ut cognoscat, an ad ipsum pro dispensatione recurrat, an verò ad summum Pontificem debeat. Sciat ergo Episcopus dispensare posse in omni matrimonio contracto cum impedimento dirimente, si impedimentum sit occultum, & separatio conjugum non possit fieri absque gravi jactura famæ, aut scandalo, aliòve magno detrimento; & præterea etiam non sit facilis recursus ad S. Pontificem. Et si vero Doctores communiter etiam bonam fidem requirant in tali casu, Henriquez tamen & Moscosus apud Dianam p. 7, et l. re. 18. putant, eam non requiri, cum, si Pontifex ipse dispenset, ea non requiratur; Episcopus autem in sua Diœcesi potest, quidquid Papa in toto terrarum orbe potest. Porro impedimenta, quæ excusare possunt à recursum ad Papam, hæc numerantur à Diana p. 5, tr. 9, re. 58. 1. Periculum mortis in genere, c. si quis suadente de sent. excomm. 2. Infirmitas longa etiam non periculosa. ex cap. quod de his de sent. excomm. 3. Paupertas, cap. ea noscitur de sent. excomm. 4. Ætas sive senilis (ut habetur in dicto cap.) sive in pueris, cap. quamvis. eodem titulo. 5. Sexus fœmineus, cap. mulieres eodem. 6. Subjectio Filiifamilias & Servi ad Patrem & Dominum, quando sine eorum præjudicio Papam appellare non possunt, cap. relatum. eod. 7. Cura animarum temporale Dominium, quando subditorum detrimentum metur, cap. ne pro dilatione de pæn. & remiss. 8. Debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere non possunt, cap. etiamvis cit. aut etiam debilitas in membris, in cæco,

plendo. cap. ea noscitur cit. 9. Quodlibet aliud, quod iudicio prudentis censetur impedimentum legitimum. Notandum verò circa hæc ulterius, quòd Diana p. 4. tr. 4. re. 58. doceat cum Hurtad. contra Bonacinam, cum, qui excommunicatus est, & absolutionem à Papa per Procuratorem, vel Episcopum impetrare potest, non autem per seipsum, non teneri ad eam tali modo procurandam; item non obligari ad Nuntium Pontificis adeundum, si possit, uti idem Diana p. 5. tr. 9. re. 6. §. not. contra Bonac. docet, quæ etiam suo modo videntur dispensationi in nostro casu applicari posse.

Re. 2. Scire ipsum debere, quomodo se gerere debeat, si Episcopus adiri ob certas causas non possit, sed charitas aut aliæ causæ suadeant, dispensationem Româ esse petendam, scilicet quòd 1. operam dare debeat, ut omnes circumstantias casus bene cognoscat ab iis, quorum negotium gerit, easque in suis literis, quibus dispensationem petit, bene exprimat. 2. Ut, si litteræ dispensatoriæ afferantur à Pœnitente, vel ipsi Confessario mittantur, à superiore suo facultatem eas aperiendi petat, (si ipse eam facultatem non habeat) aut certè alteri ad hunc finem idoneo offerat aperiendas, & executioni mandandas. 3. Ut, si in literis dispensatoriis jubeatur de causa dispensationis inquirere, an subsistat, diligenter id faciat, nisi priùs ipsi jam perfectè nota foret. Hæc tamen in parte soli Pœnitenti fides est adhibenda, nec testes requiruntur. 4. Ut Pœnitentem in Sacramento Pœnitentiæ (si ita requiratur in literis, sicut ordinariè contingit) absolvat, & quidem adhibitâ formulâ, quam Rituale Romanum requirit, & est hæc: *Absolvo te à peccatis tuis, & eâdem auctoritate declaro, te in dicto matrimonio manere, & debitum conjugale reddere posse, & debere: nec non dispensato tecum, ut idem debitum etiam licitè exigere valeas. In nomine Patris &c.* 5. Ut, si jubeatur commutare votum v. g. castitatis, aut religionis (per quod à matrimonio, aut debito petendo arcebatur) in frequentiam Confessionis Sacramentalis, videlicet singulis mensibus semel, vel, quoties videbitur, peragenda, & alia pietatis opera, quæ quotidie facere teneatur (uti ordinariè in hujusmodi literis imperatur) diligenter attendat ad circumstantias Personæ, & alias hujusmodi, ne Pœnitentem nimis gravet.

gravet.

graver. Sotus putat, etiam opera aliàs debita præscribi se. Ferdin. de castro censet, etiam bimestrem confessionem sufficere propter adjunctam particulam: quoties tibi videtur. 6. Ut moneat Pœnitentem, si votum castitatis, aut religionis habuit, dispensationem quoad hæc vota tantummodo in ordine ad hunc effectum, ut legitimè matrimonium contrahere, & in eo postea debitum licitè exigere & reddere valeat, atque adeò si extra conjugium exerceret actum luxuriosum peccaminosum mortaliter, contra votum peccaturum. Inde verò si alteri conjugi supervivat, antiquo suo voto denuo obstrictum fore, nisi dispensatio denuo petatur, nisi in initio in perpetuum sit data. 7. Ut non det testimonium Pœnitenti, cum dispensatio hæc tantum in foro conscientie fiat, pro quo nullum testimonium requiritur; unde nec litteræ dispensatoriæ reddendæ, sed lacerandæ, vel committendæ sunt; alioqui excommunicationem majorem incurrunt.

Qu. 6. *Quid circa dispensationem in petendo debito observandum sit Confessario?* R. Duo potissimum bene advertenda. Primum est, ut bene cognoscere studeat, in quibus casibus incurratur, vel non incurratur talis pœna: Et 1. quidem incurratur, si unus conjux cum consanguinea, vel affini alterius conjugis copulam exercuit; item si ante matrimonium voto religionis vel castitatis fuerit obstrictus. Non incurratur 1. Quando ignorantia à malitia incestus excusatur. 2. Quando uxor per violentiam cognoscitur à consanguineo conjugis. 3. Quando periculum est, ne propter talem copulam matrimonium alteri conjugi nimis odiosum efficiatur. 4. Quando timet conjux, ne, si non petat, consors in cognitionem sui criminis veniat, & gravis inde discordia orietur, quæ omnia docet Layman d. 5. tr. 10. p. 3. c. n. 15.

Secundum est, ut in ipsa praxi hujus dispensationis diligentia observet. 1. Bene intelligere studeat circumstantias actûs, ne sibi aut Pœnitenti frustraneos scrupulos debito non petendo faciat. 2. Ut, si opus non sit dispensatione, sed sine ea videatur conjux servare votum suum, aut pœnam non petendi debiti subire, non facilis sit in dispensatione, ne lex Ecclesiastica suo fine privetur. 3. Ut moneat Pœnitentem, dispensationem in debiti petitione obstrictum prius editum amissâ eatenus tantum illi servire, ut

ventē conjugē petere debitum possit, non autem, ut post mortem illius sine nova dispensatione contrahere possit aliud matrimonium.

Qu. 7. *Quid in dispensatione circa vota observandum, aut secundum sit Confessario?* R. Sequentia bene discenda, memoriaeque imprimenda esse.

Primum est, in quibus casibus Episcopus dispensare possit in materia Pontifici reservata. Nimirum 1. cum valor voti est dubius. 2. Cum dubia est reservatio voti. 3. Cum adiri non potest Pontifex, & urget necessitas dispensandi. 4. In modo v. g. ut equo quis possit peregrinari, qui vovit se pedibus eam peregrinationem peracturum, vel, ut differat aliquamdiu, vel ut laxiorem religionem ingrediatur. 5. Cum Pontifex mutavit reservatum casum in non reservatum. Ita Layman. l. 4. tr. 4. c. 8. Fill. & alii communiter.

Secundum est, quæ vota reservatis quidem similia, à parte rei tamen reservata non sint. Talia sunt 1. votum castitatis ad certum tempus, Sanch. Palud. Navarr. Sotus apud Laym. l. c. n. 8. 2. Votum castitatis conjugalis, nisi annexum sit Ordini militari. Sanch. l. 8. de matr. §. 9. n. 6. 3. Votum non petendi debitum S. Anton. Vivald. Saa. Henriq. apud Laym. l. c. 4. Votum non fornicandi. Nau. Less. Sanch. ibid. 5. Votum non nubendi Sanch. Henriq. Val. ibid. 6. Votum sacri Ordinis suscipiendi. Arriag. Less. Saa. Henriq. Suar. Azor. ibid. 7. Votum castitatis promittendæ. Suar. Sanch. ibid. 8. Votum ingrediendi religionem strictiorem, Sotus, Sylv. Nau. Azor. Less. Sanch. 9. Votum metu justo exortum. Angel. Nau. Rodriq. Sanch. Less. contra Suar. ib. n. 11. 10. Votum alternativum, cujus altera pars reservata non est, v. g. voveo, me Romam peregrinaturum, vel 50. florenos pauperibus daturum; in tali casu enim, cum iuxta regulam 20. juris, n. 6. in alternativis debitoris sit electio, & sufficiat alterutrum impleri, tale votum determinatè non erit reservatum, ut Suar. Sanch. Less. Azor. & alii ib. n. 12. docent. 11. Votum, quo conjuges sub conditione continentiam v. g. nisi proles mascula ante parentes obbeat. Laym. n. 15. Secus est, si absolutè voveant, tunc enim reservatum esse, probabilius docent Nav. Syl. Rodriq. Saa, & alii communiter contra Majorem & alios nonnullos.

Ter-

Tertium est, quænam sint iustæ causæ dispensandi in
 tis ejusmodi, nempe 1. Deliberatio non sufficiens. 2. Ten-
 ætas. 3. Passio nimia in vovente. 4. Periculum lapsus.
 Difficultas superveniens adimplendi. Ita quoad omnia Lay-
 m. l. 4. tr. 4. n. 4 & alii.

Quartum est, quænam accidentia faciant omnino con-
 gvi votum, videlicet 1. Si tempus elabatur, intra quod
 executio promissa est. 2. Si cesset causa finalis voti.
 materia mutetur, id est, ex possibili impossibilis saltem
 liter, ex licita illicita, ex honesta indifferens, aut majoris
 impeditiva efficiatur. 4. Si impedimentum perpetuum
 perveniat, materiãque voti talem efficiat, ut prudenter
 sumi possit, voventis voluntatem se ad talem materiam
 extendisse. 5. Per superioris aut alterius voluntatem
 tantem, vel dispensantem, vel commutantem.

Quintum est, quænam valorem voti impediunt, videlicet
 1. Etatis defectus nondum sufficiens ad peccatum mortale.
 2. Defectus deliberationis plenæ. 3. Injustus metus
 sus ad votum extorquendum. 4. Error circa substantiam
 conditionem substantialem, aut causam finalem. 5. Mala
 riã legitimæ defectus, puta, si non sit honesta, aut de ma-
 ri bono.

Qu. 8. Quid circa commutationem votorum observandum
 B. In hac materia Confessarium per sequentes regulas dis-
 gere se posse. Prima est, utiliùs & securiùs est commutare
 vota, quàm dispensare; quia rarò adest causa sufficiens
 dispensatione. Secunda. Consultiùs est, non tamen necesse
 fariùs, ut vota realia in realia, & personalia in personalia
 mutantur. Ita communis apud Laym. l. 4. tr. 4. c. 8. num. 1.
 Tertia. Possunt vota mutari in opera alioquin à vovente
 stari solita. Ita omnes, qui concedunt pro pænitentia Sacra-
 mentali imponi posse opera aliàs præcepta, cum sit eadem
 utrobique ratio. Suar. Vasq. Con. Dian. Dicastil. & alii
 muniter. Quarta. In commutatione non debet attendi
 perum præstantia & valor secundùm se, sed obligationi
 debitòque Pænitentis commensurari, alioqui votum pæn-
 tuæ Castitatis, aut cujuscunque peregrinationis posset in
 cum Sacrificium Missæ commutari, cum unicum tale Sacra-
 ficiùs à Sacerdote oblatum sit gratiùs acceptiùsque Di-

quàm si infinitos variarum virtutum actus elicisset. Quinta. In eadem commutatione facienda non sola Pœnitentis obligatio, & difficultas in operando, sed etiam operum valor in ordine ad gratiam causandam spectari debet. Hinc v. g. una Confessio aut Communio hebdomadaria meritò credi potest æquivalere quotidiano rosario per hebdomadam recitando, & sic de aliis loquendo. Sexta. Etsi, quantum fieri potest, votum in aliud æquale commutandum sit, non tamen æqualitas hæc mathematica esse debet, sed moralis tantum, atque ad arbitrium boni viri, seclusâ fraude & ignorantia, quæ nonnunquam intervenire solent. Ita Dian. p. 3. tr. 5. ref. 25. & apud eum Suar. Silv. Rodriq. & alii. Septima. Si à præcedente Confessario facta est commutatio in rem etiam minus æqualem, poterit posterior Confessarius acquiescere tali commutationi, neque aliam facere debet, cum præcedens Confessarius potuerit sequi probabilem sententiam Medinæ, Rodriq. Less. & aliorum apud Laym. l. 4. tr. 4. c. 8. n. 24. docentem id licitè fieri, & fortè circumstantiam unam, alteramve in tali commutatione considerabilem meliùs penetrârit. Octava. Etsi causa aliqua necessaria sit, ut commutatio voti in rem inæqualem fieri possit, ea tamen non necessariò gravis esse debet; hinc Lessius & Fernandez apud Dian. p. 2. tr. 16. ref. 8. docent, sufficientem causam esse, si suaviùs, hilariusque vovens adimpleat materiam voti subrogati. Imò Sanch. to. 1. l. 4. c. 50. n. 13. putat, solam petitionem vovens sufficere, uti testatur idem Dian. h. c. ubi ex eodem addit, Confessarium, qui sine causa (v. g. ante petitionem subditi, & intuitu ipsi gratificandi) mutaret votum, leviter duntaxat peccaturum.

§. II.

De Scientia Juris.

Per jus hoc loco non tam activum, quàm passivum intelligitur, scilicet obligatio, quam habet Confessarius ad varia officia in confessionali exercenda. Hinc ad istam scientiã pertinet 1. ut sciat, an & quomodo obligetur ad Pœnitentem interrogandum de circumstantiis & numero Peccatorum: ad dolorem procurandum: ad restitutionis, & alia similia onera imponenda; ad errores in confessione audienda admissos supplen-

supplendos: ad instruendum & admonendum Pœnitentem ad pœnitentiam imponendam; ad absolutionem dandam; sigillum servandum, ad confessionem audiendam. 1. Ad eandem scientiam pertinet, ut sciat ordinarios modos peccandi contra legem Dei, Ecclesiæ, & contra specialem statum & officium Pœnitentis. 3. Pertinet ad illam, ut quomodo Confessarius non tantum Judex, sed etiam Medicus est, ut cuique vitio seu morbo spirituali remedia inquirat, eaque memoria sua velut capacissimo Pharmacopolio recondat, quæ omnia, quomodo obtinere possit, jam nunc ostendat.

DE PRIMA OBLIGATIONE.

Ad interrogandum Pœnitentem.

Qu. 1. *An Confessarius obligatus sit ad interrogandum Pœnitentem.* R. Etsi Vasquez d. 93. a. 3. du. 7. n. 3. & apud Jo. Medina & Sotus. Item Henriq. Saa. apud Tann. d. de pœn. q. 7. d. 5. n. 95. cc. putent, non obligari Confessarium ad interrogandum, nisi quando omissio interrogationis proximi detrimentum cedit, contrariam tamen sententiam uti communiorem, ita probabiliorem quoque merito videtur utpote quæ colligitur tum ex cap. omnis utriusque secus pœn. & remiss. peccat. ubi dicitur: sit Sacerdos discretus & cautus more periti medici, diligenter inquirens peccatorum circumstantias; tum verò etiam ex officio Judicis, quod subit Confessarius, cui non satisfaciet, si probabiliter suspicet aliquid latere adhuc in Reo, & tamen illud indagare obligat.

Qu. 2. *Quenam Personæ sint interroganda?* R. Priusquam ad hanc quæstionem respondeatur, supponendum est, Pœnitentes posse in tres classes dividi, videlicet in supremam, mediam, & infimam. Ad supremam spectant Religiosi, Clerici, Doctores Juris & Medicinæ; Studiosi aliorum Facultatum, maximè Theologiæ. Ad mediam pertinent omnes qui vel omnino non, vel parùm tantum studuerunt, sunt autem minus rudes & agrestes, quo nomine plerumque censentur Officiales Principum & urbium, Cives, Famuli, Liberti civitatibus educati, & Studiosi inferiorum facultatum. Ad infimam reducuntur omnes rudes in prioribus duabus classibus.

bus non comprehensi, quales sunt plerumque omnes Rustici & eorum Famuli ac Liberi, uti & frequenter Servi & Ancillæ in civitatibus ad agrestia servitia adhiberi soliti, imò quandoque aliqui etiam ex iis, qui mediæ classi sunt attributi, uti ex eodem agendi modo colligi poterit.

Hoc notato **R. 1.** Eos, qui ad primam classem pertinent, ordinariè supponi posse, non modò debitam diligentiam adhibuisse, sed etiam sufficientem habere scientiam ad hoc, ut Confessarius non obligari censeatur, ad eosdem ulterius interrogandos, nisi ex ipsius Confessionis circumstantiis manifestè colligeret, eos ob crassam ignorantiam vix mediæ classe dignos esse, uti nonnunquam in Clericis contingit.

R. 2. Eos, qui ad infimam classem pertinent, neque præsupponi ordinariè posse debitam diligentiam adhibuisse in examine præmittendo, neque etiam, licet præmiserint, sufficientes esse ad peccatorum numerum, & circumstantias indagandas, atque adeò plerumque à Confessariis examinandos esse.

R. 3. Eos, qui ad mediam classem spectant, judicari quidem posse sufficientem diligentiam in se examinandis adhibuisse, (cùm experientia doceat, eos plerumque majorem suorum peccatorum partem vel ex charta, vel ex memoria recitare; imò Ferd. de Castro tr. 22. d. un. p. 18. n. 3. putet, semper præsumendum esse, Pœnitentem juxta captum suum & possibilitatem præmisisse sufficientem diligentiam) verùm an ita Pœnitens constitutus sit, ut cum mediocri diligentia sufficiat ad numerum peccatorum indagandum, id enim verò ex circumstantiis confessionis intelligendum esse. Si enim in plerisque diligenter addat numerum, & alias circumstantias, potest persuadere sibi Confessarius, sufficienter instructum esse circa alia etiam peccata indaganda; secus verò, si omnia promiscuè sine numero, aliisque circumstantiis explicantem advertat.

Qu. 2. Quid interrogandum sit? **R.** duplicis generis quaestiones forinari posse, generales scilicet, & speciales. Generales aliæ sunt, quæ ante; aliæ, quæ in, aliæ, quæ post confessionem factam formandæ sunt: quia tamen Authores in his definiendis non conveniunt, proderit indicare, quæ à paucis, & quæ à pluribus formandæ censeantur. Primò ergo ex his,

Instruct. V.

B

quæ

quæ præmittendæ sunt, putant aliqui has numerandas. 1. an fecerit diligenter examen ab ultima confessione? 2. an impleverit pænitentiam impositam? 3. an afferat dolorem propositum requisitum? 4. an debeat restitutionem pecunie honoris, aut famæ? 5. an habeat casus reservados, aut aliquam censuram? 6. an habeat cum aliquo inimicitiam? 7. an sit uxoratus? 8. an & quale habeat officium? 9. an habeat necessarios fidei articulos? 10. an sibi conscius sit de aliquo defectu substantiali in priori confessione admisso? 11. an in priori confessione satisfecerit suæ conscientiæ? 12. quantum ultimò sit confessus? Ex his tamen omnibus priores undecim Lugo d. 22. s. 2. n. 14. & cum eo alii plerumque putant, vitales esse, solam verò ultimam præmittendam, eo quod tunc tùm juvet ad peccatorum numerum postea melius percipiendum, id quod ipsa etiam Confessariorum praxis probat. Ego tamen judico etiam decimam & undecimam quandoque, maxime quando peregrini confitentur, aut quando Jubilæum propositum est, utiliter præmitti, ne postea magno cum labore repetere omnia peccata cogatur Pænitens, si invalidè sit confessus. Secundò ex iis, quæ in ipsa confessione formatæ sunt, istæ plerumque numerantur. 1. quid ab ultima confessione peccarit? suadent enim exercitati Confessarii, ut Pænitens dicere sinatur, quod occurrit, sic enim status illius melius cognosci, & quæstiones speciales facilius formatæ possunt, quod ego quoque censeo faciendum, nisi magnum Propositi accursus sit. 2. monet Layman. l. 5. tr. 6. cap. 13. n. 1. quæratur, an inimicitiam Pænitens gesserit? 3. an nihil possideat, quod ad alterum pertinere existimet? 4. an nihil perditiosum habuerit? 5. an bene cum Coniuge convivens patiatur? hæc omnes quæstiones licet generaliores, magis tamen lumen, & occasionem præbebunt Confessario, ut novas quæstiones facilius formare possit, vel certè à multis aliis abstinere queat. Tertiò ex iis, quæ subjiciendæ sunt istæ ab aliquibus numerantur. 1. an nihil amplius conscientiam gravet? 2. an doleat ex animo de peccatis? 3. an habeat propositum serium vitandi peccata? 4. an patiatur graves in aliqua re tentationes, & quibus remediis occurrat? 5. an habeat statas quotidie preces, licet paucas? sed ex his

prima ordinariè, secunda & tertia etiam apud rudes formanda est, ultimæ duæ rarissimè, & non nisi ubi manifesta Pœnitentis utilitas eas requirere videbitur, sunt usurpandæ. Speciales verò quæstiones quod attinet, eæ triplicis quoque generis sunt, quarum primæ versantur circa substantiam, secundæ circa circumstantias, tertiæ circa numerum peccatorum. Quod ad primas attinet, ut eæ rectè formentur duas industrias à Confessario adhibendas censent periti Authores. Prima est, ut Confessarius sibi quæstiones juxta ordinem præceptorum pro variis statibus componat, & memoriæ manderet, ut suo tempore in promptu habere possit. Secunda est, ut benigniores quasdam sententias sibi conscribat, quæ, etsi alioqui eas non teneat, ad scrupulos tamen eximendos, & Pœnitentem, si multarum quæstionum, uti nonnunquam fieri solet, incapax foret, à tanta molestia liberandum ei servire possint. In secundi generis quæstionibus circa circumstantias formandis, illud univèrsim observare debet Confessarius, ut valde cautus sit, & non nisi necessarias plerumque exprimere jubeat; hinc quia v. g. probabilis valde sententia est, circumstantias intra eandem speciem aggravantes non esse exprimendas: omnes autem contumelias, odia, hæreses, judicia temeraria, detractiones, superstitiones esse ejusdem speciei &c. non multum urgebit Pœnitentem ad ejusmodi circumstantias exprimendas. Denique in tertii generis quæstionibus circa numerum formandis, securius ferè putatur, si ubi certò constat, peccatum esse mortale, neque ab ipso Pœnitente numerus additur, moneat illum, ut addat, quod maximè intelligendum est de secunda & tertia classe Pœnitentium supra assignatorum; nam docti homines, cum sciant, se obligari ad numerum addendum, hoc ipso, quòd eum non addant, prudenter judicare potest Confessarius, eos putare, quòd peccata à se enarrata mortalia non sint, saltem propter circumstantiam, quæ ex mortali veniale facere per accidens potest. Caterùm eos, qui de numero interrogandi sunt, proderit vel ab initio, vel certè ad finem confessionis suaviter monere, ut deinceps in peccatis, quæ graviora ipsis videbuntur, numerum addant, aut certè, si probabilem habere non possunt, consuetudinem peccandi, aut etiam tempus, frequentiam in die, septimana, mense, anno dicant. Imò Diana cum pluribus aliis putat

sufficere, si is, qui diu fuit in statu malo, & consuetudine in-
terata, dicat tempus, quo vixit in tali statu.

Qu. 3. *Quando sit interrogandum?* Quæstio hæc in
potissimum versatur, an satius sit Pœnitentem interpellare
necessariis quæstionibus, de numero, circumstantiis &c. &
verò has quæstiones in finem differre, quâ in controversiâ
non conveniunt Authores: nam imprimis Henríquez putat
non facillè esse interpellandum. Laym. l. 5. tr. 6. c. 13. n. 3.
idem judicat, nisi gravis aliqua ratio aliud suadeat. Vasquez
omnino interpellandum censeat, cui etiam Lugo d. 22. n. 11
consentit, saltem pro eo casu, quo longior confessio perage-
nda est. Alii denique putant, certam & infallibilem regulam
dari non posse, sed hoc prudentiæ Confessarii relinquendum
esse. Ego hac in parte sequentes regulas servire posse judico.

Prima est, si longæ & generales confessiones fiant, & multo
magis, si à pluribus annis vitiatæ fiant, consultius esse, ut
Pœnitentes interpellentur, sed suaviter & amicè, ne terreatur.

Secunda est, si communes confessiones scripto fiant, ut ex
ipso modo confitendi facillè intelligatur, Pœnitentem perple-
xè, & sine ordine sua peccata proponere, rectius factorum Con-
fessarium, si maturè cum interpellat, cum ut sic non timen-
dum sit, ne Pœnitens Confessarii interpellatione turbatus
peccatorum aliquorum obliviscatur, ut qui ea in charta no-
notata habeat.

Tertia regula, si confessio ex memoria fiat, tum facien-
dum discrimen videtur, & prudentiores quidem, honestiores
que, præcipuè viri, non facillè interpellandi erunt (cùm pro-
rumque hoc illis ingratum sit; aliunde verò, ne quæstiones
proponendæ à memoria elabantur Confessario, signa quædam
digitorum compressione, vel globulis rosarii, quibus nume-
rus præcepti, contra quod peccatum est, indicetur, fieri pos-
sint) rudiores tamen & simpliciores, & quandoque etiam ho-
nestiores fœminæ (hæ enim plerumque gaudent interroga-
ri) faciliùs interpellari possunt, cum peccata, quæ proprie
interpellationem excidere possent, per examen à Confessario
factum revocari queant.

Quarta regula: Illi, qui frequenter confitentur, & qui
novit Confessarius, rarò aliquod peccatum mortale afferre,
non facillè interpellandi sunt; quia apud hos nullum est peccatum

culum, ne alicujus peccati gravis, de quo interrogandi obligatio est, obliviscantur.

Quinta regula: Si Pœnitens ipse petat, ne interpelletur, Confessarius prudenter illi acquiescere potest; cum enim Pœnitens ex una parte per istam petitionem sufficiens præbeat indicium, se sufficientem in examinanda conscientia diligentiam adhibuisse: atque adeo Confessarius juxta probabilem multorum sententiam eum examinare non teneatur; ex altera vero parte prudenter timere queat, ne, si petitionem Pœnitentis non audiat, is graviter indignetur, & ex tali indignatione aversionem ab ipso Confessario concipiat, imò omnino ad absolutionem indispositus efficiatur, rectius omnino faciet Confessarius, si saltem in hoc casu primæ sententiæ suprâ citatæ se accomodet, & ab ejusmodi odiosa interpellatione abstineat.

Sexta regula, prudenter potest Confessarius omnem in hac difficultate anxietatem deponere; tum quia habet pro se probabilem sententiam Vasquezii, & aliorum supra citatorum docentium, Confessarium omnino non obligari ad interrogandum Pœnitentem, et si advertat eum post sufficientem diligentiam adhibitam peccatum aliquod aut circumstantiam necessariam omittere; tum quia etiam securè Authores suprâ citatos obligationem interpellandi negantes sequi potest, & præterea meminisse debet, multas esse circumstantias aggravantes intra eandem speciem, quas juxta probabilem sententiam neque Pœnitens exprimere, neque confessarius interrogare tenetur.

Qu. 4. *Quomodo sit interrogandum?* R. modum hunc in quinque potissimum adverbii consistere, nimirum ut parcè, discretè, cautè, tempestivè, & mansuetè hæ interrogaciones instituantur, quæ proin paulò amplius sunt declarandæ. Itaque

I. *Parcè* interrogandum; unde abstinendum erit non modo à rebus omnibus ad confessionem non pertinentibus, sed etiam iis, quæ cum peccato connexa quidem sunt, sed ita, ut eorum scientia necessaria non sit ad peccati speciem, prout integritas confessionis requirit, cognoscendam.

II. *Discretè* interrogandum est, unde sedulò cavendum erit, ne examen instituat de iis, quæ moraliter certum est, à tali

tali persona committi non solere; vel ex quibus distat peccare Pœnitens. Huc etiam pertinet, ne de inverecundis inverecundè, vel de numero nimis anxie interroget, si ex enarratione facile colligi potest: maximè verò Personæ conjugatæ harent de vitiis carnis interrogari, honestiores famina de facto, mendacio, ebrietate &c.

III. *Cautè* interrogandum est, ne vel occasionem det investigandi modos peccandi, aut traducendi confessionem, aut ignorantem peccatum doceat, aut offendar, aut se & illum periculo exponat. In duobus verò casibus potissimum hæc cautela necessaria est. Primus est in vitio carnis, ubi reus monet Angelus, sedulò cavendum, ne interrogationibus necessariis sibi & Pœnitenti periculum peccandi creet Confessarius; sibi quidem, quia potest facile peccati mortalitatem contrahere, formando tales interrogationes ob delectationem; Pœnitenti verò, quia facile inde discet, quodammodo nescivit. Unde Coninkh. d. 7. du. 7. docet, præstare aliquando, Sacerdotem minus perfectè Pœnitentis peccatum cognoscere, quàm sibi vel illi scandalum aliquod creare. Adm. Senbaum l. 6. tr. 4. c. 2. du. 6. in fine, si in hac materia regentur cogitationes, non opus esse progredi ad opera, nisi fortè apud rudiores, qui negant cogitationes, verba, & opera rogati fatentur, eò quòd illas non æquè agnoscat, & advertant. Alter casus est, cum Pœnitens negat peccatum, quòd Confessarius ex aliorum relatione, vel confessione habet; tum enim licet absolvendus sit, utpote cui in hoc tam pro se, quàm contra se, credendum est, communiter tamen notant Authores, prudentis Confessarii esse, variis interrogationibus remotè peccatum tale elicere. Quod si negare pergat, prudenter judicandum esse, an non potuerit involvisci, vel confessus esse alteri, vel putare non esse peccatum, vel simili de causa excusari. Si verò ex confessione complicitatis id habet, ajunt quærendum esse, an nihil aliud conscientiam gravet, & ad contritionem excitandum.

IV. *Tempestivè* interrogandum est, unde cavendum, ne nimis urgeatur importunè Pœnitens vel ad responsionem dandam, vel ad numerum certum exprimendum, vel ad confessionem celerius absolvendam. Item ne, si aliquid expricare voluerit Confessario, abscindatur sermo (nisi inuolvisci &c.

& impertinentes historias narraret) sed spatium ei concedatur, miseras suas, scrupulosque proponendi, id quod maxime observandum est, si Pœnitens talis rariùs confiteretur, aut procul venisset, aut confessionem generalem faceret, tum enim omni cum affectu charitatis excipiendus est, curandumque, ut illius conscientia plenè satisfiat.

V. Mansuetè interrogandum est, ita ut ex ipso modo interrogandi colligere possit Pœnitens, Confessarium in visceribus charitatis cum ipso agere paratum esse; itaque ab omni verbo acerbiori abstinendum, imò etiam ab omni increpatione, antequam confessio absoluta est, nullum item signum displicentiæ ullius, aut admirationis præbendum est. Hoc loco aliqui advertunt, mirè conducere ad Pœnitentis animum conciliandum, si ad initium confessionis suaviter nomen illius quæratur (maximè, si simplicior & rudior sit) & postea proprio nomine per totam confessionem compelleretur, dicendo v. g. Age, dic, bone vir quando ultimò confessus es? & quibus DEUM amantissimum Patrem, & Christum Redemptorem tuum peccatis hætenus offendisti? Tales enim quæstiones præambulae miros animos addunt Pœnitenti, qui alioqui, si Confessarius nihil dicat usque ad finem confessionis, terretur, & hominem severum esse suspicatur, aut certè minus confidenter ei peccata sua exponit.

DE SECUNDA OBLIGATIONE

Ad obligandum se sententiæ probabilis
Pœnitentis.

Q. 1. An Confessarius teneatur se accommodare sententiæ probabilis Pœnitentis, ita ut si v. g. Pœnitens contractum aliquem licitum, Confessarius verò usurarium iudicet, idque propter maiorem auctoritatem, nihilominus tamen eum absolvere possit, & debeat? R. inter varias, quæ in hac controversia reperiuntur, sententias, Confessarium optimè facturum, si sic procedat.

I. Si Pœnitens sit doctus, & authorem pro se celebrem, vel plures ejusmodi habeat, omnino eum absolvat; unde meritò Layman reprehendit consuetudinem eorum, qui talem Pœnitentem absolvere nolunt, sed ad alium mittunt, cum sit legitime dispositus.

II. Si Pœnitens doctus non sit, sed tantum aliunde natus erit, talem contractum non esse licitum, tum, ut bene docet Laym. l. 5. tr. 1. c. 5 §. 2. instituere oportet talem Pœnitentem, & si quidem pro tali probabilitate faciendâ sufficientem non habeat authorem, illi ostendere, quod juxta hanc opinionem in hoc foro procedere non possit, vel certe multo curius sit facturus, si eâ desertâ Confessarii sententiâ se commodet.

Qu. 2. *Quibus regulis dirigere se & Pœnitentem potest Confessarius circa sententias magis vel minus probabiles sequendas.* R. sequentes ei non parum servituras.

Prima est. Et si tutissima sit sententia, quæ docet licet probabilem quamcunque sententiam sequi (pro hac enim D. Sanchez & alii ultra 50. Authores citant) hæc tamen in pluribus casibus limitationem patitur. Primus casus est, quando usus benignæ opinionis esset futurus noxius illi, propter quem eâ utimur; nam juvari beneficio nos oportet, non decipi. Hinc Medicus non potest remedium probabile tantum applicare, certiori relicto. Secundus est, quando benignior sententia, & minus probabilis non potest sine detrimento tertiæ personæ praticari; nam, ut habetur in reg. 206. ff. de jure naturæ, æquum est, neminem cum detrimento alterius fieri locupletiozem. Hinc cum Judex non possit in casu, quo duæ partes litigant, sequi minus probabilem sententiam, sine detrimento alterius, debet juxta merita causæ ferre sententiam, nisi fortè in casu, quo alteri parti propter inopiam gravissimum damnum, alteri verò ob opulentiam damnum exigui momenti sequeretur. Tertius est, quando de bono publico agitur, quia, ut habetur in cap. bonæ de postul. Prælati speciali utilitati communis præferenda est; hic Confessarii Principum ferre debent sententiam, quæ ipsis probabilior videtur. Quartus est, quando sententia minus probabilis receptæ consuetudini repugnat; tunc enim in eo loco, in quo viget talis consuetudo, non licet secundum illam probabilem sententiam operari, quia, ut habetur. l. de quibus. ff. de leg. id custodiri oportet, quod moribus & consuetudine introductum est. Quintus est, quando agitur de valore Sacramentorum, & aliunde non adest causâ impellens ad benignior

sententiam in favorem Proximi arripiendam. Ita P. Gobat, p. 1. p. 1. Clypei Clement. Jud. §. 10. n. 141.

Secunda regula est: Interdum etiam communiore, & probabiliore sententiâ relicta oportet minus probabilem, sed tamen tutam & favorabilem sequi, scilicet in sequentibus casibus. 1. Quando agitur de valore Matrimonii. Ita multi TT. & Juristæ apud & cum Sanch. l. 1. de matr. d. 18. n. 7. 2. Quando agitur de testamenti valore. Ita Barbof. apud & cum Gobat. p. 1. Clyp. §. 13. n. 175. 3. Quando de Religionis favore agitur. Ita multi apud eundem. 4. Quando agitur de potestate clavium, & jurisdictione Ecclesiæ. 5. Quando favet minus probabilis sententia piæ causæ. Ita 20. AA. apud Martham, teste P. Gobat. l. c.

DE TERTIA OBLIGATIONE Ad instruendum Pœnitentem.

Quæritur, an & qualem obligationem habeat Confessarius ad instruendum Pœnitentem? Ut hæc quæstio accuratè & solidè resolvi queat, sciendum est, ignorantias, de quibus hic sermo est, universim ad quinque genera reduci posse.

Primum genus est earum rerum, quæ ex præcepto fidei quis scire tenetur, circa quam ignorantiam sequentia bene notanda sunt Confessario. 1. Probabilem esse sententiam, quòd sola fides existentiae DEI, & Remuneratoris sit necessitate medii necessaria. Ita enim Lugo, Suar. Turr. & multi alii RR. docent. 2. In rigore non teneri Confessarium Pœnitentem instruere, ut tunc addiscat, quæ credere necessitate præcepti debet, sed sufficere, si Pœnitens sciat ea, quæ necessitate medii scire debet; aut certè, si tum ea Confessarius illi proponat, & explicet, ut explicitè credat. Ita Sanch. l. 2. in Dec. c. 13. n. 23. quem refert & sequitur Tambur. l. 3. c. 5. n. 2. 3. In bene moratis, vel frequenter confiteri solitis, supponi posse, semel eos hæc mysteria fidei credidisse, quod sufficit necessitate medii. Ita iidem l. c. cum Arragonio ibid. c. 4. In rebus necessitate præcepti credendis communiter vix aliquam negligentiam saltem gravem intervenire, cum Pœnitentes vel sint ex urbanis & cultis, & tum prudenter supponantur ea scire, vel ex rudibus & pueris, & hi supponantur inculpabiliter nescire, ut iterum Tambur. l. c. n. 3. cum Vasq. &

Azor. docet. 5. Confessarium, si multitudo Penitentium urgeat, non obligari ad instituendos in hac materia ignorantibus, sed posse eos absolvere, & monere, ut alio tempore ad ipsum redeant, vel certè à suo Parocho instrui petant, nisi forte etiam ea, quæ ad confessionem requiruntur, ignorantibus, præterea tam rudes viderentur, ut brevi tempore instrui non possent, tum enim absolutè sine absolutione dimitti deberent, utpote non sufficienter dispositi. 6. Cum ex una parte teneantur fideles necessitate præcepti ad omnes articulos fidei, Decalogum, præcepta Ecclesiæ, orationem Dominicam, & Sacramenta Baptismi, Penitentia, & Eucharistiæ, saltem quoad substantiã explicite credenda, raro Confessarium obligari ad hæc docenda, cum ista vix aliter, quàm per confessionem, & frequentem instructionem disci queant. Adde Reginaldus l. 2. c. 12. n. 153. ex Grassio l. 1. decis. aurearum c. 44. n. 3. facillimum modum potiora fidei mysteria explicandi rudi Penitenti esse, si explicetur signum crucis, præceptum à Latinis fieri solet.

Secundum genus ignorantia est circa erroneam conscientiam, quæ duplici modo accidere potest. 1. Ut judices ignorant aliquid esse peccatum, quod non est. Ejusmodi ignorantia communiore sunt apud plebeios, quod putent, legitime peccare, si die festo omittant sacrum etiam iusta de causa: si jejunium non servant, etsi non sint ad illud obligati: si vomitum etiam ex naturali causa patiantur: si cogitationibus inhonestis etiam sine complacentia vexentur: si saltatim honesta, aut lusu licito se recreent die festo: si filii aut servi delinquentibus, licet non immoderatè, irascantur, aut eos castigent, aut cognominibus afficiant: si die festo ante sacrum editum comedant: si contra aliquem apud Judicem legitimum litem moveant: si aliquis ipsos odio prosequatur, licet ipsi maximè cupiant ei reconciliari: si divitias, aut aliud quod quod alium habere vident, etiam ipsi sibi optent, licet non doleant, quod alter habeat: si diebus festis etiam necessitas opera, aut charitativa certè peragant: si diebus jejunii etiam tempus prandii aut cænæ bibant: si preces sodalitarum negligant: si concionem & vespas die festo non audiant. Hæc etiam pertinet, quando peccatum aliquod gravius, aut altius rursus speciei, quàm à parte rei sit, commississe se judicant, ut

agnomina varia in aliquem proferentes blasphemasse se putent. In his ergo & similibus casibus communis est sententia Authorum, quod Confessarius tales Pœnitentes instruere, atque à tali ignorantia, quantum in ipso fuerit, liberare teneatur, cum nullum ex tali instructione incommodum timeri, multa verò commoda sperari merito possint. 2. Contingere hæc ignorantia in genere potest, ut Pœnitens iudicet aliquid non esse peccatum, quod est: cujus generis apud Plebeios sunt, quòd putent, non esse peccatum saltem grave turpibus cogitationibus inhærere, vel etiam omnino assentiri, vel delectari: turpia verba recreationis gratiâ proferre: debitum negare conjugii, seipsum polluere; varias incantationes adhibere ad sua, pecorùmque corpora curanda &c. in his Casibus communior Authorum sententia docet, si culpabilis sit ignorantia, monendum esse Pœnitentem, quia alioqui peccare perget; si verò sit inculpabilis, tunc tantum monendum esse, si fructus speretur, aut si ipse Pœnitens quærat, num hæc vel illa actio peccaminosa sit; secus a jure non teneri, etiamsi peccatum tale in damnum tertii cederet, modò non cedat omnino in damnum communitatis, tunc enim bonum commune privato esset præferendum. Ita Sach. Lugo, Suar. apud Tambur. l. 3. c. 3. n. 6. Quod si dubium sit, num admonitio profutura sit, comparanda inter se erunt utilitas, quæ speratur, & damnum, quod timetur, & quod ex his præponderat, præferendum est.

Tertium genus ignorantix est, circa ipsam confessionem, seu modum confitendi. Ejusmodi ignorantix sunt duplicis generis. Nam 1. aliqua versantur circa actiones nullo modo peccaminosas, quales sunt, v.g. longas historias confessioni annectere, agnomina data singulariter, & distinctè explicare: dicere, quòd semel cura virgine una, & postea cum alia peccaverit: longas confessionum formulas præmittere, aut subungere: peccata sua verbis parùm urbanis explicare &c. Et hæc ignorantia, sicut sine vitio dissimulari potest, & verò etiam interdum expedit (maximè si personæ sint ejusmodi, quæ ægrè laturæ correctionem, aut certè parùm capaces emendationis videantur) ita si commodè fieri possit (uti plerumq; fit apud Plebeios) omni studio tollenda est, quam vis indirectè potiùs, quàm directè id faciendū sit, v.g. formulas, aut

historias per discretam interruptionem abrumpendo, peccata ab ipsis crasse prolata modestius proferendo, dum ad emendationem eos hortatur, aut numerum peccati quærit. 2. Aliter versantur circa actiones peccato obnoxias, quales sunt, non exprimere numerum, aut circumstantias speciem mutantes, complicem sine necessitate manifestare; de aliorum non complicum moribus, vitiisque gravioribus murmurare &c. &c. Hanc ignorantiam tollendam omnino obligari censeo Confessarium, atque adeo monere debere, ut numerum & speciem deinceps in confessionibus addat (quod tamen fieri potest) si tantum quærendo, quoties hoc peccatum fecerit, & an talem valem circumstantiam conjunctam habuerit; sic enim indirectè Pœnitenti indicabit, hæc esse exprimenda in confessione, ut omittat aliorum vitia referre, nisi fortè solatii tantum consilii perendi causâ id faceret; tunc enim juxta probabilis sententiam, quæ docet, non esse peccatum viro prudentius vitium solatii proprii causâ referre, dissimulare id possit, aut certè si sapius rediret, suadere, ut cautior esset in quomodocumque vitiis referendis.

Quartum genus ignorantie est variarum obligationum, quas sive per peccata, sive aliunde contraxit Pœnitens, quales v. g. sunt obligatio non petendi debitum ex invalido matrimonio, aut superveniente affinitate, aliòve impedimento contracta; obligatio restituendi, quod injustè erat acquiritum: obligatio certum tributum aut debitum persolvendi: obligatio vitandi aliquam occasionem peccati &c. Et de hac ignorantia tollenda eodem ferè modo discurrendum est, quod supra in secundo genere ignorantie cum eo, qui putat aliquid non esse peccatum, quod tamen est peccatum, agendum est, si dictum fuit, nam & in hoc casu tantum est obligatio eum monendi, quando aut culpabiliter manet in tali ignorantia, & certè, si inculpabiliter manet, speratur fructus admonitionis.

Quintum genus ignorantie circa vitam ordinandam, quæ quidem ignorantia triplex est, scilicet circa statum vitæ eligendum, inchoandum, & continuandum. Circa eligendum vitæ statum hæc tria specialiter observabit Confessarius. 1. ut prudenter circumspiciat, an Pœnitens ad ejusmodi electionem admittendus sit. 2. ut admissum ad electionem legitimam, & ordinatam via ad præfixum electionis terminum per-

Qualis quidem via est, si primò radix omnium difficultatum, scilicet impetus aut affectus rationem præcurrens tollatur per confessionem, & alia convenientia media: si is, qui eligere vult, jubeatur cum DEO, Sanctisque frequentius agere, & ab his lumen ad cognoscendam DEI voluntatem emendicare: si rationes & illustrationes Pænitenti in hoc genere occurrentes ab ipso Confessario prudenter examinentur, & de his cum DEO conferatur: si Pænitenti omnes difficultates, quæ electionem irritam facere possunt, sincerè detegantur: si aptæ regulæ (quales potissimum sunt eæ, quæ à sancto Ignatio Fundatore Societatis JESU in libello exercitiorum præscribuntur) pro electione solidius faciendâ offerantur: si constantia in electione aptis ad eam rem experimentis adhibitis exploretur. 3. Ut confirmata electione Pænitens paulatim inducatur ad vitia, quæ statui electo magis repugnant, extirpanda, & eas virtutes, quæ magis ipsum decent, exercendas, quales sunt ferè pro omni statu oratio, obedientia, humilitas, castitas, mortificatio, patientia &c.

Circa inchoandum vitæ statum potissimum laborare debet Confessarius, ut Pænitenti unam, alteramve doctrinam suggerat, juxta quam velut regulam deinceps se in actionibus suis dirigat, sic v.g. sponso nuptias celebraturo pro dono quoddam nuptiali offerri posset hæc sententia: *Quærite primum regnum DEI, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis.* Sic Neomystræ statum sacerdotalem auspiciaturo suggeri possent sequentes sententiæ, quas assiduò in mente habeat. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur? Quamdiu fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Si hominibus placere, Christi servus non essem.* Sic personæ religionem ingredienti possent pro instructione dari hæc vel similes sententiæ doctrinales: *Fili, accedens ad servitutem DEI, sta in timore, & prepara animum tuum ad tentationem: optima Religiosi perfectio est, communia quæque religionis opera perfecte adimplere; ut iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum: Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum.*

Circa continuandum denique vitæ statum triplicis generis ignorantias tollere debet. Primum est ignorantia in scrupulis

lis pellendis, de qua alibi ex instituto agitur. Secundum
genus consistit in quibusdam erroneis opinionibus tollendis
quæ non modicè vexant Pœnitentes, & impediunt à vita
instituta, quales sunt v.g. si querantur se propter labores
officia, aut morbum non posse multum orare: si nimis ange-
tur, & tritentur ob lapsum in levia peccata, licet ex fragi-
litate tantum commissa: si judicent, se esse subiectos gravissimi
odio DEI, eò quòd variis infortuniis, doloribus, aliisque
bulationibus præ aliis hominibus se exerceri edvertant, fo-
rere se devotione arbitrentur, quando nullam sensibilem
terationem in corde deprehendunt: si purant, se nunquam
ne confiteri, quia pauca admodum peccata deprehendunt
eaque ipsa sine lachrymis explicant. Eiusmodi ergo igno-
rantias prudenter Confessarius tollere debet ostendendo
ipsorum laborem & officia esse orationem perpetuam, & opo-
nam, si ad DEUM per bonam intentionem ordinentur, & opo-
lignenter peragantur, juxta illud D. Augustini: vis semper
dare DEUM? benefac omnia, & laudasti DEUM. Item et
datur DEUM ob levia peccata ex fragilitate commissa
compati, quàm irasci. sicut mater compati solet infanti
debilitatem ex febris contractam sapius relabenti in terram
objiciendo item illud DEI dictum: Ego, quos amo, arguo
castigo, sicut amantes solent mutuò comprimere manus
amplecti se usque ad dolorem. Revocando in memoriam
illud Ascetæ; Numinis est cultus pulcherrimus optima
Item optimos quosque Dominorum canes, isque granitios
cibo duro & ossibus pasci, cum canes melitensos ad nihil
utiles, idèòque appetiati vè longè minùs dilecti tenentur
bo pascantur. Denique declarando, quòd conscientia
sit monitor, nullumque paulò gravius delictum latere
tur in animo, aut certè si quid eam superfugiat, id genus
illo, qui de peccatis concipitur, dolore delectatur. Tunc
genus ignorantia circa continuandum vitæ statum est, quod
nesciant, quibus in capitibus perfectio sui status consistat
quibus mediis ad illum pertingere queant. Quà quidem
materia utilem valde operam præstabit Confessarius, si
ignorantiam aptis mediis tollere nitatur. Itaque Religiosi
maximè junioribus, & Monialibus poterit exempli gratia
quentes doctrinas offerre, quarum prioribus duobus

comprehensæ continent quatuor officia, in quibus tota ferè Religiosi perfectio consistit, posterioribus verò duobus versibus contenta media, quibus ad eandem perfectionem pervenire queant, complectuntur.

Dixi, nunc capi: sperno omnia: sola voluntas

Numinis arridet: me minimumque puto.

Sit tibi cuncta DEVS: sit tota fiducia virgo:

Excute te crebrò, vincere teque stude.

Quod si breviori via, & unico tantum puncto velit totam perfectionem comprehendere, poterit eis locò prioris sequens distichon servire.

Omne tulit punctum, patitur qui semper, agitque,

Qua vult, quòve modo vult DEVS, & quia vult.

Sacerdotibus verò præ cæteris suadere potest 1. ut bene apprehendant vocationis suæ dignitatem, & obligationem, & remunerationem. 2. ut suis ovibus totos se impendant, iisque prodesse conentur precibus, exemplo, & ministerio, maxime agrorum, & pauperum, & pueritiæ specialem curam habeant. 3. ut tria illa vitia, quæ uti statum hunc maxime dedecent, ita specialiter illi periculosa sunt singulari studio devitent, scilicet otium, luxuriam, & ebrietatem. Denique secularibus in genere, maxime verò plebeis, ista quinque frequenter & assiduò commendari convenit, scilicet timorem DEI, electionem Patronorum, eorumque constantem cultum per paucas preces, sed quotidianas, operum suorum oblationem per bonam intentionem, frequentem usum Sacramentorum, & denique charitatem, ac misericordiam erga defunctos. Illis verò, qui magis exculi sunt, & plus otii, aut occasionis habent, proderit etiam nonnunquam Missæ quotidianam auditionem, examinis generalis usum quotidianum, librorum spiritualium lectionem, petitionem admissionis in Congregationem, eleëmofynarum liberalitatem suadere. Quæ verò singulis personis pro cujusque statu ulterius suggeri debeant, tum unctio Sancti Spiritûs, tum prudentia, tum verò ipsa etiam experientia dictabit; eorum capitum aliqua apud Reginaldum to. 1. l. 2. c. 15. f. 7. legi possunt, & etiam in part. 2. hujus Instruct. c. 7. indicabuntur.

DE QUARTA OBLIGATIONE

Ad dolorem Pœnitentis procurandum.

Qu. An Confessarius sit obligatus ad dolorem Pœnitentis procurandum? R. cum dolor sit pars essentialis legitimæ confessionis, haud dubiè obligatum fore Confessarium ad hunc dolorem procurandum, si adverteret, Pœnitentem quoad hoc officio non satisfacere. Ut tamen faciliùs cognoscere possit an Pœnitens dictum dolorem elicuerit, sequentia bene notabit.

I. Saltem quoad adultos præsupponere potest Confessarius, eos cum legitimo dolore accedere, quia prudenter præcari non potest, quòd tam gravem obligationem suam non sciant, aut certè implere non velint. Ita Ferd. de Castro p. 4. tr. 23. pu. 18. §. 2. n. 2. & alii communiter.

II. Rarò contingere potest, ut in ordinariis rudium personarum confessionibus nullum indicium doloris inveniat, si bene ponderet, quænam ab Authoribus indicia sufficientis doloris agnoscantur. Nam imprimis Reginaldus l. 2. c. 6. l. 2. n. 53. & seqq. hæc agnoscit pro signis sufficientibus doloris: pœnitentiam magni facere, & vehementer desiderare: oia magno prosequi peccatum: effundere lacrymas, quæ contritionem ferè sequuntur, ut lacrymæ vitæ præcisam & vivacitatem: peccata confiteri cum quadam amaritudine: acriter suscipere, & multò magis sponte petere gravem pœnitentiam, uti à Rusticis sæpe fieri solet: confiteri sine peccata, illaque ac occasiones peccandi proponere ac promittere vitare: injurias aliis sponte & libenter condonare: habere desiderium aut propositum etiam complices peccati convertendi: sibi vilescere, & teneri magno desiderio pœnitentia propter DEVM à se offensum. Adde ego pro signis doloris sufficientis meritò haberi etiam posse, si dicant statim ab initio, se graviter peccasse, aut DEVM offendisse: si peccata in confessione deliberatè omissa nunc confiteantur: si dicant se mox post peccatum commissum pœnitentiâ & dolore affectos: si asserant, se ad hunc diem aut locum confessionem specialiter distulisse: si dicant, se sæpius proposuisse, hoc vel illud peccatum vitare, & dolere, quòd non possint (ut ipsi loquuntur)

NE
n.
it enim
timz co
n ad hu
quod lu
cere poss
bene te
Confess
cner ju
suam no
Castro p.
adum per
s inventat
sufficiat
a. 2. 6. 1
us dolens
erare: oia
que contu
& vire
line: ab
re gravem
teri linu
ac prom
nare: hab
ccati co
to patre
nis dolens
tim ab
ccata pa
r: si dicat
dolor
ionem
oc vel
si loqu
tu

tur) abstinere: si dicant, se ad confessionem ex audira con-
fessione, aut privata adhortatione fuisse permotos.

III. Securius tamen & consultius est, ut homines rudes & rusticani quandoque à Confessario ipso vel interrogentur de dolore habito, vel certè ad eundem disponantur, quod quidem variis modis fieri potest. 1. Expresse, si scilicet post omnia peccata explicata interrogentur, num doleant de peccatis. 2. Ut Confessarius quasi supponere se ostendens, dolorem ab iis elicirum esse, dicat v. g. post examen: nihil tibi occurrit amplius, mi amice, quòd tuam conscientiam gravet & si respondeat nihil occurrere, subjiciat Confessarius: satis tibi est, quòd his amantissimum tuum benefactorem ac Deum offenderis? nunquid, mi bone vir? 3. Ut clarius suam de Pœnitentis dolore opinionem exprimat, & dicat post explicata peccata: non dubito, mi bone vir, te, sicut peccata tua magna cum sinceritate exposuisti, ita etiam dolere summopere, quòd tantum Benefactorem tuum DEUM tantopere offenderis; quare ut tanti tui conatùs fructum consequaris, pro salutari pœnitentia hoc vel illud tibi injungo. 4. Ut ad certum cujusdam gravioris peccati fugam adhortans, simul etiam dolorem de aliis exciter, dicendo v. g. pro salutari Pœnitentia, mi amice, hoc facies &c. de cætero verò, licet non dubitem, te odium serium adversus omnia peccata ob DEUM tam graviter offensum concepisse, hujus tamen N. gravitatem, horror, specialiter ut deinceps perpendas. 5. Ut quandoque in modum gratulationis ostendat peccati gravitatem, dicatque v. g. gaudeo, mi bone, & gratulor ex corde, quòd misericors DEUS tibi gratiam concesserit, spatiumque, gravissimum hoc onus peccatorum excutiendi, quibus tantopere DEUM summum tuum Benefactorem offenderas, te ipsum verò in tam manifestum periculum salutis conjeceras. 6. Ut quandoque inter alias quæstiones etiam hanc formet: an in præteritis confessionibus debitum de peccatis dolorem elicuerit? sic enim hoc ipso excitabitur ad illum nunc quoque eliciendum, si nondum id præstitit. 7. Ut nonnunquam verba amoris divino concitando, aut pœnitentiæ excitandæ apta ipsis interrogationibus immisceat, dicendo v. g. dic, mi bone, quibus peccatis dilectissimum DEUM tuum ab ultima confessione offenderis? an summum bonum tuum nunquam

Instruct. V.

C

hoc

hoc vel illo peccato offendisti? an supremam Numinis Majestatem nunquam blasphemiâ in honorâsti? an liberalissimum Redemptorem tuum nullo actu luxurioso læsisti?

IV. In pueris & puellis ordinariè judico præsumi non posse dolorem, atque adeò ab ipso Confessario ad illum erocandos esse; quod etiam variis modis potest facere. Optimum tamen esse videtur, si ex quæstiunculis, quas alioqui formosumat occasionem, ad dictum dolorem excitandi, & v.g. quærat: an diligant Patrem aut Matrem? & si affirmant, subjiciat: sed utique DEUM magis diligis, & ideo doles de peccatis tuis? nonne? Aliàs quærat, quot sint Dii? ubi DEUS habitet? an etiam velit ad cœlos venire? quid faciendum est, ut venire possit? & si respondeat, peccatum vitandum esse, subjiciat Confessarius: & ideo doles, quòd peccaveris? Aliàs quærat: an velit deinceps piè vivere? & quare? nonne ne venias in infernum? & ideo doles de peccatis tuis præteritis?

V. Illi, qui ob multitudinem peccatorum, & relapsi frequentiam dubium nonnunquam faciunt de dolore sufficienti elicitò, difficulter longis adhortationibus aut sublimibus motivis (qualia sunt amabilitas DEI, magnitudo benedictum, turpitudine peccati & similia) ad dolorem concitantur, atque adeò potius sensibilia motiva ex passione Christi, peccati Inferni, aut aliis in hoc mundo inflictis peccata proponenda sunt, quamvis & hæc non nudè, sed in formam parabola ducta sint proponenda, dicendo v. g. dic. bone vir si Regis cujusdam Filius in ebrietate Parentem noctu invasisset, eam gulam cultro incidisset, & adhuc in sanguine palpitans, cum morte luctanti unum vulnus post alterum adderet, inquam, si manè Filio hoc factum nuntiaretur, an non gravissimo dolore pectus ejus replendum crederes? atqui tu tale se vit &c. Præ cæteris verò efficax remedium ad tales Peritentibus ad dolorem trahendos à peritis Confessariis judicatur, si singularem condolentiam ob tanta delicta ostendat Confessarius: si significet, se summopere gratulari Patris, quòd à bonitate divina respectus, & à tam periculoso loco ereptus sit, de reliquo etiam ipsius loco gratias acturum Deo, & pro constantia in bono emendationis proposito frequentem DEO supplicaturum. Item si in fine dicat, se Patris loco ulnis paternæ charitatis amplecti eum veluti Filium

prodigum, jàmque stolam gratiæ illi circumdaturum per Sacramentalem absolutionem; id unum orare, ut deinceps à Patre tantopere ipsum amante ampliùs non recedat. Denique non parùm etiam conducit ad dolorem ejusmodi peccatoribus ingenerandum, si jubeantur aliquam sententiam ponderare, v. g. si Confessarius dicat: Mi bone, pro salutari pœnitentia facias hoc vel illud; de cætero dictam tibi à Christo Crucifixo; & pro te vulnerato sequentem S. Bernardi sententiam existima: *Nonne satis propter te vulneratus sum? nunquid pro iniquitate tua afflictus sum? cur addis afflictionem afflicto? magis aggravant me vulnera peccati tui, quàm vulnera corporis mei.* Aut istam ejusdem: *O homo, vide, qua pro te patior. Non est dolor, sicut quo crucior. Ad te clamo, qui pro te morior. Vide pœnas, quibus afficio: Vide clavos, quibus confodior: tàm si dolor tantus exterior, interior est planctus gravior, cum tam ingratum experior.*

DE QUINTA OBLIGATIONE Ad restitutionem imperandam.

Qu. *An Confessarius obligatus sit ad restitutionem Pœnitenti imperandam?* R. Et si apud eos, quos prudenter judicare potest, nôsse obligationem restituendi, & velle eidem satisfacere, non sit necesse, illis eam obligationem in memoriam revocare, ordinariè tamen, & apud pleosque consultius est, ut de ea admoncantur, quod quandoque modestè admodum, & quasi indirectè fieri potest, dicendo v. g. non dubito, quin Dominus noverit suam obligationem quoad onus restituendi, ei que satisfacere paratus sit, ideòque ab ulteriori admonitione abstinens, impono pro salutari pœnitentia &c. Quia tamen hic actus omnium sæpe difficilimus est Pœnitenti, ideo cautissimus in hoc negotio Confessarius esse debet ne vel minus, vel plus obliget Pœnitentem, quàm teneatur. Quem in finem sequentes doctrinæ diligenter notandæ, & observandæ sunt.

I. Ante omnia det operam, ut quandoquidem restitutio est gravissimum onus, diligenter in casibus ad eandem pertinentibus se exercent, & si quas habere potest favorabiles, probatas eamen sententias, colligat, memoriæque imprimat.

II. Diligenter etiam notet regulas generales ab Authoribus

ribus hac in materia assignari solitas ad obligationem restitutionis intelligendam. Eæ autem sequentes sunt. Prima. Nemo tenetur ad restitutionem, qui non mortaliter peccat contra justitiam. Ita Less. de justit. c. 7. n. 27. Secunda. Nulla est obligatio in foro conscientia (ante Judicis sententiam) compensandi damnum non prævisum, etiamsi operam relictæ dederit. Ita Lugo d. 8. de just. n. 41. & 83. aliique præbatissimi Authores, teste P. Gobat in Clypeo Clem. Jud. n. 60. Tertia. Non est obligandus Pœnitens ad restitutionem, quocumque dubium est, num sit facienda restitutio. Ita Poth. in direct. c. 1. Jacob Graff. & alii apud & cum P. Gobat l. c. n. 236. Quarta. Non est obligatio restituendi imposita, cum Pœnitens in legem purè pœnalem, aut mixtam deliquit. Ita Navarr. c. 22. n. 55. & alii apud P. Gobat. n. 149.

III. De operam, ut causas à restitutione excusantes memoria bene imprimat; eæ autem sequentibus versibus comprehensæ sunt.

A restitutione bonorum excusaris,

*Si capias usu : cedas : si sponte remittat
Debitor : aut illi sit compensatio facta :
Debita si ignores : aut illi reddere possis
Non sine iactura, famaq̄, anima q̄, statusque :
Si iuste quidquam lusa, vel sorte parasti.*

A restitutione famæ excusaris.

*Si fama obtenta est : apertum oblitio crimen
Abstulit : aut rapta à laeso tibi fama vicissim est.
Si donet laesus, vel condonare putetur :
Reddere siq̄ potens non sis, vel non sine damno
Maiori : vel famam aliã si laesus eandem
Perdidit ipse viã, nihil illi reddere debes.*

IV. Si tempore confessionis occurrat ei casus difficilis & intricatus, ut ex eo statuere nequeat, an Pœnitens sit, vel non sit obligatus ad restitutionem, tum poterit vel privatus monere Pœnitentem, se velle hanc difficultatē diligentius expendere, illique corrum ad se redeundi tempus determinare, vel si redire Pœnitens non posset, & alioqui homo fide dignus

esset, poterit ei suadere, ut ipse in casu tam dubio alium quendam doctum & pium Confessarium interroget, & quod ab illo jubebitur, exequatur, id si receperit, poterit absolutionis capax fieri.

V. Si in aliquo casu putaret in rigore loquendo posse quidem Pœnitentem ab onere restitutionis excusari juxta probabilem aliquam sententiam, contrarium tamen multò probabilius judicaret, tum non deberet quidem Pœnitentem obligare ad restitutionem, posset tamen ei suadere, ut tutiori viâ procedat, & restitutionem faciat, maximè si satis opulentus foret & is, cui restituendum foret, magis esset indigus.

VI. Si restitutio valde difficilis accidat Pœnitenti, non tam defectu potentia, quàm voluntatis restituendi, poterit sequentibus motivis difficultas leniri. 1. Ostendat necessitatem hujus actûs, quòd nimirum ejusmodi sit, sine quo non possit obtinere remissionem peccatorum juxta notum illud S. Augustini effatum: *Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* 2. Ostendat illi, quòd licèt servet illas divitias, non habiturus sit in illis ullam à DEO benedictionem; si autem benedictio DEI non adest, quomodo ullum ex eis fructum sperare poterit? restituat ergo ablata bona, certòque sibi persuadeat, melius esse parùm cum timore Domini, quàm ingentes thesauros cum injustitia. 3. Revocet illi in memoriam, quòd, quamdiu non restituit, nullum ipsius opus gratum DEO, aut meritorium esse possit juxta ipsius Servatoris pronunciarum, quo dixit: *Si offers munus tuum ad Altare, & recordatus fueris, quòd Frater tuus habet aliquid adversus te, vade prius reconciliari fratri tuo &c.* si ergo, postquam intellexisset, se nihil in temporalibus lucrari posse, quamdiu rem injustam possideret, haud dubiè mox restitueret, quantò magis amore lucris spiritualis idem præstare debet? 4. Jubeat considerare, quòd ea omnia, quæ retinere cupit, dimittere deberet, si casus aliquis, aut hostis, aut fur eriperet, aut etiam Magistratus legitimus exigeret; an ergo nõ possit extorquere ab eo gratia Dei, & justitiæ, Proximi ac Dei amor, quòd necessitas potest? an non plus valeat voluntas DEI, quàm Magistratus imperium? 5. Revocet in memoriam Christi sententiam, quâ dixit Matth. 25. *quamdiu uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis; an non ergo Christo citò, libentèrque*

restitueret, quod ei injustè abstulisset? 6. Jubeat mentis generalis illius legis à natura ipsa dictatæ: quod tibi noceri fieri, alteri ne feceris. Si ergo ipse tam ægrè fert, sua sibi bene ab alio ablata esse, nec restitui, cur non similem dolorem alio concipiendum meritò credat? 7. Etiam illam Christi sententiam Matth. 6. in memoriam revocet: quærite primum regnum DEI & justitiam ejus &c. jubeat proinde spes non dubiè implendam fore hanc promissionem, si ipse ante justitiæ, quod hîc & nunc exigitur, sincerè impleat.

VII. Si Pœnitens per ipsum restituere velit, non facile acceptet hoc onus, nisi fortè alia via non occurreret restitutione faciendæ, tum enim suscipere quidem id posset, sed summa cautelam adhibere deberet, ne, dum alteri per restitutionem consulit, Pœnitenti per sigilli violationem noceat, famæque auferat.

DE SEXTA OBLIGATIONE

Ad pœnitentiam imponendam.

Qu. I. *An Confessarius obligatus sit ad pœnitentiam imponendam?* R. affirmativè ex communi sententia Theologorum. Quia verò etiam hoc onus satis grave nonnullis Confessariis accidit, ideo ad illud nonnihil alleviandum servari poterunt sequentes regulæ.

Regula prima. Non dimittendus est Pœnitens, qui etiam pro gravissimis peccatis vult minimam saltem pœnitentiam acceptare. Ita Regin. Homob. Hostiens. Abbas Molfesius & alii apud Dian. p. 2. tr. 1 §. ref. 52.

Regula secunda. Confessarius non tenetur imponere pœnitentiam (saltem gravem & peccatis commensuratam) nisi quem prudenter judicare potest, vel satisfacisse, vel certe pœnitentiâ post satisfactorum, sive per propria opera, sive per indulgentias obtentas. Ita Lugo, Arriaga, Dicastillo. & communiter RR. colligiturque ex Glossa in Extrav. Antiquorum de pœnit. & remiss. ubi Bonifacius VIII. reprehendit Confessarios, qui tempore Jubilæi pœnitentias imposuerunt.

Regula tertia. Non est medicinalis pœnitentia injungenda, quando obligatio ad satisfactionem per pœnitentiam lata est, quia accessorium sequitur principale. Ita communis sententia, teste Lugo d. 27. s. 2. n. 22.

Regula quarta. Melius est propter misericordiam reddere rationem, quam propter crudelitatem. Ita Author Operis imperfecti in Matthæum apud Præpos. q. 12. du. 7. quam sententiam huc applicant Authores.

Regula quinta. Tutiùs est cum parva pœnitentia, quæ sponte suscipitur, & verisimiliter impletur, mittere confessos ad purgatorium, quam cum magna pœnitentia non implenda ad infernum. Ita Gerson, cit. à Laym. c. 15. n. 11.

Regula sexta. Efficaciùs est ad satisfactionem modicum opus cum fervore, & in gratia peractum, quam plurima opera tepidè, & in statu peccati mortalis absoluta, uti nemo diffitebitur; atqui si multa & gravia imponantur, timeri meritò potest, ne diu differantur, & in statu peccati tepidè, & sine fructu peragantur; secus verò sentiendum de iis, quæ ob parvitatem paulò post confessionem persolvuntur.

Regula septima. Facile reddet rationem Principi ille Judex, qui pœnas decernit juxta leges ab ipso Principe præscriptas; atqui hoc facit Confessarius, qui in pœnitentiis injungendis probabiles sententias, quas Theologi ajunt esse dictamina prudentiæ, & interpretationem voluntatis Divinæ, sequitur, ergo.

Regula octava. Prudenter facit, qui minus malum permittit, ut gravius prohibeat; atqui plura & graviora mala oriri possunt ex nimis gravibus pœnitentiis impositis, quam ex nimis levibus, ergo, si in alterutro capite excessus admittendus est potiùs in posteriori, quam in priori committi debet. Maj. patet, Min. probatur; quia ex levibus pœnitentiis hoc unum ferè damnum timeri potest, ne Pœnitens audacior fiat in peccatis comittendis, quod tamen incommodum rarò præcisè ex levitate pœnitentiæ sequitur, cum talis peccator gravis ex una parte se possit facilè liberare à pœnitentiis lucrando indulgentias plenarias; ex altera verò parte si audacior factus est ad peccandum, æquè neglecturus sit graves pœnitentias à Confessario impositas, atque alia peccata committit; ex gravibus verò pœnitentiis impositis fieri facilè potest, ut imprimis ipse Pœnitens non facilè accedat ad confessionem; deinde alii etiam audientes tam rigidos esse confessarios, abstergeantur ab usu ejusdem Sacramenti. Præterea etiam prudenter timeri potest, ne pœnitentiæ tales non persolvantur, aut tepidè

tepidè perficiantur; & tandem apud tales peccatores me-
dum est, ne interea iterum in peccata labantur, & sic pœnitentiam
gravem in alia tempora dilatam in peccato persolvant, quo pacto
omnis fructus pœnitentiæ tollitur, imò juxta potabilem nonnullorum
sententiam omnino non satisfacit precepto Sacerdotis pœnitentiam injungentis.

Regula nona. Qui nimium emungit, elicit sanguinem. Ita sapiens Prov. 30. quam regulam merito ob oculos habere debet Confessarius, timerèque, ne, dum nimis accuratus est, studet in proportionatis pœnitentiis inveniendis & injungendis, se quidem non necessaria anxietate cruciet, Pœnitentis verò indifferetis pœnitentiis oneratos ab hoc Sacramento advertat, & sic sanguinis, id est, damni à Pœnitente accepti saltem materialiter reus sit.

Qu. 2. Quomodo possit Confessarius Pœnitenti omni pœnitentiâ suscipienda aut peragenda alleviare? R. si hortetur illum, adjuvetque ad indulgentias plenarias obtinendas; ut autem hoc præstare possit, sequentia bene observet.

I. Studeat habere cognitionem indulgentiarum, quas communius Pœnitentes lucrari possunt. Eæ autem ad quas ferè capita revocari possunt, scilicet ad indulgentias Congregationum, Rosarii, S. Francisci &c. Stationum, concessas metallis aut imaginibus, templis Societatis JESU, & quæ omnibus Christianis communes sunt.

Congregatio Rosarii habet indulgentias plenarias pro his qui prima Dominica mensis confitentur, & communicant; aut Processioni intersunt, & proponunt confiteri & communicare: qui recitant Psalterium: qui in festis B. V. quinque Altaria visitant: qui primâ Dominicâ mensis post confessionem (non exprimitur Communio, ergo nec requiritur) visitant Altare Rosarii. Congregatio S. Francisci has habet plenarias. Quando quis suscipitur: qui post Sacramentum Confessionis & Communionis susceptum Processioni mensis interesse: qui coronam B. V. 72. salutationibus, & octo orationibus Dominicis constantem recitat, & in fine semel salutationem Angelicam pro Pontifice annectit: qui Christi Domini coronam 33. Pater & Ave constantem recitat (quas æquè obtinere possunt, si tantum Psalmum aut Hymnum de B. Virgine aut Christo recitant (qui Officium Defunctorum aut

Psalmos penitentiales orat : qui communicat diebus Domini-
nicis aut festis B. V. aut unius Sancti ex Ordine S. Francisci ;
qui in templo Franciscanorum 5. Pater & Ave recitat in festo
Portiunculæ, S. Bonaventuræ 14. Julii, S. Claræ 12. Augusti,
S. Ludovici Episcopi 14. Aug. S. Francisci 4. Octobris.

Indulgentiæ Numismatis concessæ sunt. Primò Quinque
Sanctorum, ratione quorum habentur indulgentiæ plenariæ,
quoties Confessio & communio peragitur : quoties Rosarium
aut Officium parvum B. V. aut Defunctorum recitatur (quo
opere, sicut & priori etiam anima purgatorii liberari potest)
quoties ægri 5. Pater & Ave ad honorem Quinque Sanctorum
recitant : quoties moribundi SS. nomen Jesus pronuntiant :
quoties à Religiosis Ordinis horum Sanctorum exercetur o-
pus regulis conforme, addito Salve Regina pro felici guber-
natione suæ Sanctitatis. 2. S. Caroli Borromæi, ratione cujus
habentur plenariæ, si post Confessionem & post Communio-
nem reciterur vel Officium, vel Rosarium, vel audiatur Mis-
sa, vel visitetur Venerabile, vel opus mortificationis exercea-
tur, vel regula observetur, vel Psalmus de profundis pro De-
functis dicatur ; item si quis confessus legit sacrum, aut com-
municat, & pro exaltatione Ecclesiæ, & extirpatione hæresum
orat (liberat etiam animam, si pro ea orat) si quis tria sacra
legi curet pro defunctis, duodecies intra annum liberare po-
test animam : si quis in festo S. Caroli post Confessionem &
Communione[m] recitat 5. Pater & Ave ; in agone SS. Nomen
invocat ; quæ omnes indulgentiæ animabus purgatorii etiam
applicari possunt. 3. Urbani VIII. ordinariæ, ratione qua-
rum obtineri possunt indulgentiæ plenariæ, quando quis Do-
minicâ primâ Quadragesimæ, in festo Ascensionis, Epipha-
niæ, Pentecostes & duabus sequentibus feriis, Corporis Chri-
sti, SS. Petri & Pauli, S. Joannis Baptistæ confitetur, & com-
municat ; aut in agone dolet ex animo de peccatis. Extra-
ordinariæ (quibus ferè similes sunt indulgentiæ in hono-
rem S. Thomæ Villanovani concessæ) præter ante dictas con-
tinent insuper facultatem plenarias lucrandi, si quis intra
hebdomadem semel recitat vel Breviarium, vel Officium B. V.
aut defunctorum, vel septem Psalmos penitentiales, vel ter-
tiam partem Rosarii, catechizat pueros, ægros vel captivos
visitat, vel pauperibus subvenit : confitetur & communicat in

uno ex supra dictis festis, & præterea in festo Assumptionis, Dedicacionis, Patrocinii templi, possuntque hæ indulgentiæ Defunctis applicari.

Stationum indulgentiæ sunt, quæ certis templis Romæ sunt concessæ, uti passim Catalogi hac de materia ostendunt. Imò non desunt, qui dicant, singulis diebus posse in septem primariis templis Romæ plenarias indulgentias semel in templo S. Joannis Lateranensis verò sexies obtineri. Ut autem hæ indulgentiæ, quæ meritò magni faciendæ sunt, melius intelligantur, & aliis etiam bene explicari possint à Confessario, sequentia bene notare debet. 1. Has imprimis obtineri posse à Sodalibus Rosarii, visitando quinque Altaria ad sint, & in singulis visitationibus 5. Pater & Ave recitando: à Sodalibus Annunciatæ dicendo 7. Pater & Ave in aliquo Societatis templo, si haberi possit; alioqui in alio sacello vel templo: ab habentibus indulgentias quinque Sanctorum recitando Rosarium vel Coronam Christi aut B. Virginis: ab habentibus indulgentias S. Caroli 5. Pater & Ave domi vel in Ecclesia dicendo: à Sodalibus Congregationis Franciscanorum 5. Pater & Ave cum Gloria Patri. & sexto Pater & Ave cum Gloria pro Pontifice, ubicunque placuerit, recitando: denique à frequentantibus templum Societatis Jesu, quinque Pater & Ave ad honorem SS. quinque vulnerum dicendo. Notandum est, has indulgentias sæpius uno die obtineri posse, si sæpius præscriptæ preces & visitationes peragantur, ut P. Gobat. p. 2. thes. c. 8. n. 348. ex multorum auctoritate ratione probat.

Indulgentiæ plenariæ in templis Societatis Jesu præter Stationes obtineri possunt. 1. Singulis mensibus festis in Dominica præscripta. 2. In festis B. Virginis, & Domini nostri, & prima Dominica mensis, si post Communionem dicamus Miserere, aut ter Pater & Ave dicatur ab iis, qui Sacramenta in his templis frequentare, id est, aliquoties per annum sumere consueverunt. 3. In festis Circumcisionis (in forma Jubilæi) & SS. Ignatii & Francisci Xaverii, & Francisci Borgia.

Denique indulgentiæ plenariæ omnibus fidelibus concessæ sunt ferè istæ. 1. Si quis ad signum salutationis Angelicæ ter salutationem Angelicam recitet cum tribus versibus *Angelus Domini*. Has indulgentias ab Adriano VI. concessas

testatur P. Gobat p. 2. c. 30. n. 590. quod idem etiam confirmant Lezana, Leander, Rheita, Escobar, Laym. quos refert & sequitur Diana p. 11. tr. 16. ref. 1. 2. In morte, qui SS. nomina ore vel corde invocaverint, dummodo prius consuetudinem istius invocationis habuerint. Ita ex Bullario Sixti V. testatur Rodriquez apud P. Gobat p. 2. c. 31. num. 602.

II. Observer, & meminerit Confessarius, ad hoc, ut indulgentiæ obtineantur, non esse necessarium, ut quis sciat, se posse illas lucrari, sed sufficere, ut præscripta opera peragat, uti Diana p. 10. tr. 16. ref. 1. plurimos alios referens, & cum eo Lugo d. 27. sec. 6. n. 81. & alii docent.

III. Observer, posse per idem opus binas indulgentias obtineri, unam pro se, & alteram pro animabus, si fortè eadem die plures sint propositæ, aut quis diversa metalla habeat, quibus diversæ indulgentiæ sunt concessæ. Ita P. Gobat p. 1. c. 18. n. 209. & alii.

IV. Observer non esse opus, ut illa opera, quæ ad indulgentias lucrandas præscribuntur, sint libera, sed etiam ex præcepto perfici solita sufficere; hinc si Pœnitenti pro pœnitentia imponatur Communio & Confessio, poterit per eas lucrari indulgentias, quæ iis operibus sunt concessæ, uti iterum cum aliis P. Gobat p. 1. c. 15. n. 172. & seqq. ostendit.

V. Observer, ad hoc, ut possit propter indulgentias minorem imponere pœnitentiam, aut omnino nullam, non requiri, ut certò sciat, Pœnitentem eas lucraturum, sed sufficere, quòd probabiliter judicare possit, cum omnes condiciones pro indulgentiis obtinendis impleturum, atque adeò & indulgentias obtenturum.

Qu. 3. *Quas pœnitentias imponere debeat, aut possit Confessarius?* R. ut hac in parte officio suo satisfacere tantò facilius possit, duo illi potissimum scienda esse. Primum est, quænam opera in genere Pœnitentibus imponere possit. Nimirum 1. non tantum actus externos, sed etiam internos, puta fidei, spei, &c. Ita Suar. Lugo & alii communiter, teste Dicast. d. 14. du. 6. n. 85. 2. non tantum occulta, sed etiam publica opera, si ita expedire videatur saluti Pœnitentis, & aliorum ædificationi. Ita S. Thom. Suar. Vasq. & alii passim. 3. non tantum libera, sed etiam præcepta. Ita Suar. Vasq. Diana, Lugo, Dicast. & multi apud hos cit. 4. non tantum Pœnitent

renti

zenti ipsi, sed etiam Defunctis applicanda. Ita Lugo, Arriaga, Diana, Amicus, Ferd. de Castro.

Secundum est, quænam opera in specie injungere possint. In autem omnia ad orationem, jejunium, & eleemosynam revocari possunt. Et primò quidem ad orationem revocantur sequentia ferè. 1. Rosarium, Officium B. V. Psalmi penitentiales, Litanie, Preces Congregationis &c. 2. Confessio Communio. 3. Auditio Missæ. 4. Concionis & Vesperarum frequentatio. 5. Lectio libri spiritualis. 6. Usus examinis conscientie. 7. Renovatio formulæ Congregationis. 8. Meditatio. 9. Oblatio matutina suorum operum. 10. Propositum matutinum abstinendi à certo peccato. 11. Contritio de peccatis elicienda ante somnum. 12. Ante somnum genua flectere coram Crucifixo, & dicere cum Latrone: Domine memento mei propter sanctam passionem tuam. Aut cum Publicano: Domine propitius esto mihi peccatori; aut alium similem affectum elicere. 13. In tentationibus profere SS. nomina JESU, MARIÆ. 14. Interdium certam quandam orationem jaculatoriam adhibere v. g. DEUS meus, & omnia aut: Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? aut: Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor meum donec requiescat in te: aut: Quomodo possum hoc facere, & peccare in conspectu DEI mei? 15. Sententiam quandam brevem aliquot diebus semel iterumque ruminare v. g. vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare DEUM, & illi soli servire. aut: Statutum est omnibus hominibus semel mori, & post hoc judicium: aut: Me dereliquerunt fontes aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas, quæ continere non valent aquas.

Secundò ad jejunium revocantur. 1. Die Veneris aut Sabbathi jejunare. 2. Abstinere ab uno ferculo, aut potu gratissimo. 3. Abstinere per hebdomadam, aut certum diem ab hospitio, aut saltu, aut lusu. 4. Abstinere certo die omni cibo, aut potu extra tempus prandii aut cœnæ. 5. Flagris aut alio instrumento corpus castigare. 6. Flexis genibus & expansis brachiis preces aliquas persolvere. 7. Osculari terram. 8. Quotidie per certum tempus aliquem laborem molestum peragere. 9. Dolores morbi aut laboris molestias, aut aliam afflictionem DEO in satisfactionem offerre, & conari patienter eas persolvere.

ferre. 10. Continere se ab omni vitio per unum, alterumve diem. 11. Vitare socium aliquem malum.

Tertiò ad eleemosinam revocantur. 1. Pecuniam, cibum, potum pauperibus largiri. 2. Visitare ægrotos, aut inservire cum charitate. 3. Certas preces pro Defunctis quotidie recitare. 4. Sua opera per certum tempus pro Defunctis offerre. 5. Curare Missas legi pro Defunctis. 6. Indulgentias illis liberaliter applicare. 7. Remittere offensas. 8. Instruere Filios aut alios in rebus ad fidem aut vitam Christianam pertinentibus. 9. Visitare captivos, eosque solari. 10. Mortuos ad sepulturam comitari. 11. Orare pro peccatorum conversione. 12. Cooperari ad emendationem Proximi.

Qu. 4. Quid circa commutationem penitentia observandum sit Confessario? R. duo potissimum ad hanc requiri. Primum est, ut sciat, quas sententias in commutatione sequi tuto possit. Secundum est, ut sciat regulas quasdam ex receptis aliis doctrinis deductas, quibus se in hac commutatione dirigere possit, quales quidem sequentes esse possunt.

Prima Regula. Confessarius posterior eandem habet in commutanda penitentia, ejusque quantitate taxanda potestatem, quam prior habuit, qui eam primò injunxit, cum ille in hujus defectum substituatur in ordine ad hunc actum.

Secunda. Penitentia, quæ priùs proportionata fuit peccatis, si postea ob subjecti aut alterius circumstantiæ mutatione notabiliter gravior reddatur, non obligat amplius, quam secundum eam portionem, quam in his circumstantiis habet cum ipsis peccatis. Ratio est, quia mens Confessarii imponentis penitentiam non erat alia, quam ut stantibus iisdem circumstantiis præscriptam ab eo penitentiam Pœnitens persolveret.

Tercia. Si penitentia à Confessario imposita major sit, quam pœna, quam Pœnitens debet, non tenetur hic ad penitentiam implendam. Hinc si Confessarius imposuisset penitentiam pro peccatis in confessione explicatis proportionatam (quantum prudenti conjectura tunc assequi potuit) & Interea Pœnitens dimidiæ partis peccatorum indulgentiam obtinuit, non tenetur nisi ad mediam partem pœnæ persolvendam. Ratio est, quia satisfactio tantum imponitur subjecto capaci, ergo non ultra obligat, quam subjectum capere possit.

Quar-

Quarta. Quidquid boni operis facit Pœnitens in stata gratia, cedit in satisfactionem pro pœna ex antiquioribus peccatis debita (antiqua enim debita, sicut tempore, ita & peccata sunt potiora, nisi ipse Creditor aliter suam intentionem mutet) ergo si Pœnitens post impositam pœnitentiam multa opera exercuit, jam hoc ipso minoris pœnæ capax factus est, & que ad eò pœnitentia à Confessario imposita indirectè immutata est.

Quinta. Si debitum aliqua ex parte dubium est, prudenter facit Exactor, si partem illius cum suavitate eliciat, quam si rigide nimis exigendo efficiat, ut totum onus à se debitor excutiat; unde satis est, aut Confessarius eum disponat ad partem pœnitentiæ licet modicam implendam, quam ut totam negligi, & Sacramentum non integrum relinqui permittat.

Sexta. Ratio satisfactionis in actu non sequitur meritum pœnalitatis, sed meriti; hinc tantò actus est magis satisfactorius, quantò magis meritorius est, ut bene Jo. Sancius d. 3. q. n. 2. & cum eo communiter alii docent.

Septima. Medicinalis pœnitentia non obligat, quando satisfactoria non obstringit. Ita Lugo d. 27. l. 2. n. 2. dicitur communem esse sententiam; & meritò, quia alioquin medicinalis impositio constitueret distinctam partem Sacramenti, eum possit dari casus, in quo nulla pœnitentia, sed sola medicinalis applicari deberet. Unde sequitur, si Confessarius post imponendo levem pœnitentiam liberare Pœnitentem à reatu pœnæ, non obligari ipsum ad graviolem pœnitentiam, quæ simul medicinalis sit, ei imponendam.

Qu. 5. Quid circa actualem impositionem pœnitentiæ observandum sit Confessario? R. 2. Attendendum, ne pœnitentia injungatur in præjudicium tertii, qualis esset, si Ancillæ conjugibus jejunia, aut aliæ duriores carnis castigationes imponerentur, quibus debilitatè officio suo comode fungi non possent. R. 2. Curandum, ut ejusmodi pœnitentia imponatur, quæ non tantum satisfactionis, sed etiam medicinalis sit. R. 3. Non tantum numerus peccatorum, sed etiam meritum, tritio, sexus, ætas, status Pœnitentis, & commoditas, quæ habet ad exequendam pœnitentiam consideranda sunt. Si Pœnitens pœnitentiam justè impositam suscipere non potest, tum hac vel simili ratione ad eam suscipiendam inducatur.

est: Dicitur, mi fili, si Latroni ad mortem gravissimam damnato supplicium illud commutaretur in unicum colaphum, si mulque promitteretur ingens pœmium, si hunc patienter existeret, an putas, hunc latronem justas habiturum causas, conditionem istam recusandi? Ecce, sic res tecum se habet, ad mortem inferni æternam damnatus es, cum qua pœna, si hæc, quam injunxi, pœnitentia comparetur, ne colaphi quidem mensuram adæquat, an ergo etiamnum tergiversaberis in illa acceptanda? R. 5. Si necdum acquiescat, temperet eam nonnihil; satius enim est, Pœnitentem cum parva pœnitentia ad purgatorium, quàm cum magna ad inferna mitti.

Qu. 6. *Quanta pœnitentia pro uno peccato mortali injungenda sit?* R. quoad hoc non convenire Authores; alii enim spiritui lenitatis ducti malunt plerumque videri minus, quàm nimium injunxisse; alii in majores pœnitentias inclinant; rectissime judicare videntur illi, qui totam hanc rem prudentiæ Confessarii relinquendam censent, qui, si ante, quàm ad confessiones audiendas accedat, auxilium divinũ sedulo imploret, meritò sibi polliceri poterit, DEUM sibi inspiraturum, quàm cui vis Pœnitenti satisfactionem injungere debeat. Quòd si tamen in hoc judicio eum aberrare contingeret, DEUS illi non imputabit, cum planè culpandus non videatur Judex, qui judicium tulit, quod ipsi ratio, causæque conditio dictavit.

Qu. 7. *Quæ pœnitentia in specie diversis statibus imponenda sunt?* R. Etiam hinc totam decisionem unctiõni S. Spiritus & prudentiæ Confessarii relinquendam videri. Nihilominus ut juniores Sacerdotes aliquam directionem habeant, placet aliquas pro diversis statibus subnectere.

Pro Sacerdotibus.

His non facilè orationes longæ & multæ sunt imponendæ, cum ordinariè præscriptæ Breviarii preces satis proluxæ videantur. Ergo si graviolem pœnitentiam ob peccata luxuriæ vel ebrietatis mererentur, expedit illis jejunia, & frequentioram Confessionem, vel Lectionem libri spiritualis v. g. de quatuor novissimis, vel castitate, aut quinque Pater & Ave expansis brachiis per aliquot dies recitanda imponi, ita tamè ut mo-

ut moneantur in fine, si pœnitentia nimis parva sit, ipsos utpote peritos Medicos spirituales jam antè nôsse, quod pœnitentia hæc quantitati peccatorum non respondeat, suaderent, proinde, ut reliquum spontaneis satisfactionibus supplere studeant.

Pro primariis Personis.

His ferè jejunia injungi non possunt, nec castigationes corporis, quia domestici facilè venirent in suspicionem, quod tale jejunium à confessario impositum esset, maxime si magis quam alias jejulare consuevissent. Itaque poterunt eis imponi vel Confessiones & Communiones menstruæ; vel per aliquam quotidianam flexis, si commodè fieri possit, generatim persolvendæ, vel elemosyna (sive corporalis, sive spiritualis) vel lectio spiritualis, vel abstinencia ab uno certo potu aut cibo, nam mirè conducunt tales victoriae, licet parva, ad divinum auxilium promerendum.

Si Matrôna esset, quæ se de superbia & luxuriosis actibus multis accusaret, posset ei imponi, ut sequenti mense confiteatur & communice, & quotidie coram Crucifixi Pater & Ave per certum tempus recitet adjungendo hæc vel similia verba: Ah dilectissime Domine Jesu, tu pedes in cruce totus nudus, & doloribus plenus, & ego non habesco superbis vestibus vestiri, & fœdas voluptates sociari, absit hoc à me, Domine.

Pro Civibus, & mediocris fortunæ hominibus.

His utpote labore domestico plerumque occupatis vitia imponi pœnitentiæ, quàm orationes, aut alia similia exercitia, aut quandoque actus unius aut alterius virtutis. Quia verò diversis dediti sunt vitiis, ideo diversa etiam pœnitentia illis præscribi debent, v. g. si sint in rebus divinis negligentibus, poterit illis imponi, ut diebus festis etiam Conciones & Vesperis intersint, & sub his certas preces persolvant. Si ebriosi, ut unâ alterâve hebdomade ab hospitio abstineant. Si luxuriosi, ut quotidie manè aliquot Pater & Ave flexibus recitent, & proximo triduo vel octiduo ad honorem Christi Crucifixi à mala societate abstineant. Si furtivi &

tribus dediti, ut singulis hebdomadis, si possint, dent certam quantitatem elemosynæ. Pro omnibus autem vitiis generaliter convenit, ut manè, dum surrexerunt, flectant genua & simile suspirium eliciant: O Jesu Servator mi, ego firmissime statuo, hodie propter te ab hoc scelere abstinere: adjuva infirmitatem meam. DEUS in adiutorium meum intende: Domine ad adjuvandum me festina. Item si imponatur, ut per unum alteramve diem, aut omnia, aut pleraque opera offerant pro animabus purgatorii.

Pro Juvenibus.

His quandoque (sed rarò) imponi possunt jejunia sabbatina, si luxuriæ vacent. Præsertim autem hos affefaciat Confessarius ad preces matutinas & vespertinas (maximè examen conscientie) diligenter peragendas, Missam quotidie audendam libros spirituales legendos, intentionem sapiùs eliciendam aut renovandam. Hinc si quis multa peccata contra castitatem admissa confiteretur, injungi illi potest, ut post quatuordecim dies iterum confiteatur, & communicet; & si habere possit ex Congregatione, vel aliunde ex libello aliquo spirituali quotidie per hebdomadè, unam, alteramve faciem aut paginam legat præcipuè ex Niceta, Inferno, Trismegisto, Drexelii &c. Aliàs injungi potest, ut quotidie per certum tempus examen conscientie faciat, ibique ferium dolorem, præcipuè de hoc vitio eliciat. Quandoque imperari potest, ut quotidie per certum tempus Missæ intersit & preces Congregationis (si cui inscriptus est) studiosè persolvat. Si gula vitio nimis deditus adverteretur, injungi possit, ut proximo mense vel hebdomade ab hospirio abstineat: die Sabbati ad honorem B. V. extra tempus prandij nihil comedat aut bibat. Si accusaret se de tempore otiosè transacto, & iustus immoderato usu, præscribi possit, ut per quatuordecim dies sequentes quotidie per horam studio vel labori vacet, & die Veneris ac Sabbati saltem à lusu ad honorem Christi & B. V. abstineat. Si in rebus divinis negligens deprehenderetur, imponi possit, ut per unam alteramve hebdomadem nunquam absit à sacro sine justa causa, in Vesperis librum spiritualem legat, quotidie formulam Congregationis renovet, ejusdemque conventibus diligenter intersit.

Instruct. V.

D

Pro-

Pro Rusticis & Simplicioribus.

His ferè preces injungi debent, & quidem plerumque tales, quas statim eodem die festo, aut proximo perfolvere possunt, v. g. Rosarium, aut alius certus numerus precum, quem adhibeant. Quandoque tamen expedit illis injungi, ut proximo mense, cum manè surgunt, recitent ter Pater & Ave, & suis laboribus simplici modo DEO offerant, noctu verò eandem iterum preces recitent, addantque hoc vel simile suspirium: Ah Domine, propitius esto mihi maximo peccatori. Ah Domine Jesu Redemptor mi, doleo ex corde, quòd te summum bonum tam graviter offenderim. Similes pœnitentiæ preces etiam ancillis & servis imponi possunt, ita tamen, ut monentur, ne nimis anxij sint, sed, si obliviscantur uno die, alio cogitent pensent.

DE SEPTIMA OBLIGATIONE
Ad exhortatiunculam faciendam.

Qu. I. An Confessarius obligatus sit ad exhortandum Pœnitentem, ut vitia sua vitamque emendet? R. Et si per se non videatur obligatus ad hoc præstandum, non exiguum tamen fructum sperare poterit, si similem adhortationem, ubi commode poterit, prudenter & opportunè adhibeat, quod ut præstare queat, sequentia diligenter observet.

I. Homines religiosi, docti & valde graves, aut in magis dignitate constituti (præcipuè si viri sint) plerumque non sunt arguendi aut admonendi, cum prudenter supponi possit, quòd ipsi jam sciant officium suum, neque adeò magnum ex tali adhortatione fructum hausturi sint.

II. Etiam pueros & puellas non multùm exhortari convenit, cum plerumque non intelligant doctrinas à Confessario datas; si verò se verè arguantur, aut increpentur, facile deterreri se sinant à Confessione, unde non modicum illis detrimentum oriretur. Laudandi potiùs sunt, & admonendi breviter, ut pergant egregiè in bene cœptis, præcipuè autem ad hoc vel illo vitio, cui subjectos illos advertit, sedulo abstinere.

III. Etiam eos, qui frequenter confitentur, si multi Pœnitentes adsint, plerumque sine adhortatione dimittet, si

in paucis adessent, & personæ alioqui capaces forent, posset eos consiliis suis ad virtutem & majorem perfectionem exstimulare, & promovere; quo tamen in negotio sedulo caveat, ne fructum bonæ sementis à sua potius industria, quam à Deo expectet, ne item nimis Zelosus sit, & Penitentes nimis urgeat, ut uno quasi volatu ad cælum perfectionis ascendant; conetur potius bonas cujusque propensiones cognoscere, & methodum bene vivendi cujusque conditioni, profectui, & viribus convenientem præscribat, præcipue verò laboret, ut Penitentes ipsius assuescant omnia sua opera ad DEUM referre: omnia de manu ipsius acceptare, & jusque voluntati æquo animo acquiescere: ad B. Virginem in necessitatibus magnam fiducia confugere, & certis quotidie precibus eam venerari: examen conscientie quotidie facere: Sacramenta frequentare: Missam quotidie reverenter audire: Liberorum & Domesticorum sedulam curam gerere; hæc enim omnia, uti magis ab ipsis requirit DEUS, ita præ omnibus aliis supererogatoriis grata atque accepta eidem erunt.

IV. Qui jam contriti accedunt, animandi sunt potius quam increpandi, etiamsi gravia peccata afferrent, quod idem etiam faciendum cum iis, qui pusillo sunt animo, maxime si prima vice ipsi Confessario confiteantur; sic enim paulatim amorem & benevolentiam sibi apud eos conciliabit, efficietque, ut suo tempore etiam acerbiorum, si eâ opus fuerit, medicinam libenter admittant.

V. Qui gravia peccata attulerunt, neque magna signa contritionis ostendunt, castigari quidem poterunt à Confessario, verum in hac castigatione sequentia observanda sunt. 1. Ut abstineat ab omnibus convitiis, & modis loquendi impatientiam & zelum indiscretum ac intempestivum potius, quam Christi mansuetudinem redolentibus, quales v.g. sunt, erue calceos, & ad diabolum descende &c. 2. Ut in ipsa castigatione & modo loquendi condolentiam & sinceram charitatem ostendat. 3. Ut, ubi paulò severius in vitia invecus vitæ increpationis vulneribus affudit, memor sit etiam oleum consolationis adjungere, magnamque se spem de ipso Penitente concepissee securitatis emendationis ostendat; quæ verò hæcenus paulò acrius dicta sunt, non eò dicta esse, quod ipsius perdonam, sed quod peccata illius & vitia tanquam charitativus

Medius odio habeat, & persequatur. 4. Ut, cum multa peccata exposita sunt, ad unum potissimum, quod ferè radix ceterorum, curam applicet, ejusque gravitatem bene ostendat. 5. Ut etiam se pro eo oraturum promittat, neque cessaturum, quousque DEUS illius misereatur, & insignem de vitiis victoriam ipsi concedat.

VI. Qui pauca peccata, mortalia tamen afferunt, plerumque non sunt sine adhortatione dimittendi, si qui dem simplici homines & capaces talis instructionis, poterit autem occasio horum ex ipso Festo & tempore, quo confitentur, desumi.

VII. Rustici & ejusmodi homines, cum vix capaces altiorum motivorum & doctrinarum, plerumque tantum ad observationem mandatorum divinatorum, & fugam alterius vitij exhortandi, proque hac exhortatione non alia ferè motiva, quam ex damnis temporalibus aut æternis, quæ ex peccato oriuntur, & commodis, quæ ex observatione mandatorum reportantur, desumenda sunt.

Qu. 2. Quomodo practicè ista adhortationes faciendæ sunt?
R. 1. in genere loquendo tria observanda. 1. Ut brevis sint, ne indignationem potius, quam alium bonum affectum & dispositionem excitent. 2. Ut apposite sint, id est, ad presentem Pœnitentis statum accommodatæ; ut enim publicæ conciones plerumque parùm fructuosæ sunt, nisi Auditoribus attemperentur; ita hæc quoque exhortationes, ut cum fructu fiant, tantò diligentius Pœnitenti aptandæ sunt, quanto solidius est hoc ob cognitum illius interiorem statum præparatum. 3. Ut efficaes sint, id est, solida motiva contineant ad id, quod Confessarius intendit, & status Pœnitentis requirit, persuasivum. R. 2. In specie loquendo, etsi suo modo Confessarius si officio suo præclarè satisfacere studeat, & Spiritus S. gratiam ante Confessionem ardentè imploret, sibi aliquo modo replicare possit illam Christi promissionem: cum steteritis (potius sederitis) ante Reges & Præsides (& vestros Pœnitentes) nolite cogitare, quid loquamini: ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere omnes adversarij vestri: & Pœnitentes, ut hac ratione verificetur, quod Propheta dixit: qui separaverit pretiosum à vili (id est, animam à peccato) quasi os meum erit; nihilominus tamen

DEUS etiam humanam cooperationem & diligentiam requirit, ideo ut Confessarii incipientes formulas aliquas habeant harum adhortationum, placet illis aliquas tum communes pro quovis tempore, tum speciales pro certis festis & statibus huc ponere.

PRAXIS VARIARUM
ADHORTATIONUM.

Adhortatio peccatoris inveterati pro prima vice.

Perdilecte Fili, agamus gratias amantiſſimo Redemptori nostro, quòd per infinitam misericordiam suam iterum à peccatis nostris, imò & ab ipſo inferno liberare te dignatus fit; sicut ergo tibi cum Maria Magdalena remiſſa sunt peccata multa, ita deinceps cum illa multum etiam diligere stude: dilige autem non verbo & lingua, sed opere & veritate, id est, per exactam mandatorum illius observationem: dic adeò cum S. David: Juravi & statui custodire iudicia justitiæ tuæ. Speciatim autem stude vitio ebrietatis eradicando, utpote per quod in tam manifestum periculum damnationis præcipitaris. Nam perpende, fili mi, quid tecum actum foret, si, quod facile fieri poterat, in ebrietate occisus fuisses, aut alia ratione mortem obijſſes? Alii fili mi, noli prodigere salutem tuam tam caro pretio comparatam, sed audi potius consilium Apostoli dicentis: Fratres, sobrii estote, & vigilate, quia Adversarius vester Diabolus circuit quærens, quem devoret, maxime in ebrietate, ubi certior est de cibo jam parato. Sequere ergo consilium hoc, Fili mi, ut, dum hic per momentum abſtines à vili potu, merearis æternum inebriari ubertate Domini DEI, & torrente voluptatis potari. Ita quidem tibi ex animo voveo, precorque. Vale, & DEUM pro me ora.

Alia ejusdem Personæ.

Dilecte Fili, bene egisti, dum, sicut cum prodigo filio peccasti, ita etiam cum eodem à Patre tuo cælesti veniam prostratus petijſti. Superest proinde, ut te pro tali gratia gratum exhibeas, & deinceps Patri tuo amantiſſimo tanto constantius

adhæreas quantò sæpius turpiusque, proh dolor! eum de-
 ruiſti. Præcipue verò da operam, ut in luxuriæ vitium amplius
 non labaris, utpote quod DEO tantopere displicere, & tan-
 gravibus ab eo pœnis, puta diluvio, sulphureo igne &c. casti-
 gatum nôſti. Eum in finem, ſi caſtigatio carnis te oppugnet,
 inaginare Chriſtum flagellatum his te verbis compellat:
 En fili, ſic tua me luxuriâ tractavit. Ah noli, fili mi, mul-
 tiplicare vulnera meâ. Abſtine vel nunc à tam fœda voluptate
 & ego millies præſtantioribus voluptatibus animum tuum
 hac & altera vitâ recreabo. Hoc mediò, ſi uſus fueris, certam
 tibi victoriam ſpondeo, quam interea tibi ex animo voveo.
 per preces etiam meas & ſacrificia impetrare non omittam.

Alia pro inveterato Peccatore.

Dilecte Fili, non dubito, quin difficilis tibi accedat mi-
 ipſius & tuorum vitiorum expugnatione atque victoria, ob quâ
 ex animo tibi compatior; quia tamen ex officio ad tuam re-
 commendationem cooperari cogor; ideo, quàm poſſum, fidelissi-
 mè te moneo, imò per ſanguinem & vulnera Chriſti rogor
 tandem ſalutis tuæ rationem habeas, & ſummum tuum Deo-
 factorem peccatis tuis offendere & laceſſere deſinas. Mem-
 to, neminem magnis Dominis impunè illudere. Differre in-
 terdum pœnam DEUS, non aufert; tantòque ſeverius poſtea
 poſtea, quantò diutius pœnam diſtulit. Nec putes, te in hora
 mortis pœnitentiam acturum, quia, qui pœnitentibus veniam
 promiſit, diem craſtinum & ſpatium pœnitendi non promiſit.
 Hodie ergo, ſi vocem ejus audieris, noli obdurare cor tuum,
 ne audias olim: vocavi te, & renuiſti: Ego quoque in inter-
 tu tuo ridebo. Id quod DEUS Clementiſſimus à me & te pœ-
 ter avertere dignetur. Pro ſalutari &c.

Alia.

Dilecte Fili, ſat vides credo, in quàm miſerum ſtatum
 per inveteratam peccandi conſuetudinem præcipitâris. In
 omnipotentis DEI, cujus vices nunc gero, autoritate & no-
 mine ſeriò te admoneo, ut finem tandem ſcleratae vitæ fa-
 cias. Secus cave, ne Chriſtus, ut olim Peccatori cui ſimiliſ
 cit, ſanguinem ex latere hauſtum in faciẽ tuam projiciat
 dicat

dicatque tremendam illam sententiam: Quoniam noluisti sanguinem meum pro salute tua usurpare, fit tibi is in perditionem sempiternam. Ah, Fili mi, averte tam horrendum fulmen seriae vitae emendatione, & potius Christum per suum sacratissimum sanguinem tanta cum charitate pro te profusum roga, ut sicut humanus sanguis haustus à morbo caduco liberat, ita te quoque virtute sui sanguinis à frequentiori lapsu in tam gravia peccata præservare dignetur; eum in finem ad honorem SS. Vulnerum, ex quibus tam copiosè sanguis ille profluxit, dicas pro salutaris pœnitentia &c.

Alia breviores.

Fili mi, pro salutaris pœnitentia dices, vel facies hoc vel illud &c. de reliquo cogita tibi quoque cum infelici Episcopo Udone dici: Udo, Udo, cessa à ludo: cave ergo, ne si vocem hanc cum ipso spreveris, similem cum eo, id est, infelicem exitum vitæ sortiaris: id quod Clementissimus DEUS à te avertat!

Alia.

Pro salutaris &c. ad gratiam efficacem pro seriae emendatione impetrandam, ad quam ut tu quoque, Fili mi, coopereris seris, unicam tibi sententiam hanc ab ipso DEO dictatam, sapius animo volvendam suggero: Obstupescite cæli super hoc, & portæ ejus desolamini: duo mala fecit Populus meus. Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.

Alia.

Fili mi, non dubito, quin ipse statum tuum periculosum, prout decet, æstimes, atque adeò emendare decernas: ut tamen etiam ex mea parte cooperer, id unum tibi pro remedio suadeco, ut imagineris, Christum Crucifixum te sequentibus S. Bernardi verbis alloqui: *Nonne satis pro te vulneratus sum? nunquid pro iniquitate tua afflictus sum? cur addis afflictionem afflictio? magis me aggravant vulnera peccati tui, quàm vulnera corporis mei.*

Adhortatio communis.

Age, Fili mi, dicamus deinceps cum Apostolo: omnia, quæ retrò sunt, oblitus, ad anteriora me convertito, atque adeò

novo fervore vitæ meæ emendationem auspicor. Quia vero ab hac emendatione potissimum te impedit iracundia tua, ideo totis viribus ad hanc moderandam incumbere, & hunc finem imaginare tibi mansuetissimum Magistrum tuum decem. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & inveniatis requiem animabus vestris. Pro salutari &c.

Alia.

Pro salutari penitentia, fili mi, dices &c. de reliquo die cum S. Davide, dixi: nunc cœpi; ut autem hoc tuum propositum tantò facilius exequaris, suadeo tibi, ut ad insignem ipsius victoriam toto animo incumbas, & ab hujus potentissimum vitii NB. expugnatione bellum auspicaris. Crede, fili mi, tantum proficies, quantum tibi vim intuleris. Vale, & ora pro me.

Alia.

Video, Fili mi, gravem tibi molestiam creare impatientiam, ad quam ex domesticorum tuorum visis defectibus & erroribus tam facile commoveris. Hanc ergo ut emendes memento, Fili mi, te quoque esse filium & subditum Patris & Domini celestis. Memento insuper, quoties contra hujus voluntatem quid agas? Num autem velles, ut ille ad quem vis defectum tuum mox pœnam de te sumeret, & graviter indignaretur? Disce ergo longanimis & fortis esse in defectibus aliorum supportandis, cogitans, quia & tu multa habes quæ oportet ab aliis tolerari. Si ergo tu, qui plenum iam rationis usum, plenamque in te potestatem ac libertatem habes, non potes te talem facere, qualem vis, quomodo alium poteris facere ad tuum beneplacitum? lege, si placet, pulcherrimum hac de materia caput ex l. 1. de init. Christi c. 16. & plura pro hoc vitio curando remedia reperies.

Adhortatio pro Studioso.

Fili mi, memento, quod Salomon sapienter monuit: In malevolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Quare cum finis studiorum tuorum sit, veram sapientiam procurare, ante omnia eidem dignam sedem, id est, puram conscientiam præparare stude, id est, ab omni quidem, sed præcipue carnis vitio serio abstinere.

si feceris, certò veniet ad te sapientia, donisque ita replebit, ut dicere cum Salomone possis; *Omnia bona venerunt mihi pariter cum ea.*

Alia.

Fili mi, pro salutari pœnitentia dices ter Pater & Ave, ad impetrandam triplicem dotem veri Studiosi, scilicet pietatem, sedulitatem, & urbanitatem. Hoc enim triplici funiculo, qui difficulter rumpitur, DEUM, Parentes & Discipulos in tui æstimationem & amorem trahes; id quod tibi ex animo opto.

Adhortatio mulieris conjugatæ.

Filia, video sat grave tibi onus accidere, quod obedientia & amor Marito tuo præstandus imponunt. Id ergo ut leviùs deinceps feras, sequere consilium Pauli monentis; Mulieres subditæ sint viris suis, sicut Christo Ecclesia. Crede, non modicum inde levamen accipies, quia Christi amor omnia amara dulcia, & omnia gravia levia facit. Id certè ut experiaris, ex animo precor.

Alia.

Dilecta in Christo Filia, adverte te ornatùs corporis plùs quo studiosam esse, multùmque impediri in devotionis ac Christianæ perfectionis studio; hunc ergo excessum ut deinceps modereris, pauca illa Christi verba tibi perpendenda suggero: Nõne anima plus est, quàm corpus? Hinc enim facile colliges, quò potius curas tuas convertere debeas. Hoc ergo age, & vives.

Adhortatio Servorum & Ancillarum.

Pro salutari pœnitentia &c. de reliquo, Fili mi, suadeo, ut quò deinceps vitam tuam inter servitia fructuosè traducas, illud saluberrimum S. Pauli consilium implere studeas: Servi obedite dominis carnalibus cū timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut Servi Christi facientes voluntatem DEI ex animo, cum bona voluntate servientes sicut Domino, & non hominibus, scientes, quoniam unusquisque, quodcunque fecerit bonum, hoc recipiet à domino.

O Fili mi, hoc modo servire stude, sic enim servire regnare est. Vale, & ora pro me.

Alia.

Pro salutari pœnitentia &c. Fili mi, dices ter Pater & Ave ad honorem SS. Trinitatis, ut dignetur tibi dare gratiam efficacem ad tria monita, quæ omnibus servis semper propria esse deberent, bene observanda. Primum est, ut magis facias statum servitij tui, ut quem ipse DEI Filius, forma servi accipiens, & sanctissima Mater illius ancillam Domini professa elegerit. Secundum est, ut Dominis tuis non urbanis, sed ut Christo servias, atque adeò cum omni diligentia servitium tuum impleas. Tertium, ut opera tua omnia DEO per bonam intentionem quotidie offerre, & non per peccatum mortale infructuosa efficias, sedulo caveas. Hæc si præstiteris, non miserum te, sed ipsi etiam Angelibus beatiorum puta, quam felicitatem tibi DEUS ter maximus concedere dignetur.

Alia.

Compatior tibi, Fili mi, ob molestias quas ex servitiis domesticorum tuorum percipere te dixisti, sed quoniam ex necessitate oportet virtutem facere, luadeo, ut deinceps exemplum S. Catharinæ Senensis imiteris. quæ, cum durè asperèque Parentibus haberetur, in illis Christum ac Mariam intuebatur, neque aliter omnia, quàm si ab his ipsis facta essent, accipiebat; unde singulare robur & solatium hausit. Idem spero Fili mi, si idem feceris. Interea pro salutari &c.

Alia.

Pro salutari &c. Fili mi, de reliquo quòd queraris, tempus tibi ad orandum deesse, scito, quòd non modò Precepta etiam alia opera Orationis vim habeant, si juxta DEI voluntatem peragantur; nam qui conservat legem, multiplicat Orationem, teste Salomone. Tu ergo deinceps S. Augustini prudens consilium sequere dicentis: Vis semper laudare Deum? benefac omnia, quæ facis, & semper laudasti Deum.

Adhortatio pro Rusticis.

Non dubito, mi bone Vir, quòd verum habeas de peccatis tuis dolorem, cum serio proposito abstinendi in posterum.

cialiter tamen te hortor, ut à blasphemis & imprecationibus abstineas; quid enim habes inde, si tali modo blasphemas, aut imprecaris? an fortè equi & boves celerius incedunt? vel certè famuli aut ancillæ diligentius propterea laborant? nequam, quin imò, sæpe deteriores & magis obstinati redduntur. Omitte ergo, mi bone Vir, deinceps verba talia, & si opus est castigatione, potiùs flagellum aut baculum arripe, & corrige delinquentes: vel certè loco blasphemiarum aut imprecationum similia verba usurpare adsuesce: ut DEUS te custodiat, ut DEUS tibi ignoscat, te adjuvet &c. Et sic tantundem, ac per alia illa blasphema verba effecturum te experieris. Pro saluari &c.

Alia.

Pro saluari &c. mi bone Vir; deinceps autem ne indigneris, si DEUS tibi infortunium aliquod submittat, da operam, ut non ad damnum attendas, sed ad commodum, quod sperare potes, si patienti animo id acceptes. Dic enim, bone vir, si dum segetes tuæ jam jamque maturæ forent, & subito quis nuntiaret, eas omnes grandine percussas & destructas esse, an non graviter hunc nuntium sentiret? utique credo. Si autem mox alius superveniret, & grandinem totam ex purissimo auro factam esse indicaret, an non mox iterum exultares, optaresque bene copiosam fuisse grandinem? atqui idem de tribulationibus tuis dictum esse puta. Sustine ergo patienter, quia non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.

Adhortatio pro Pueris & Puellis.

Age, mi Fili, utique Dominum DEUM tuum ex corde amas? R. ita. Conf. & ideo doles, quòd eum offenderis? R. ita. Conf. vis autem deinceps probus esse? R. omnino. Conf. facito mi Fili, præcipuè verò diligenter obedi Parentibus & Præceptoribus tuis, & ora diligenter mane & vesperi, ante & post mensam, & in templo, schola, ac plateis modestus esto. Nunquid hæc omnia vis facere? R. ita. Conf. perge ergo, Fili mi, sic te gerere, & cum DEUS te in cælum suscipiet, & Parentes te amabunt, & varia dona offerent.

Adhor-

Adhortatio pro festo Nativitatis Domini.

Dilecte Fili, quandoquidem Nativitatem Domini celebramus, conabimur & nos spiritualiter cum ipso renasci id quod fiet, si firmum concipiamus propositum, vitam nostram serio emendandi, & juxta exemplum ab eo datum imitandi. Præcipue autem commendo tibi castitatis & pudicitiae studium: nam quantopere diligat has virtutes Servator tuus, vel inde colligere licet, quod non nisi ex Virgine nasci voluerit. Ora proin recens natum Infantulum, ut per S. Nativitatem suam tibi gratiam conferat, ut hic quidem cum tu per sinceram emendationem renasci ad gratiam, ibi vero ad gloriam & vitam æternam valeas.

Alia.

Notū tibi est, dilecte Fili, quod celebremus hodie Natalem Domini nostri. Quandoquidem ergo solent boni amici illi die festa & vincula natalitia offerre, tu quoque hunc morem erga Servatorem tuum usurpa, & festi natalitij loco in lignum de te ipso, & vitiis tuis, præsertim autem de N. N. vitiis offer. Nec dubita, quin gratissimum habiturus sit obsequium, & juxta receptum morem sua vicissim munera in gratiæ annuum signum oblaturus.

Pro festo Circumcisionis.

Dilecte Fili, precor tibi ex animo felix anni incunissimus spicium; ut verò etiam felicem anni cursum experiri merearis, suadeo tibi, ut S. Davidis consilium audias & sequaris: Quis est homo, qui vult vitam, diligit dies vitæ bonos, & declinat à malo, & fac bonum, inquire pacem, & sequere illam. Hæc duo, si observaveris, certò tibi felicem annum spondeo, quem mihi & tibi concedere dignetur circumcisor JESULUS. Amen.

Alia.

Dilecte in Christo Fili, precor tibi animum felix annuum exordium; ut autem etiam munus spirituale juxta morem obsequii, lapideum cultrum, quo Christus circumcisor est, tibi offero. hortorque, ut eodem omnes occasiones peccandi, mollesque societates abscindas, quæ te toties in casum traxerunt.

Hoc autem tibi haud difficile accidet; si loco malorum socio-
rum Christum pro amico eligas, & ab eo deinceps veras de-
lectationes expectes. Lege, si placet ex libro de imit. 2. cap. 7.
aut 8. & pro salutari &c.

Adhortatio pro festo Paschatis.

Gaudeo ex corde, mi Fili, quòd, sicut Christus corporali-
ter, ita tu quoque spiritualiter à mortuis resurrexeris. Super-
est proinde, ut, quemadmodum, teste Apostolo, Christus jam
non amplius moritur, ita tu quoque sedulo caveas, ne in mor-
tem peccati denuo recidas. Id quod non difficulter obtinebis,
si, quantum malum sit mors animæ seu peccatum, accuratiùs
perpendas; si enim mors corporalis omnium terribilium ter-
ribilissimum est, facile colligere poteris, quid de morte ani-
mæ millies graviori sentiendum sit, hanc ergo totis viribus
fuge, Fili mi, & non modò jucundam in hac, sed etiam glo-
riofam in altera vita resurrectionem mereberis, quod tibi &
mihi per gloriosam resurrectionem suam concedere dignetur
JESUS Christus Dominus noster. Amen.

Pro Cœna Domini.

Dilecte Fili, gratulor tibi, quòd & tu dignus à Christo ha-
bitus fueris, cujus non quidem pedes aquâ naturali, sed ani-
mam pretioso suo sanguine laverit. Hortor te proin, quan-
tum possum, ut puritatem animæ, quam nunc per DEI gratiam
obtinuisti, per eandem etiam conservare studeas. Eum in fi-
nem geminum tibi medium suggero, scilicet, ut & sensus tuos
accuratè custodias, & sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum
frequentius cum debita reverentia & devotione accipias. Hęc
duo media, si constanter adhibueris, ne dubita, te immacula-
tum Spiritum conservaturum, & olim in manus Creatoris sui
traditurum, atque ad cœnam Immaculati Agni admissum iri.

Pro tempore Passionis.

Placet mihi: dilecte Fili, quòd modò tam ardentè studeas,
fructum Sanctissimæ Passionis Christi per hoc Sacramentum
tibi applicare; quia verò non sufficit semel applicasse, sed
etiam conservari debet hic fructus, ideo hortor te amicissi-
mè, ut ab omni deinceps peccato, utpote per quod hic fructus
destruitur, studiosè caveas, & hunc in finem sæpe consideres
hoc

hoc tempore, quanta & quàm gravia tormenta pro peccatis tuis pertulerit Christus. Cave ergo, ne dolores hos de novo renoves; sic & præterita peccata tibi condonabit, & tibi quæque dicet cum Latrone: Hodie mecum eris in Paradiso. quod tibi per passionem &c.

Pro Dominica Palmarum.

Dilecte Fili, quoniam haud dubiè cum magno DEI & Sanctorum beneplacito cor tuum ab omnibus peccati sordibus nunc mundasti, meritò tibi quoque illa Prophetæ verba applicare potes: Ecce Rex tuus venit tibi mitis & mansuetus. Da ergo operam, ut juxta exemplum turbæ tuæ quoque cum palmis eundem excipias, & in animam tuam introducas; illa autem præstabis, si tibi ipsa vim inferre, & carnalia tua desideria & inclinationes vincere studueris: hoc ergo age, & dignus fies, ut te quoque Christus in altera vita lætus excipiat, & in cælestem Jerusalem introducat.

In festo Pentecostes.

Rectè fecisti, Fili mi, quòd per pœnitentiam dignum Spiritui S. habitaculum præparare studueris. Cave ergo, ne tibi liberalem & utilem tibi hospitem unquam amplius admittas, eumque in finem ullius rei creatæ inordinatum amorem unquam admittas. Id si facies, ille quoque te vicissim amabit, proteget & recreabit, donisque suis adeò replebit, ut jure dicere possis: venerunt mihi omnia bona pariter cum illo. Quod mihi & tibi pariter &c.

Alia.

Adverto, Fili mi, nihil adeo te à sincera emendatione impedit, quàm inordinatum, quem animo tuo penitus imbibisti, amorem. ut ergo clavum clavo pellamus, alium bonum amorem introducamus in cor nostrum, scilicet Spiritum Sanctum, cujus hodie festivitatem peragimus. Hunc ergo invocata cum Ecclesia dicens: Veni S. Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in eis ignem accende. Nec dubitas, quin auditurus sit preces, & dum amoris tui ignem accendit, ab omnibus animam tuam sordibus, & inordinatis affectionibus purgaturus sit, & liberaturus, quod ex animo precor. &c.

Pro festis B. Virginis.

Pro salutari &c. ad honorem B. Virginis dicēs Litanias Lauretanas, ad solidam erga eam devotionem atque fiduciam impetrandam. De reliquo memor semper esto, Fili mi, sententiæ à S. Anselmo prolatae: sicut à te aversus impossibile est, ut salvetur; ita ad te conversus impossibile est, ut peccet. Converte ergo & tu te ad illam per veram fiduciam, ut ipsa quoque vicissim convertatur ad te, itaque te foveat, ac protegat, ut ab omni hoste securus portam salutis cum gaudio olim teneas. Amen.

Alia.

Fili mi, crede & tu tibi hodie dictum à Christo: Ecce Mater tua. Elige eam proin denuo in amantissimam Matrem tuam, & da operam, ut filialem erga ipsam, fiduciam & amorem constanter ostendas. Sic ipsa quoque te vicissim in Filium suscipiet, & hinc quidem materna sollicitudine educabit, ac proteget, & in altera vita optatissimam caelestis gloriae hereditatem impetrabit, quam nobis per merita ejusdem sanctissimae Virginis concedere dignetur dilectus Filius ejus JESUS Christus &c.

Pro subsidio Defunctorum.

Dilecte Fili, tu ipse facile perspicias, quantum debitum per tot peccata apud DEUM contraxeris; crede proinde & tibi hodie dici à Propheta Daniele: Peccata tua elemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum. Quia verò nulla præstantior est elemosyna; quam quæ Defunctis impenditur, hanc tibi præ cæteris suadeo. Sequere ergo tam salubre consilium & quantum potueris, esto erga hos misericors: sic & ipse misericordiam consequeris & quondam per intercessionem animarum adjutus in eandem societatem tuam inexplicabili gaudio admitteris.

DE OCTAVA OBLIGATIONE

Ad remedia præscribenda.

Qu. 1. An Confessarius obligatus sit ad varia remedia pro peccata Penitentis præscribenda? R. affirmativè, nisi prudenter præsumere possit, ipsummet Penitentem hac in parte officio suo satisfacturum, & apta remedia sibi met applicaturum.

Ita

Ita colligitur ex officio Medici, quod Confessario præter medicis officium convenit, atque adeò proprium est, ut merito in hoc potissimum fructus, qui ex confessione speratur, partem esse pronuntiare possimus.

Qu. 2. *Qualia remedia Penitenti sint præscribenda.*
 Resp. hæc duplicis esse generis, communia scilicet & specialia. Inter communia primum & principale est amor DEI, qui merito alexipharmacum dicitur, utpote qui immediate ad ipsam radicem, scilicet inordinatum creaturæ amorem excindendum tendit. Secundum est, frequens ardens Oratio, tum ad ipsum DEUM, tum ad B. Virgines, ceterosque Sanctos directa; cum enim corda hominum in manu DEI sint, & ab hoc solo gratia efficax, sine qua nihil fieri possumus, expectari debeat, merito Oratio frequens & seriosa inter potissima remedia ad sinceram emendationem obtinendam numeratur. Tertium est frequens Sacramentorum usus, quia per hæc applicatur Sanguis Christi à morbo caduco seu relapsu in peccatum curans & præservans, & simul continentur efficacia auxilia gratiæ ad profectum in virtutibus præferendum. Quartum est æstimatio magna gravitatis peccati, quæ ex consideratione damnorum præcipue oritur, hæc rectè ab aliquibus voluptas ex peccatis hauriri solita per Fenellæ Reginæ, quod illa Kemero Regi Conjugi suo ex oculis obtulit, comparatur, quod exterius quidem pulcherrimum apparebat, intus autem plenum erat sagittis, quæ ad tactum Kemeri erumpebant, & vitam auferebant. Tales autem sagittæ sunt offensa DEI. Crucifixio iterata Christi, displicentia Sanctorum, animæ defœdatio & mors, beatitudinis amissionis æternorum suppliciorum acceleratio. Quintum confitensio novissimorum juxta consilium Sapientis: In omnibus diebus mortis memoriâ vicit ille Juvenis peccatum, qui se in lecto ad morientis modum componere à Confessario jussus erat. Hæc mulier illa, quæ in manuum lotionem dicere jussa fuerat: Hæc caro erit esca vermium. Sic recordatione assidua judicium tremi S. Hieronymus se à peccato custodivit. Sic recordatione Inferni Eremita se & mulierculam à peccato deterruit dum dimissis in flammam digitis dixit: Proba te ipsum hoc, si ignem æternum potes sustinere. Sic Dominus quidam

pro gloria cælesti iram suam moderari didicit, dum audiit famulum suum ad iram magis inclinatum, promissis paucis crucigeris ab omni commotione iræ sibi temperasse. Sextum, memoria præsentis DEI, nam teste Seneca, magna pars peccatorum tollitur (imò omnia) si peccaturis testis (nempe DEUS) assistat. Hoc medio S. Ephrem meretriculam convertit ad scelus sollicitantem, dum ad forum publicum invitavit. Septimum, Examen particulare, quod experientia ostendit efficacissimum esse remedium ad vitia extirpanda, & virtutes plantandas.

Inter specialia media primum meritò locum obtinet contraria cuique vitio virtus; ut enim clavus clavo pellitur, & contraria contrariis curantur, ita id ipsum non minus in vitiis curandis fieri, quotidiana experientia ostendit. Secundum, ostendere cujusque vitii fœditatem ex propriis illius proprietatibus & effectibus, ut si v.g. ostendatur, quàm absurdum sit superbire ob dona, quæ non sunt propria, sed mutuata tantum à DEO; avarum congregare divitias in loco, ubi non est mansurus diu, negligere autem opes, quas secum accipere, sique æternum frui potest: luxuriosum cum porcis volutari in luto voluptatum, & siliquis eorundem pasci. Iracundum tantopere irasci Proximo ob levissimum peccatum, cum interea ipse gravissima committat, & tamen sibi parci, omniâque dissimulari petat à DEO. Ebriosum se ipsum in bestiam convertere, & periculo æternæ & temporalis mortis exponere. Acediosum pro DEI amore & præmio æterno nolle præstare, quod alij vel ex necessitate, vel paucis nummis allekti haud gravatè præstant. Tertium, Christi tormenta per illud vitium procurata consideranda obijcere; si v.g. ostendatur, per superbiam fuisse spineam coronam Christo impositam, per gulam acetum & calicem in monte Oliveti & Calvariæ propinatum, per avaritiam venditum, per luxuriam flagellatum, per iram damnatum, per invidiam accusatum, per acediam crucem impositam. Si ergo irascimur Judæ vendenti, Judæis accusantibus, Pilato damnanti, Militibus flagellantibus & crucifigentibus, an non multò magis sibi ipsi irasci & indignari debet Peccator, atque à semetipso pœnas petere, aut certe deinceps à tam crudeli ausu abstinere? Quartum, exempla particularia pœnarum & damnorum, quæ ex quovis vitio

Instruct. V.

E

specia-

specialiter sunt secuta proponere, quæ proinde Confessarius in memoria habere debet. Quia verò junioribus Sacerdotibus non semper ad manū sunt, & ut supradicta remedia particulatim distinctius cognoscant, atque adeo facilius applicare possint in eorundem gratiam pro quovis vitio capitali (ad hæc enim cætera ferè revocantur) similia remedia annotare placeat.

Remedia contra Superbiam.

I. Sæpe perpendere jubeat, quàm abominabilis DEO sit superbia. Id colligere poterit tum ex S. Scriptura ubi dicitur, abominatio est Domino omnis arrogans; tum ex SS. Patribus, ex quibus S. Chrysostomus dicit: Nihil longius nos ab amore DEI abducit, nihil tam facile in gehennam intrudit, quam superbiæ insania: tum ex pœnis, quibus DEUS superbos castigavit, præcipuè Luciferum, Pharaonem, Nabuchodonosorem, Holofernem, Aman, Clericum, qui fulgureo ense percussus est, quia falsam dixit esse sententiã illam: Omnis qui se exaltat, humiliabitur: Simonem de Torniacò, qui quia scientiã suã nimium inflabatur, horribili plagâ percussus est, & omni scientiã privatus. Eliam Vicariam Ordinis S. Francisci, qui superbiã suã Angelum fugavit, & omnino appetavit: & tandem Eremitam, qui in agone constitutus Latronem sese prætulit, & damnatus est, uti legitur in Spec. Exemp. d. 9. tum denique ex genere furti, quod committit, furatur enim DEO rem pretiosissimam, quam soli sibi reservavit (alteri enim, inquit, gloriam meam non dabo) furatur Imperatori Regi ac Domino, furatur inspicienti, furatur rem sacram & ad solum DEUM pertinentem, furatur post veniam, non semel, sed sæpius concessam.

II. Jubeat meminisse, quid fuerit, quia sperma fœtidum: quid sit, quia vas stercorum: & quid futurus sit, quia vermium; hoc remedio Angelus Liffardum à superbiæ temptatione liberavit, uti videre est in Spec. Exemp. d. 8 ex 27.

III. Indaget causas superbiæ, & ostendat, quàm exiguam habeat causam inde superbiendi. Hinc si ob divitias superbiat, quærat ipsum, an putet, cum justè superbiat, aliquis Princeps Quæstoris aut Thesaurarii officium conferret: vel qui jam laqueum in collo haberet ad suspendium faciendum: vel cui cum aliis per lutum incedenti plus luti

fordidæ terræ adhæreret? vel qui præ aliis difficilem aditum ad aulam regiam, & beneficia ibidem capienda haberet? atqui hæc omnia, uti ex S. Scriptura colligitur, divitibus accidunt, & incidunt enim in laqueos diaboli, & in multa nociva desideria, quæ homines mergunt ad interitum, & difficile ipsis est introire in regnum cælorum. Si ob formæ elegantiam superbiat, quærat, an putet justam causam superbiendi esse, si vas stercoreum pulchro colore, aut vestibus pretiosis ornetur? aut si sepulchra, quæ intus plena sunt fœtore & ossibus mortuorum, exterius eleganter depicta & dealbata appareant? atqui his vas & sepulchris formosi similes sunt. Huc poterit fœditas Isabellæ Reginæ Hispaniæ de mortuæ conducere, quæ Borgiam Ducem Gandiæ movit, ut deserto mundo Religionem ingrederetur. Si ob scientiam quis efferatur, quærat illum, an judicet, eos Concionatores vel Professores meritò superbiere, qui totam concionem, vel lectionem de verbo ad verbum ex alieno Authoris libro descripserunt, & publicè declamarunt, vel dictârunt? atqui omnis scientia humana ex libro increato Sapientiæ Divinæ desumpta est. Aut, an judicet, eos Populos, quibus sol citius aut plenius oritur, aut qui lumine ab alio accepto, iterum lumen illud alteri communicant, meritò se aliis præferre: tales autem sunt homines docti, qui illam duntaxat scientiam habent, & alijs tradunt, quam à DEO acceperunt. Suadetur, ut legatur ex Thom. Kemp. l. 1. c. 2. & illa sententia præ cæteris bene perpendatur: quanto plus & melius scis, tanto gravius inde judicaberis, nisi sanctius vixeris. Si ob dignitatem superbit, quærat, an caminus meritò superbiere putet ex eo, quòd altiores sint reliquis domus partibus? aut Actorem, si mutatis vestibus Personam Principis agat? an navis à tempestate & fluctibus liberior sit, si speciosum Aquilæ aut Victoriæ titulum habeat? an major sit dignitas apud Mendicos (quales sunt omnes homines) in honore & æstimatione esse, quàm apud DEUM? hæc omnia autem viderit in Magnates convenire. Adde, quòd honores qui illis exhibentur, non referantur ad illorum Personam secundum se spectatam, sed quatenus DEUM repræsentant. Unde dicere sibi deberent, quòd quondam Agaso mulo Isidis Deæ statuam portant, & quòd homines coram se in genua proci- dere videret, superbiens, latus ejus baculo tundens dixit: Non

Non tibi, sed Ipsi, honor iste defertur. Denique si ex sanctitate oriatur superbia, quærat, an is, qui centum milliarum lentorum deberet Principi & unicum tantum obolum solvisset, merito superbiret? atqui si omnes actus Sanctorum eliceremus, nec obolum quidem solvissemus juxta ipsius Christi testimonium dicentis: Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite, Servi inutiles sumus. Item quærat, an merito superbiret Adolescens, qui ex mille constructionibus suarum sine solæcismo fecisset? atqui ex mille operibus nostris unum nævo caret.

IV. Hortetur, ut Christum Crucifixum semper ob oculos habeat, & quasi dicentem audiat: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Remedia contra Avaritiam.

I. Jubeat considerare malitiam avaritiæ; nam avaritia nihil est scelestius, teste Ecclesiastico, & juxta S. Paulum avaritia est simulacrorum servitus. Item radix est omnium malarum cupiditatum, quam quidam appetentes erraverunt in fide; & inferuerunt se doloribus multis. Tales incedunt in laqueos diaboli, ut experti sunt infelix Judas, Giezi, & Euzebius ille; cujus cor post mortem inventum est in arca, ut & ille, qui pecuniam lenti in asperam devorans suffocatus est: item Reginerus Misniæ Episcopus, qui in cubiculo inventus est mortuus ruptis cervicibus thesauro suo incubans. Item dives, cujus anima à nigris Equitibus ad tartara raptata est.

II. Considerare jubeat vitæ brevitate, illaque Christi verba sibi applicare: Stulte, hæc nocte animam tuam reperet à te, & quæ parasti, cujus erunt? an non stultus esset, qui in Indiam proficiscens, & mox reversurus, ibi palatia extruere, aliásque opes, quas inde auferre non liceret, congereret? an si totus esset in iis opibus comparandis, quas sciret in patria nihil æstimari? an non stultus foret Viator, qui itinere suo prope absoluto de magno viatico cogitaret? atqui hæc omnia avari faciunt.

III. Hortetur ad veras divitias, scilicet bona opera & virtutes, comparandas; quas neque fures effodiunt, nec tunc demolitur, nec ærugo consumit; quæ ad omnia sunt utilis, quibus vera beatitudo & regnum cæleste emitur; quæ faciunt

labore acquiruntur: cum magno solatio & securitate possidentur: & cum inexplicabili voluptate in alterum orbem avehuntur.

IV. Ostendat illi, quantarum curarum & damnorum tam corporis, quàm animæ causa sit avaritia; quis autem ultrò se in spinas conjicit? quæ avis in laqueos inviolaret, si periculum mortis nòsset? quis non detestaretur illos homines, qui ad idololatriam incitarent, suaderentque, ut ejecto Christo ex ciborio lutum aut pecunia substitueretur? quis crumenam suam luto repletam loco pecuniæ non doleret? quis non dolet, si falsam pecuniam in magna quantitate sibi ab alio datam advertit? quis Operarius non recusat laborem, ob quem nullum aliud præmium quàm laqueum, quo in patibulum suspendendus traheretur, sperare posset? atqui hæc omnia avaris conveniunt.

V. Jubeat sæpe meminisse, quòd melius sit modicum justo super divitias peccatorum multas: quòd non sit inopia timentibus eum: quòd magnus sit quæstus pietas cum sufficientia: quòd optimæ literæ censuales sint illa Christi promissio: Quærite primùm regnum DEI, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.

Remedia contra Invidiam.

I. Jubeat bene considerare, quòd per nullum vitium homo Diabolo sit similior, quàm per invidiam: unde fit, ut sicut erga diabolum nemo bene afficitur, nemo compatitur, omnes oderunt, ita eodem modo homines erga invidum se habeant.

II. Jubeat perpendere, quantorum malorum causa multis invidia fuerit; id colligere poterit ex cæde Caini, venditione Josephi, persecutione Davidis à Saule, morte Christi per invidiam procurata, imò totius humani generis perditione; nam invidia Diaboli mors introivit in orbem terrarum, teste Salomone, si ergo Parentis nostri occiforem in domum nostram non admitteremus, vel certè ibi latentem totis viribus expelleremus, & Judici traderemus, aut, si liceret, ipsi occideremus, an non multò magis invidiam ex domicilio cordis excludamus, quæ utrumque Parentem nostrum, Christum scilicet, & Adamum occidit?

III. Jubeat pariter considerare, quòd invidus per iram diam non modò rem illam, ob quam invidet, non eripiat; sed sibi potius corpore & animo noceat, ut bene S. Chrysostomus indicavit dicens: O invidia, quæ semper sibi est inimica nam, qui invidet, sibi quoque ignominiam facit; illi autem cui invidet, gloriam parit. Et, ut S. Gregorius ait, quo alii meliora properant, eo ipso deterius ipse ruit.

IV. Hortetur, ut nihil magnum existimet in hac vita præter DEUM, quem omnes pariter participare possunt, hoc S. Gregorius, parvulus est, ait, qui invidia occiditur, quis ipse inferior existeret, de bono alterius non doleret.

V. Jubeat frequenter meminisse motivorum, quæ ad fraternam charitatem excitare possunt, qualia sunt maxime eadem natura, eadem Christi beneficia, ejusdem hæreditatis promissio.

VI. Ostendat modum, quomodo se quoque participem facere possit illorum bonorum, ob quæ alteri invidet, si scilicet ob ea ex animo illi gratuletur; sic enim clarè docuit S. Augustinus dicens: Tolle invidiam, & meum est, quod habes. Talis nempe dicere potest cum S. Davide ps. 118. Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.

VII. Jubeat perpendere gravitatem hujus morbi ex difficultate curandi, quam tres gravissimi Doctores sequentibus sententiis indicârunt. S. Gregorius. Quamvis per vitium, quod perpetratur, humano cordi antiqui hostis virus infunditur, in hoc tamen nequitia sua tota viscera committens serpens, & imprimendæ malitiæ pestem vomit. S. Basilii. Invidia ait, tam fœdum malum est, ut invidus ipse se prole non audeat. Simulat propterea gaudium, & tacitè lætatur. Ob quam causam nec medium, nec medicum mali sui facilè invenit. Cassianus denique ait, eum, quem semel peste sui veneni corruperit (invidia) penè diximus curare remedio. Ipsa namque est lues, de qua figuraliter dicitur per Prophetam: Ecce ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio, & mordebunt vos. Quis non horrescat ad horum auditum, & invidiam adhuc in se suffocare studeat?

Remedia contra Gulam.

I. Ostendat turpitudinem & gravitatem hujus vitij, præcipuè si usque ad privationem usus rationis injustam (de qua nobis potissimum hic sermo est) ascendat; per illud enim fit homo deterior ipsis brutis, DEI imaginem turpissimâ nota commaculat, assimilatur stultis & amentibus, annumeratur idololatriis, quorum Deus venter est.

II. Jubeat considerare damna, quæ ex hoc vitio nascuntur, quæ in genere primum indicavit S. Gregorius, dum dixit: Ex uno gulæ vitio innumera vitiorum agmina ad conflictum animæ producantur. In specie verò explicavit Innocentius dicens: Gula Paradisum clausit, primogenituram vendidit, suspendit Pistorem, decollavit S. Joannem Baptistam, Nabuzardan Princeps coquorum templum incendit, & Jerusalem totam evertit. Balthasar inter epulas manum scribentem vidit, & eadem nocte interfectus est à Chaldæis, verbo: Propter crapulam multi perierunt; qui autem abstinens est, adijciet vitam.

III. Declaret, quantum periculum animæ subeant ebrij, id quod ex Jobi testimonio colligi potest dicentis: Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Hinc Christus monet, attendite vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula & ebrietate, & superveniat in vos repentina dies illa. In confirmationem proderit, unum, alterumve exemplum tragicum narrare, v. g. Holofernis, Ammonis, Israëlitarum (de quibus Scriptura ait: adhuc carnes erant in dentibus eorum, & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plagâ magnâ nimis) Adami, Esau, divitis Epulonis, illius, qui animam Dæmoni vendidit, & alterius, qui, quia post computationem gratias egit dæmoni, vivus ab eo assatus est.

IV. Declaret, quomodo gula & ebrietas etiam in hac vita spoliet hominem sanitate corporis, divitijs, honore, famâ. Confirmet hæc omnia exemplo Noë denudati, Loth incestum duplicem admittentis, Alexandri Clitum optimum amicum occidentis. Mariti ob pecuniam gulâ absumptam depauperati, & Liberos panem petentes occidentis &c.

V. Hortetur, ut societatem potatorum fugiat, &, dum hi

ad epulas invitant, ex altera parte Christum Crucifixum ad abstinentiam hortantem sibi imaginetur.

VI. Suadeat, ut in honorem sitientis Christi certo tempore ab hospitio, vel immoderato potu extra tempus prandii aut cœnæ sumi solito abstineat, panamque pro numero transgressionum sumat.

VII. Commendet studium rerum spiritualium, nam gestato spiritu desipit omnis caro, quod medium eleganter Gregorius suavit his verbis; Gula per abstinentiam frangitur, sed abstinentiam ciborum corporalium habere non potest, qui mentem spiritualibus cibis non replet: potenter enim corpus extenuat, qui amore cœlestium cor inflamat, quia dum spiritualia diligit, desideria carnis valenter premit.

VIII. Suadeat, ut exemplo Christi in tentatione gulam mentem ad meliorem cibum eleuet, dicatque: Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod exit de ore DEI. Vel: Cibus meus est facere voluntatem Patris mei, qui in cœlis est. Vel cum S. Bernardo: Tua Jesu dilectio, grata materis refectio, replens sine fastidio, dans famem desiderio,

Remedia contra Luxuriam.

I. Jubeat considerare, quanta damna corpori & animo hoc peccatum afferat: in quantum periculum salutis occupat: quantam ab eo aversionem DEUS habeat, quam quidem colligere licet ex panis etiam in hac vita immisissis, nimirum diluvio mundi, incendio Sodomæ, & aliarum civitatum, Davidis fugâ, Maritis septem Saræ ab Asmodæo jugulatis, Joannis Lubecensis interitu (de quo vide Nicetam Drexel. l. c. 12. §. 9.) Luxuriosi Presbyteri animam simul & semen edidit, uti videre est in spec. Ex. dist. 1. ex 96.

II. Jubeat bene ponderare difficultatem curandi hoc vitium, si invalescat. Eum in finem in memoriam revocet gradus, per quos in eo ad damnationem ascenditur, quosque Gregorius his verbis indicavit: Ex quo Luxuria mentem animæque occupaverit, vix eum bona cogitare permittit. Sunt enim desideria viscosa, quia ex suggestionem oritur cogitatio, ex cogitatione affectio, ex affectione delectatio, ex delectatione consensus, ex consensu operatio, ex operatione consuetudo, ex consuetudine desperatio, ex desperatio peccatum.

peccati defensio, ex defensione gloriatio, ex gloriatio de-
esperatio.

III. Moneat illum, quòd luxuria sit similis ollæ incensæ,
atque ad eò eadem media ad illam extinguendam adhibenda
sint, quæ pro olla refrigeranda adhiberi solent. Sicut enim
ad hunc finem aut ligna subtrahuntur, aut aqua superfundi-
tur frigida, aut omnino ab igne olla removetur, ita pariter
is, qui luxuriam extinguere cupit, debet aut aquam castiga-
tionis & tribulationis superfundere ad imitationem S. Pauli
castigantis corpus, ne reprobus efficeretur; aut ligna seu ma-
teriam subtrahere per abstinentiam ab immoderato potu &
cibo, in quibus teste Apostolo, est luxuria; aut omnino re-
movere ab igne per occasionum fugam.

IV. Frequentem usum Confessionis & Communionis sin-
gulariter suadeat, vix enim quidquam his efficacius pro hoc
vicio curando reperitur, uti factus est civis Ferrariensis, qui
ante hunc usum perpetuis tentationibus vexabatur; & exper-
tus est miles, qui suadente S. Bernardo Eucharistiam accipiens
summam mox aversionem à concubina concepit, quam ta-
men antè summè deperierat, nec posse se relinquere putarat.

V. Fugam otii etiam singulariter commendat juxta no-
tum illum antiquum versum: Otia si tollas, periére Cupidi-
nis arcus; id quod multiplici experienciâ non semel probatum
est, præcipuè illius Monachi, qui in seculum redire volens
monitus est à Patre spirituali, ut per quadraginta dies in ere-
mum secederet, & labori vacaret. Quod ubi fecit, paulò post
dæmonem specie Æthiopiæ obvium habuit, contentém-
que, quòd per laborem & obedientiam illius devictus sit.

VI. Ante omnia verò suadeat, ut quotidie Christum Cru-
cifixum & B. V. certis precibus venerentur, qui ejusmodi vi-
tio laborant, auxiliúmque ad victoriam de eo reportandam
implorent. Ad quod non parùm proderit, si persuadere possit,
ut aliquoties ad tantorum Patronorum honorem, maximè
die Veneris & Sabbathi à tali scelere abstineant.

Remedia pro Ira.

I. Hortetur, ut Pœnitens se præparet ad quoscunque ca-
sus patienter ferendos per sequentem considerationem Pas-
sionis Christi; nam prævisa tela minùs feriunt.

E 5

II. De-

II. Demonstret illi, omnes injurias vel alia aduersa esse similia imaginibus, quæ, si à dextris aspiciantur, Christum et à sinistris spectentur, Diabolum representant, hortetur ergo ut illas à dextris intueatur, ut à DEO missas vel permissas, et quidem ex singulari erga illum amore, ad summam ipsius utilitatem; sic enim fore, ut amaturus sit potius lædentes, quam odio habiturus; sicut is, qui defendit theses, argumentantem, etsi vehementer eum oppugnet, amat, gratiasque agit occasione datam profectus sui ostendendi.

III. Proderit ostendisse damna corporis, & animæ, famæ, honoris, & sæpe etiam opum per iram generari solita, quem in finem seruiet exemplum de Sapritio Sacerdote Martyrij palmâ privato. Mariti, qui ex ira Filium in agro gladiis occidit, se suspendit, & sic effecit, ut Uxor ad spectaculum convocata, Infantem in balneo relinqueret suffocari, & tam obnum mortuum reperiens etiam se suspenderet. Item illius, qui, ut inimicum per totam æternitatem vexare posset, se perititer cum ipso interemit. Aut Mancipij, quod Filios in lectum domus deductos, postquam Parens nasum & aures filiorum redimendorum gratiâ amputasset, de lecto præcipitavit, & post hos se quoque per similem deturbationem interemit.

IV. Suadeat; ut irâ feruentetaceat, uti Christus S. Brigittæ suasit, & Philosophus quidam Regi monito, ut iras prius Alphabetum recitaret, quàm quidquam inciperet. Sic S. David: Turbatus sum, & non sum locutus.

V. Jubeat præmium mansuetis promissum intueri, sic ille dominus putans fieri non posse, ut iram vinceret, didicit à intuitu æternæ mercedis fieri posse, quando alium æque inuicandum paucis nummis promissis advertit ab ira abstinuisse.

VI. Quærat, an velit ita secum agere DEUM, quem modum ipse cum Proximo agit, dum scilicet ob quamvis etiam vilissimam rem graviter illi indignatur & irascitur; ergo faciat, quod sibi fieri nollet, nam DEUS mensurâ, quâ metimur alius, etiam nobis remetitur.

Remedia contra Acediam.

I. Ob oculos ponat Christum, qui in laboribus fuit à iuventute sua, & obediens fuit usque ad mortem Crucis pro salute nostra, quid ergo nos pro eodem & salute nostra facere par erit?

II. Jubeat sæpe meminisse caelestium gaudiorum, quæ labori nostro sunt promissa; an non sic ei, ut Jacobo, videbuntur omnes labores breves & leves præ amoris magnitudine? Si Diabolus ad omnia se tormenta Inferni paratum fore dixit usque ad diem judicij toleranda, ut unico momento DEUM aspiciere liceret, quantò magis exiguus & brevis labor suscipiendus est, ut DEUM per totam æternitatem videre liceat?

III. Proponat ob oculos stultitiam hominis in spiritali lucro faciendo negligentis; si enim homini pauperi thesaurus regius aperiretur, atque facultas daretur per unam horam auferendi, quantum vellet, & posset, an non summa væcordia & insania foret, si vel otio, vel nugis horam illam consumeret? cum ergo cui vis homini gratia hæc facta sit, occasioque oblata, quantum vollet, meritorum in hac vita comparandi; an non, si otio & nugis vacet, tantò majori reprehensione dignus censebitur, quantò majora erant bona, quæ comparare poterat?

IV. Statuat illi ob oculos Mercatores, Aulicos, Milites, jubeatque considerare, quantos labores suscipiant pro vanissima mercede & honore, quem tamen sæpe non accipiunt; An non ergo erubescere debet, quòd pro veris, æternis, inexplicabilibus gaudijs, & mercede magna nimis, quæ DEUS est, minora longè agere & pati detrectet, aut horreat.

V. Considerare jubeat, quòd aut in hac, aut in altera vita patiendum ac laborandum sit; an non autem omnes hujus vitæ labores præ unius diei tormentis in altera vita eligeret.

VI. Alloquatur illum seriò illis Salomonis verbis: Vade ad formicam, o piger, & considera vias ejus, & discite sapientiam, quæ, cum non habeat Ducem, nec Præceptorem, nec Principem, parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe, quod comedat. Et tu in æstate hujus vitæ non congregabis, quod in æternum comedas?

VII. Denique explicet illi periculum vitæ æternæ amittendæ, in quo versatur, juxta illud Psalmistæ ps. 106. Omnem escam (spiritualem) abominata est anima eorum, & appropinquaverunt usque ad portas mortis.

DE NONA OBLIGATIONE
Ad Absolutionem dandam.

Qu. 1. *An Confessarius obligetur ad absolutionem dandam?*
R. affirmative, si legitimè dispositum Pœnitentem inveniat, neque specialis causa occurrat, quæ talem absolutionem saltem ad tempus differendam suadeat. Ratio est, quia, cum ea intentione Pœnitens iudicio Confessarii se subdiderit, in ipso hic ageret, si impletis omnibus, quæ ex parte Pœnitentis ad iudicium hoc sacrum requirabantur, ipse officio Iudicis fungitur & Reum absolvere sine legitima causa detrectaret.

Qu. 2. *An possit absolvi, qui tantum in genere dicit se peccasse, nullius autem peccati in specie meminisse posse?* R. ita quidem Coninck & alios apud Dian. p. 3. tr. 4. ref. 132. sentire; sed rectius juxta communem praxin dicendum esse Pœnitenti, ut aliquod peccatum ex præteritis Confessionibus repetat. Quod si tamen in casu aliquo rariore contingeret, ut nullum peccatum in specie exprimi posset, tunc omnino cum in tali casu absolvi posse, etiam Suar. d. 23. c. 1. Vasq. Salas. Henriquez, Lugo apud & cum Dicast. d. 9. du. 9. n. 744. docent.

Qu. 3. *An possit, & debeat negari absolutio Pœnitenti, si mala emendatio appareat?* R. affirmative Suarez, & multi alii apud Dian. p. 1. tr. 7. ref. 55. eò quod talis Pœnitens talis clarum præbeat indicium, se sincerum & efficax propositum vitandi peccata non habere. Quod si tamen etiam talis extraordinaria indicia veri propositi præberet, in tali casu utique nec Authores citati negarent, illi absolutionem impertirent. Eiusmodi autem indicia exempli gratia censei possunt.

1. Si rariùs sit lapsus.
2. Si occasiones extrinsecas vitandi.
3. Si mediis à Confessario præscriptis diligenter sit usus.
4. Si extraordinarium dolorem ostendat.
5. Si sponte confessionem velut efficacissimum ad emendationem procurandam medium frequentet.
6. Si ostendat, se summo opere ingemiscere sub tali onere, & propterea à Confessario precibus juvari petat, aliâque remedia sibi præscribi postulet.
7. Si ipse asserat, se serium propositum habere abstinendi ab eorummodi peccatis, tunc enim Pœnitenti velut Reo in hoc foro credendum videtur.

Qu. 4. An interdum absolutio possit negari verum propositum habenti, si credatur hac negatio profutura ad emendationem Pœnitentis procurandam? R. Etsi Joannes Sancius in sect. disp. d. 9. n. 11. absolute doceat, nunquam utile aut licitum esse Pœnitenti sciam emendationem proponenti absolutionem negare, eò quòd ex una parte ille jus habeat in tali casu ad absolutionem exigendam, utpote legitime dispositus; ex altera verò parte incredibile videatur, negationem absolutionis plus virium habituram ad emendationem Pœnitentis procurandam, quam habeat ipsa gratia Sacramentalis in Sacramento Pœnitentiæ obtenta, ob quam ab ipsismet Confessariis plerumque illis, qui mollitiei consuetudinem habent, frequens confessio velut efficacissimum remedium suadet; nihilominus tamen contrariam sententiam à plerisque aliis Theologis ut probabiliorem teneri, eò quòd Confessarius non tantum sit Judex, sed etiam Medicus Pœnitentis, atque adeò negare possit absolutionem, si prudenter sperare queat, eam fore efficax medium ad relapsum Pœnitentis cavendum; atqui potest hoc merito sperare, si ex una parte unus tantum in urbe sit Confessarius, vel ex pluribus proprius Confessarius sit valde gratus Pœnitenti; ex altera verò parte Pœnitens valde æstimet, vel ipsum Sacramentum, vel occasionem huic Confessario confitendi. Certè Arriaga d. 38. sect. 6. n. 40. fatetur, se hoc remedio sæpius cum Juvenibus usum esse, feliciterque satis successisse. Neque obstat 1. Quòd Pœnitens sit legitime dispositus; nam etsi ob hanc causam illi non possit omnino negari absolutio, eadem tamè differri potest medicinæ causâ, sicut Medicus nonnunquam rem ægro debitam jubet non statim dari, si ita judicet ad salutem ægri expedire. Neque obstat 2. quòd gratia Sacramentalis majores censeatur vires habitura ad emendationem Pœnitentis procurandam, quam carentia absolutionis; nam etsi ordinariè sic sentiendum sit, potest tamen contingere, ut magis absterreatur à peccato per hanc, quam per illam, cum Homines terrenis rebus immergi sæpe sensibilibus pœnis magis, quam aliis mediis moveantur. Unde & Medici, licet interdum medicinam aliquam optimum credant remedium certo cuiuspiam morbo curando, coguntur ad aliud tentandum, quia illud suum ordinarium medium in aliquo singulari ægro minus profi-

proficuum sunt experti. Neque obstat 3. Quòd Pœnitentia interea mori posset, sicque ex culpa Confessarij in periculum salutis conijceretur; nam R. cùm hoc periculum proprium quum non sit, non teneri Confessarium illud avertere; alioqui nunquam Pœnitentem etiam pro generali confessione facienda & majori dispositione procuranda differre liceret; neque Ecclesia Catechumenos tamdiu à Baptismo arcere deberet. Sufficit ergo, quòd pro tali periculo avertendo remedium contritionis habeat Pœnitens. Rectè tamen circa hunc casum notant Authores, diligenter attendendum esse, num respectu hujus Pœnitentis sit utilior hæc negatio absolutionis, ad quod cognoscendum sequentia in considerationem trahi possunt. 1. An plures sint Confessarij in eo loco, vel alio propinquo, ad quos recurrere possit Pœnitens. 2. An Confessarius sit valde gratus ipsi, ut adeò credatur ægrè ab illo ad alium recessurus. 3. An magni æstimet Sacramentum, atque adeò illius carentiam pro pœna gravi sit habiturus. 4. An non sit indolis parum ingenuæ, ut facilè sit contempturus hanc pœnam, & habeat vitio laxaturus. 5. An non odiosum futurum sit ipsi hoc tribunal, si ei absolutio negetur. 6. An brevi redire possit ad absolutionem modò negatam accipiendam. 7. An non timendum sit, ne Confessarium apud alios de severitate infamet, atque adeò plures alios ab hujus Sacramenti usu avertat, quæ omnia suadent, cautè admodum, & non nisi rarissimè hoc remedio utendum esse.

Qu. 5. An ei, qui Concubinam habet, neganda sit absolutio? R. posse semel aut iterum ei concedi absolutionem, atque eam expellat; postea tamen negandam, nisi actu ejiciat, aut juret, se ejecturum. Et licet Joannes Sancius doceat, si Concubina esset valde utilis ad bona temporalia, vel etiam vitam non molestè agendam, non teneri Pœnitentem, eam expellere; id tamen rectius negant plerique alij, nisi valde notabile damnum ex expulsionem sequeretur.

Qu. 6. An si Debitor est in mora solvendi, & sapius cogitetur, neque tamen habet animum solvendi, absolutio illi negari debeat? R. Molina & Bonacina apud Dian. p. 2. tr. 17. rel. 3. esse absolvendum, si Creditori ex illa dilatione detrimentum non sequatur.

Qu. 7. *Qua forma in absolutione adhiberi debeat?* R. sequentem plerumque in Ritualibus præscribi; ita, ut ante confessionem, si Pœnitens benedictionem petiverit, dicat: *Dominus sit in corde tuo, & labiis tuis, ut dignè & competenter confitearis peccata tua in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Post confessionem verò peractam, & pœnitentiam impositam dicat: *Misereatur tui Omnipotens DEVS, & dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam aternam. Amen. Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus. Amen. Dominus noster IESVS Christus te absolvat, & ego auctoritate illius absolvo te à vinculo excommunicationis, suspensionis (si Clericus sit) & interdicti, in quantum possum, & tu indiges. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini nostri IESV Christi, & memoria beata MARIÆ Virginis, & Omnium Sanctorum, & quidquid boni feceris, vel mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratia, & præmium vitæ aternæ. Amen.*

Qu. 8. *An hæc forma etiam usurpanda sit, ubi vel casus necessitatis, vel frequentia magna confitentium accelerationem suadet?* R. in tali casu satis fore, si oratio illa: *Dominus noster IESVS &c.* dicatur. Imò si necessitas agonizantis urget, omnino sufficeret, si diceretur: *Ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris &c.* Quia tamen plerumque, quando magna frequentia Populi adest, spatium aliquod temporis, donec alius in Confessionale subintret, intercedit, ideo eo tempore oratio *Passio Domini nostri &c.* recitari potest.

Qu. 9. *An, & quando absolutio sub conditione danda sit?* R. in sequentibus casibus. 1. Si dubitatur de sufficiente usurationis in Pœnitente. 2. Si dubitatur de materia necessaria absolutionis; quamvis in tali casu melius sit repetere peccatum ex priori confessione. 3. Si tantum peccatum dubium afferatur. 4. Si prudenter dubitetur, an Pœnitens sufficientem dolorem habeat, uti apud Rusticos & alios homines simplices non infrequenter accidere videtur, ut qui interrogati semper affirmant, se dolere, sæpe tamen nihil minùs agunt, uti Tannerus d. 6. q. 9. n. 3. & Reginaldus l. 8. c. 1. f. 2. inveniunt. 5. Si Confessarius moraliter certus sit, Pœnitentem

terra

tem unum peccatum negare, v. g. si Sponsus peccatum carni-
cum Sponsa commissum confiteatur, & Sponsa neget, hoc
interea non confessum fit alibi. 6. Si moribundus, qui nullas
signa dedit, nec Confessarium petijt, absolvendus esset.

Qu. 10. An, si absolutio sub conditione danda sit, conditio
verbis formalibus in forma absolutionis exprimi debeat: an
sufficiat, eam mente solum concipi? R. Posse quidem Con-
fessarium securè sequi praxin & sententiam communem Au-
thorum asserentium sufficere, si sola mente apponatur, uti vi-
dere est apud Dian. p. 10. tr. 11. ref. 55. Quia tamen Cas-
muel l. 3. de consc. d. 4. a. 2. n. 1495. acriter contendit, invali-
dam esse formam, nisi conditio expressè addatur; & præ-
terea in Sacramento Baptismi Ritualia jubent explicitè post
conditionem, ideo securiùs videri, si idem etiam in hoc Sa-
cramento fiat, nisi fortè quis cum Neotericis quibusdam
Theologis formam communem absolutionis ob illa verba:
in quantum possum, & tu indiges: semper conditionatam esse
existimet.

DE DECIMA OBLIGATIONE

Ad Sigillum Confessionis servandum.

Qu. 1. Quid intelligatur per hoc Sigillum? R. per illud
nihil aliud intelligi, quàm obligationem strictissimam Juris
divini, ad reticenda omnia, quæ in ordine ad Sacramentalem
Absolutionem in Confessione sunt dicta, & quorum revelatio
onerosum vel odiosum reddere Sacramentum Pœnitentiæ
posset. Ita Hermannus Busenbaum. l. 6. tr. 4. c. 3. dub. 1. Vo-
catur autem sigillum, quia, sicut sigillum facit, ut ea, quæ
per illud clausa sunt, detegere aut auferre nō liceat, nisi ab eo,
qui potestatem habet frangendi sigilli; ita & hæc obligatio
simili modo revelari vetat ea, quæ in confessione sunt acce-
pta. Vocatur etiam hoc sigillum *Sacramentale*, quia ex Sa-
cramento oritur, & ut distinguatur à Sigillo *naturali*, quo
quisque jure naturæ obligatur ad ea reticenda, quæ sub lecte-
to accepit.

Qu. 2. Quæ cadant sub hoc Sigillum? R. sequentia fere
1. Omnia peccata Pœnitentis cum intentione confitendi ma-
nifestata in confessione, tam venialia, quàm mortalia: tam
ficta, quàm vera. 2. Etiam Complicis detecti peccata, etiam si
hæc d
fita, l
ribus
pecca
habet
se
poris
non f
Pœnit
quoa
simili
tamen
pericu
riores
alios
l. c. c
notiti
nis p
proce
hæc P
quod
vertat
Fagur
contr
Qu
R. cu
plici
quiq
mani
Domi
ut ruc
poral
Eccle
clasio
nentis
Infici
velan
etiam
lentis

hæc detectio imprudenter foret facta. 3. Pænitentia imposita, si gravis sit, & plerumque pro mortalibus, aut certè pluribus peccatis venialibus injungi solita. 4. Circumstantiæ peccatorum, ut si quis confiteretur, se nobilitatem, quam non habet, jactasse, aut illegitimè natum Ordines sacros suscepisse. 5. Virtutes, aut defectus naturales Pænitentis, aut corporis occulta vitia, aut scrupuli &c. quoties hæc alioqui nota non sunt, & eorum manifestatio prudenter creditur ingrata Pænitenti futura, odiumque Sacramenti paritura. Etsi enim quoad hæc non omnes Authores æqualiter sentiant, & aliqui similia objecta ex materia Sigilli eximere conentur, rectius tamen facit Confessarius, si hac in materia, ut remotior sit à periculo, reverentiæque Sacramenti magis consulat, severiores, securiorésque sententias sequatur. 6. Etiam ea, quæ alios concernunt, & tamen peccata non sunt, uti Busenbaum l. c. cum Mald. & Dian. docet. 7. Omnis ea actio, quæ ex notitia peccati cum periculo directæ vel indirectæ revelationis procedit. 8. Etiam gubernatio alterius ex tali notitia procedens, licet absque periculo revelationis facta; quia & hæc Pænitentem à Confessione absterere possit. 9. Factum quodecunque ruborem vel molestiam Pænitenti creans, si advertat id ex notitia confessionis procedere; uti probabilius Fagund. Gran. Lugo & alii apud Busenb. l. c. n. 4. sentiunt contra S. Thom. Vasq. Bonac. & alios.

Qu. 3. *Quibus titulis obligetur Confessarius ad tale Sigillum?*

R. cum Ludovico de Ponte to. 4. de perf. tr. 5. c. 6. septemplici titulo eum obligari. 1. Titulo *Præcepti naturalis*, quo quisque obligatur ad ea reticenda, quæ ab altero sub Secreto manifestata sunt. 2. Titulo *Præcepti divini*, quod Christus Dominus noster proposuit, cum Sacramentum hoc instituit, ut tunc Pænitentes confiteri, & bonum spirituale absque temporalis boni jactura accipere possent. 3. Titulo *Præcepti Ecclesiastici* gravissimas pænas depositionis ab officio, & reclusionis perpetuæ in Monasterio Transgressoribus decernentis, ut in cap. Sacerdos de pænit. videre est. 4. Titulo *Iustitiæ* ad conservandam Proximi famam, secretaque non revelanda obligantis. 5. Titulo *Religionis* ad reverentiam Sacramentum Pænitiæ exhibendam & conservandam impellentis; ratione cujus tituli omnis violatio Sigilli Sacramentalis

Instru. V.

F

talis

talis est horrendum sacrilegium. 6. Titulo *Charitatis*, qui jubet omne scandalum Proximi vitari; quale utique foret, si ipse per revelationem peccatorum in confessione explicatorum à Sacramenti hujus usu averteretur. 7. Titulo *Fidelitatis*, quam tum erga DEVM velut illius Minister in hoc Sacramento legitime administrando exhibere tenetur; tum etiam Proximo præstare, secretum sibi ab eo commissum fideliter custodiendo.

Qu. 4. *An cum licentia Pœnitentis de iis, qua in confessione audita sunt, agere cum ipso, vel cum alio extra confessionem possit?* R. affirmativè D. Thomas, Suar. Præp. Tanh. & alij apud Busenbaum l. c. resp. 2. ref. 1. modò licentia talis sit formalis & expressa, ac spontanea, id est, per nullas preces aut metum, vel dolum extorta; non tamen opus est, ut verbis formalibus fiat, sed sufficit, si ipse Pœnitens extra confessionem dictis in confessione loqui incipiat, tunc enim facto ipso censeatur licentiam dare; cum utique ideo loquatur Confessario, ut directum ab eo responsum accipiat.

Qu. 5. *An etiam sine licentia Pœnitentis aliquando de auditis in confessione loqui possit cum Pœnitente Confessarius?* R. licet in re distinctionem fieri ab Authoribus, & 1. quidem extra Confessionem id non licere, plerosque tenere, etiam si de essentiali errore in confessione admissio monendus foret (quem casum tamen Suar. Laym. Filliut. & Turrian. apud Busenb. l. c. exceptum volunt) 2. autem intra Confessionem, mentionem fieri posse præcedentium, tum communis sententia contra Fagund. & Dian. ib. cc. docet; tum ipsa praxis Confessariorum Pœnitentes suos ob relapsum arguentium, & interdum etiam absolutionem negantium confirmat.

Qu. 6. *Qua cautela adhiberi debeant, ut hoc Sigillum non violatum à Confessario servetur?* R. sequentes potissimum adhibendas. 1. Ut firmum faciat decretum, nunquam de auditis aut cognitis in confessione loquendi, etiam si nullum subesset periculum sigilli violandi; sic enim tantò facilis cavebit sermones, quibus vera atque formalis violatio sigilli committeretur. 2. Ut, ubi ab aliis sermo de Pœnitentis sua confessione motus fuerit, aut nihil respondeat, torvòque potius vultu sermonem hujusmodi sibi displicere ostendat; vel certè apertè dicat, non esse hîc locum de ejusmodi rebus discurren-

turrendi. 3. Ut sub actuali auditione peccatorum faciem diligenter strophio aut alia re obtegat, ne ex vultu signum aliquod displicentiæ ex peccatorum narratione haustæ ab adstantibus vel aspicientibus colligatur. 4. Ut, ubi absolutio- nis verba profert, vultum æqualiter ad modestam serenitatem compositum gerat, maximè si ob gravia peccata in confes- sione aliqua audita, vel crassitiem & ruditatem Pœnitentis non- nihil ad iram & indignationem se commotum adverteret. 5. Ut etiam manum sinistram, si fortè eam super genua deposi- tam habet, quietam tenere asuescat, ne variâ agitatione sus- picionem aspicientibus moveat commotionis ob gravia Pœ- nitentis delicta conceptæ. 6. Ut, ubi frequens est confiten- tium accursus, & compressio, sedulò caveat, ne clariori voce periculum sigilli violandi incurrat, maximè si Pœnitentem debiliori auditu præditum sit nactus, tunc enim præstat ejus- modi Pœnitentem (si in Sacristiam, aut alium separatum lo- cum deduci non queat) citiùs expedire, quàm longiori ser- mone vel adhortatione periculum incurrere, ne ab adstanti- bus dicta audiantur.

DE UNDECIMA OBLIGATIONE Ad Confessiones actu excipiendas.

Qu. 1. *An sit aliqua obligatio obligans Sacerdotem non cura- tum ad confessiones audiendas?* R. per se loquendo, & extra ar- ticulum mortis, non esse ullam obligationem confessiones aliorum excipiendi; quia nullus apparet titulus, ex quo talis obligatio oriri queat. Dixi tamen: *extra articulum mortis*: quia in tali casu, cum Ecclesia Catholica etiam simplicibus, & non approbatis Sacerdotibus potestatem conferat audiendi confessiones, omnino lex charitatis obligat, ut in extrema necessitate constitutus non privetur tali auxilio, si alius ap- probatus Sacerdos non adsit, qui possit idem officium præ- stare.

Qu. 2. *Quantam obligationem habeat curatus Sacerdos ad confessiones excipiendas?* R. cum Ludovico de Ponte to. 4. de perf. tr. 5. c. 2. triplici potissimum tempore eum ad confes- siones suorum Parochianorum seu Oviùm excipiendas obligari. Pri- mum est, cum ipsi Parochiani, sive propter præceptum Eccle- siæ, sive propter præceptum divinum in articulo mortis, te- nentur

nentur peccata sua confiteri, si possunt; tunc enim merito
 ipse utpote ad hoc specialiter deputatus obligatur ad occa-
 sionem illis faciendam huic præcepto satisfaciendi; ne alio-
 qui, si quis in peccato mortali moreretur, sanguinem illius de
 manu Parochi requirat DEVS. Alterum tempus est, cum ob
 aliquam necessitatem non extremam confessiones suas audiri
 petunt; v. g. quando in grave peccatum mortale lapsi in Sa-
 cramentum gratiæ redire desiderant; aut gravibus tentationibus,
 scrupulisve vexantur; tunc enim jure suo recurrunt ad Pastro-
 rem & Medicum suum, qui sine gravi, urgentique causa non
 potest eis remedium negare, aut differre, ne fortè talis dilatio
 sit causa ruinæ spiritualis, aut certè difficilioris curationis.
 Tertium tempus est, cum ob profectum & perfectionem suam
 majorem procurandam confiteri petunt; ut si ob indulgentiam
 aliquam obtinendam; vel Festum aliquod solemniter
 celebrandum; vel utilitates ex sacra Confessione & Commu-
 nione hauriri solitas participandas peccata sua audiri debe-
 rent; nam, cum in talibus casibus per virtutem Sacramenti
 gravibus culpis præserventur, atque in virtutum exercitiis,
 gratiæque crescant, omnino ad Pastorem ratione Officii sui
 pertinet, eisdem ad tales fructus consequendos cooperari, ne
 alioqui jure apud cælestem Patrem conquerantur, quod ipsi
 velut in perfectione Parvuli petierint panem, & non fuerit,
 qui frangeret eis. Quin & ipse summus Pastor animarum Chri-
 stus justissimam de talibus Pastoribus velut Vicariis suis con-
 querendi rationem habebit, quòd, cum ipse exemplo suo præ-
 ierit, & apertè Jo. 6. dixerit: *Omne, quod dat mihi Pater ad
 me venit. Et eum, qui venit ad me, non eieciam foras: quia des-
 cendi de calo, non ut faciam voluntatem meam, sed eius, qui
 misit me:* ipsi exemplum hoc imitari neglexerint, neque in
 salute ac perfectione animarum procuranda, prout vocatio
 ipsorum requirebat, cooperari Pastori suo summo studuerint.
 Quæ omnia sanè jure merito Pastori persuadere deberent, ut
 non solum descriptis his tribus temporibus, quantum sine in-
 cunctura majoris boni fieri poterit, promptissimum sese exhibeat
 ad confessiones ultrò accurrentium & petentium audiendas;
 sed etiam, ubi eos rariùs accedere advertit, ad crebriorem hu-
 justam necessarij & salutiferi Sacramenti usum omni adhibe-
 tà industriâ ac conatu invitet, & incitet; sic enim iterum
 exem-

exemplo suo summus Pastor Christus docuit, qui ovem perditam tam sollicitè quæsit, nec à quærendo destitit, donec inventam in ovile reduceret. Quem in finem non parùm proderit, si Pastores Animarum saluberrimam S. Chryostomi exhortatione frequenter perpendant, sequentibus verbis expressam. hom. 29. in epist. ad Rom *Perpendamus Ovium Pastores illos, qui in Cappadocum regione sunt, qualia & quanta pro pecorum suorum studiis patiantur. Illi saepe numero unum verum triduum nive obruti perdurant. Dicuntur autem, & qui in Lydia sunt, non minima mala ferre, dum integros menses difficilem illam solitudinem, pessimarumque bestiarum plenam vagando circumveunt. Si tantum erga pecora diligentia impendunt Pastores illi, quam quæso excusationem habebimus, quibus Anima rationales concredita sunt, quòd profundum hunc somnum dormimus? respirare enim omnino oportebat: quiescere autem omnino, & non circumquaque percurrere, innumerisque etiam mortibus seipos pro ovibus istis exponere, id demum non est boni Pastoris. An ignoras gregis huius dignitatem? An illius gratiam Dominus tuus innumera non fecit? an non postremo & sanguinem sudis? Tu verò requiem quaris? & quid Pastoribus istis poterit peius esse? an non perpendis, quòd oves istas circumstant, Lupi multo amaricatiores & scæviores? an apud te ipsum non reputas, quàm mente sit opus ei, qui talem Praefecturam sit administraturus? & homines quidem, qui Populis praesunt, si quando de rebus fortuitis consulturi sunt, diebus non contenti, noctes etiam vigilando adhibent; nos verò, qui pro ipso celo certamen habemus, ipso quoque die dormimus? Quis, quæso, ab eo nos supplicio eripiet, quòd istis debetur? si enim corpus irucidandum exponere, si innumeras mortes ferre oportebat; numquid ad hoc munus tanquam ad nundinas currendum erat? Et post pauca? Bonus Pastor, & talis quidem, qualem Christus vult, cum innumeris componi potest Martyribus, si quidem Martyr semel tantum propter ipsum moritur, hinc verò millies propter gregem: si modo talis sit Pastor, qualem esse oportet. Talis enim Pastor singulis diebus mori potest: strenuo hic animo opus est.*

Qu. 3. *Quibus motivis se Confessarius quilibet excitare possit ad confessiones cum magna alacritate ac constantia audiendas? R. ijs potissimum, quibus P. Ludovicus de Ponte se excitavit, quæque in vita ejus manuscripta sequentibus verbis expressa*

leguntur, uti P. Nicolaus Lancizius opusc. 13. n. 429. testatur. Primò Confessiones, inquit, audire est actus heroicus, qui valde placet DEO, quia in hoc actu Confessarius iuvat ad reducendas animas ad suum Creatorem, & ut eis reconciliatur, & hoc magis immediatè, quàm in aliis. Secundò, quia ibi exercet opera misericordiæ spiritualia, & spiritualiter corporalia. Ibi docet ignorantes, corrigit errantes, condonat injurias DEO illatas, solatur tristes, orat pro vivis, & darbona consilia. Ibi redimit captivos, & soluit è carcere incarceratos condonatione peccatorum: vestit nudos veste gratis, dat cibum, prout illo opus habent. Et ita puto bonum Confessarium inventurum DEI misericordiam. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur, quia non est elemosyna, quæ hanc adæquet. Tertiò, quia in hoc ministerio satisfacimus officio nobis à Deo commendato; sicut Sacerdotis est officium consecrare Corpus Christi Domini nostri; ita ejusmodi officium est, posse absolvere, & condonare peccata, quia pro utraque re recipit potestatem. Et ita, qui habet licentiam & sufficientiam, quando hoc facit, facit suum officium, & qui est ex Societate, habet hoc ex instituto & obligatione suarum Regularum. Quartò, quia in hoc officio se homo vincit, & multas repugnantias carnis, & est cum minori applausu, quàm concionari. Hucusque ille. In quorum confirmationem proderit etiam meminisse historiarum, quæ in magno Speculo Exemplorum V. Confessio ex. 18. his verbis descripta legitur: Quidam Frater bonus Prædicator habuit multos Filios & Filias confessionis, hanc virtutem habuit, quòd pauperularum & devotarum Personarum confessiones libenter audiebat. Quo jacente in extremis, quædam mulier devota vidit in excessu mentis, quòd idem Frater erat Filius perditionis, usque dum Spiritum exhalare debuit, & tunc Dominus misertus salvavit ipsum. Nam ejus anima egressa descendit in gravissimas incendii pænas, sed ipsa die mortis sue vidit lacrymas & orationes devotarum Filiarum suarum magnam partem incendii ejus extinguere. Horà autem liberationis ejusdem Fratris venit vox ad eandem Sororem dicens: Propera ante Altare S. Catharinæ, quia ibi hodie dedicatio erit (in isto enim Altari idem Frater solitus erat celebrare) quæ jussa complens vidit Fratrem illum duci è purgatorio, &

venire super idem Altare, & protinus multi Filii & Filia ejus, qui antè obierant, & ad Patriam discesserant, descenderunt de caelo, eumque secum in caelestem Patriam abduxerunt. Atque his & similibus motivis quàm plurimi Confessarii sese excitant ad confessiones cum magna charitate & promptitudine audiendas, quorum aliquot exempla ad excitationem languidorum Confessariorum breviter placet enarrare. P. Petrus Faber, ut in vita illius l. 2. c. 12. legitur, Confessiones audiens cogitabat, se scoparum instar esse, quæ, cum cætera verendo purgarent, ipsæ sordidæ relinquuntur. Ad hanc ergo operam Famuli instar suum studium Christo offerebat, precabaturque hominibus Societatis, ut scopæ illius fieri, & appellari possent; habere enim DEVM in domo sua, multa nobilia instrumenta, sibi autem & aliis fociis abunde fore, si scoparum loco esse concederetur, cujus rei gratiâ aliquando Sacrificium obtulit, ut ipse & Socii dici possent, splendidæ Christi & gloriosæ scopæ. P. Vincentius Castagnola, cum in Confessionali quotidie per multas horas sederet, sæpe autem nemo in templo esset, rogatus causam, cur nihilominus tam constanter sederet? egregium hoc responsum dedit: Mercatores & Opifices læpissimè, cum nihil vendunt, spe tamen lucri in suis tabernis otiosi sedent, cur non perinde Confessarius in luctum spirituale intentus, magnâ patientiâ expectet, donec aliquis adveniat, & prædicti lucri obtinendi occasionem præbeat? Annal. Tolet. Coll. Madrid. 1613. anni. P. Consalvus Mederius, post Sacrum manè lectum, toto matutino tempore pedem è Confessionali non efferebat, nisi obedientia vel charitas avocaret, uti Historia Societatis p. 1. l. 12. n. 66. testatur, quæ etiam l. 8. n. 31. de P. Silvestro Landino narrat, eum ab horis antelucanis usque ad secundam noctis horam, nullo tedio, nulla fatigatione consistentes audivisse. Magis verò admirandum est, quod de P. Ægidio Gonzalez annuæ Collegii Madritani anno 1596. pag. 402. commemorant, quòd scilicet, quamvis triginta duos annos variis regendi muneribus, Provincialis, sæpius quoque diversarum Provinciarum Visitator exegisset, sexagesimum quartum ætatis, quadagesimum quintum in Societate explevisset, variisque morbis fatigatus esset, tantâ tamen assiduitate confessiones exceperit, ut juvenum bene validorum operam æquaret; sed &, cum in

morbum fatalem incidisset, adhuc ex lecto confessiones audiverit; unde tantum contraxit habitum, ut jam morti proximus atque à mente destitutus confessiones sibi audire videretur, atque intermortuis vocibus, absolutionis formam identidem pronunciaret. Neque DEVS tam fidelium suorum Ministrorum labores & charitatem favoribus suis destituit; ceterè de Patre quodam, annuæ Collegii Taurinensis ann. 1594. restantur, eum dum in confessionibus audiendis tenuissimo cuique dat operam tanta divinæ dulcedinis ubertate completum esse, ut nunquam meminerit, se majorem expectatum fuisse.

Qu. 4. *Qua potissimum impedimenta absterere soleant à confessionibus alacriter, promptèque audiendis & quomodo ea removere, vincereque debeat Confessarius?* R. quatuor potissimum esse impedimenta, per quæ non pauci Confessarii à confessionibus audiendis absterrentur. Primum est, *timor duplex*; quo vel varios errores in confessione admittere ob casuum difficiliorum occurrentium solutionem timent; aut certè castitatis ob varia peccata luxuriæ audita violandæ periculum incurrere verentur. Sed neuter ex his timoribus Confessariû absterere debet, quò minus confessiones libenter & alacriter audiat. Non primus, quia Christus hoc tribunal non per modum carnificinæ (quis enim non horreret, in tali casu officium Judicis suscipere?) sed pro solatio & remedio Peccatorum instituit, atque adèò ad Sacramenti hujus administrationem non summam, sed mediocrem duntaxat diligentiam requirit, quam cum facillè adhibere possit Confessarius, meritò sperare potest, quòd facienti tibi, quantum est in se, DEVS suam gratiam tantò minus sit denegaturus, quanto majus habet desiderium, ut hoc Sacramentum alacriter & fructuosè à suis Ministris administretur. Sed neque secundus timor absterere debet; quia, ut sapienter noster P. Balthazar Alvarez c. 5. vit. dixit, securitas in agendo cum Proximo, cum ex obedientia (vel charitate) fit, est valde magna, adèò ut si quis obediendi causa infames Feminas accederet, ut illas Christo lucraretur, cum eis agens mundissimas haberet cogitationes, quasi esset Angelus DEI; & si ex propria voluntate in cubiculo maneret, frædis ibi cogitationibus ureretur. Speret ergo, si Christum velut Filium DEI, & Sacramentum hujus

hujus Authorem sibi gratiâ suâ assistentem habeat, experturum se, quod tres Pueri in fornace Babylonica sunt experti, & à flammis luxuriæ illæsum mansurum. Sed & certò sibi persuadeat, plùs longè DEO placiturum, si cum sincera intentione solius DEI gloriæ, & salutis animarum procurandæ, & firma fiducia in divino auxilio confessionale pro confessionibus audiendis accedat, quàm si ob inutiles scrupulos & vanum timorem se à confessionibus excipiendis absterri sinat.

Alterum impedimentum est *Horror molestia*, quæ in excipiendis confessionibus crebra sanè, ac non levis accidere solet; sed cum, teste pio Asceta l. 3. de imit. c. 5. amor onus non sentiat, & labores non reputet, facilè has omnes molestias supportabit, si cor suum ardenti DEI, Proximi, quin & suiipsius ordinato amore inflammare studuerit; & quantopere per hoc Ministerium DEI gloriam promovere, Proximo prodesse, & proprium meritum augere possit, paulò accuratiùs perpendit. Certè omnes horæ, quas in confessionibus audiendis consumpserit, videbuntur illi breves præ amoris, quo in divinam gloriam, animarumque & propriam salutem atque perfectionem rapietur, magnitudine.

Tertium impedimentum est, eorum, quorum confessiones excipiendæ sunt, *ruditas ac simplicitas*, nec non & *status humilitas*; hinc experientia, utinam non crebra! ostendit, aliquos Confessarios, quando Personarum nobiliorum vel honoratorum, maximè Feminarum, confessiones excipiendæ sunt, promptos se ad id obsequium exhibere; secus verò, si non nisi ad Rusticorum, aliorumque simplicium Hominum confessiones audiendas vocentur; de quorum Zelo jure illud Thomæ Kempensis l. 1. c. 15. dixeris: *Sape videtur esse charitas, & est magis carnalitas, quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis raro abesse volunt.* Qui enim veram erga DEXM, Proximum, & seipsum charitatem seriò semel concepit, & finem, quem debet, sibi propositum habet, non modò non horrebit ejusmodi Personarum confessiones excipere, sed potiùs easdem præ aliis omnibus optabit, & fovebit, eò quòd in earum confessionibus audiendis major quidem labor, sed minus etiam periculum reperiat, & præterea DEI beneplacitum, animarum salus, & proprii meriti augmentum ob sincerio rem intentionem, &

generosorem sui victoriam multò copiosius obtineatur, ipse
que Confessarius tum DEVM (cujus est cum Simplicibus ser-
mocinatio, teste Salomone prov. 3.) tum Christum (qui pro
omnibus æqualiter mortuus est, & insuper dicebat: *Sin-
Parvulos, & nolite prohibere, venire ad me.* Matt. 19.) perfec-
tius imiterur. Meritò ergo Confessarius, qui ejusmodi in se
aversionem erga simplices, rudésque Personas sentiet, illam
sibi S. Jacobi c. 2. exhortationem applicabit: *Fratres mei, no-
lite in Personarum acceptione habere fidem Domini nostri IESU
Christi gloria. Etenim si introierit in conventum (aut confes-
sionale) vestrum vir aureum anulum habens in veste candida,
introierit autem & pauper in sordido habitu, & intendatis ad
eum, qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei: Tu seds bene:
pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut seds sub scabulis
pedum meorum; nonne indicatis apud vosmetipsos, & facti estis
Judices cogitationum iniquarum? Audite, Fratres mei dilectissi-
mi, nonne DEVS elegit Pauperes in hoc mundo, divites in fide,
& hæredes regni, quod repromisit DEVS diligentibus se?*

Quartum impedimentum est fervor & pruritus ad alia ne-
gotia & functiones per agendas: sed quæ nobilior functio, quod
majus negotium incumbere potest Confessario, quam con-
fessionum audiendarum, maximè si hîc & nunc charitas &
obedientia id exigant? quid aliud potest Confessarius (si qui-
dem legitimam intentionem habeat) in illis functionibus
quærere, nisi beneplacitum DEI, animarum salutem, & me-
ritorum propriorum incrementum? cum autem hæc omnia
perfectius in confessionum audiendarum functione reperian-
tur, quam in ullo alio, an non meritò relictis aliis negotiis
in hoc unum toto studio, animique conatu incumbit? maxi-
mè cum sic prudenter sperare possit, DEVM postea ad reliqua
officii sui functiones tantò copiosorem gratiam largiturum,
quantò digniorem se illâ per præcedentem charitatis & obe-
dientiz nobilem functionem fecerit; nam, ut rectè Sanctus
quidam Doctor Ecclesiæ dixit, scientia (& quicunque alius
fructus aut emolumentum) quæ propter virtutem despiciunt,
propter virtutem melius recuperatur.

Qu. 5. Quæ industria à Confessario adhibenda sint, ut con-
fessiones cum debita perfectione & fructu audiat? R. sequentes
potissimum adhibendas videri. 1. Ut magnificat hoc mu-

mus tanquam unum ex iis, quæ muneri Pastoralis præcipue sunt annexa; ideoque etiam cum magna alacritate, quoties occasio datur, ad confessiones audiendas accedat; Et quidni magnificat Confessarius hoc munus, cum ad talem æstimationem, sive supra se, sive infra se, sive extra, sive intra se convertat, magnopere impellatur. Nam 1. Si *supra se* convertat sese, videbit nihil gratius esse DEO Patri, cujus imago devotata renovatur, & Filius prodigus reducitur; Nihil DEO Filio, cujus oves tanto pretio emptæ, perditæque reducuntur; nihil Spiritui sancto, cujus templa diruta & polluta reparantur, & conciliantur. 2. Si *infra se* convertat sese, advertet, nihil salubrius se posse præstare purgantibus animabus (si enim unicum duntaxat misericordiam opus illis tantopere prodest, quantum proderit illud opus, quod omnia ferè misericordiam opera comprehendit, uti auditionem confessionum comprehendere, supra ostensum est) nihil magis odiosum Diabolo, ut qui ultrò quondam factus est, nihil esse in Ecclesia, quod tantum ipsi noceat, quod sic virtutem ipsius enervet, quam confessio, eò quod per hanc vincula peccatorum mortalium, quibus hominem constrictum tenet, rumpantur. Hinc S. Augustinus in lib. de pæn. ait: *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, oppugnatrix Daemonum. Quid plura? obstruit os inferni, portas aperit Paradisi.* 3. Si se *extra se* ad ipsos Pœnitentes convertat, quid utiliùs illis præstare potest, quam si summo morbo animæ depulso, sanitatem integram restituat? ex inimico amicum DEI constituat? ex inferno ereptum cælo transcribere laboret? 4. Denique si se *intra se* convertat, quid utiliùs est ad augmentum meriti? quid digniùs, quam DEI Vicarium & Judicem in remittendis peccatis agere? quid jucundiùs, quam animas tam pretiosas lucrari, & cum iisdem æterna felicitate frui?

Si ergo Mercatores ad illas Nundinas, in quibus magnum lucrum, licet frequenter falsò, sperant, magna celeritate accurrunt, totisque diebus, etiam cibi & potùs oblitì, in tabernis hærent, atque Emptores expectant; quanto magis Confessarius ad confessionale, in quo tam insigne ac certum, tum animarum, tum meritum propriorum lucrum sperare potest, accelerare, atque in eo, quamdiu Pœnitentes vel Emptores salutis suæ adsunt, perseverare debet. Si Christus ad

Centu-

Centurionis Puerum vocatus mox dixit: *Veniam, & curam* eum, quidni idem Confessarius ad suos Pœnitentes curantem vocatus faciat, & dicat: O quantum solatium capturus esse Confessarius, si promptum se in hoc obsequio præberet, dis- que de ipso quoque, ut olim de Christo dici posset: *Et omnia turba quærebat eum tangere* (vel ei confiteri) *quia visum se illo exibat, & sanabat omnes.* Luc. 6. 2. Ut fugiat in Confessionibus audiendis, quidquid exoticum est, & singularitatem sapit; sed potiùs conformitatem cum aliis Sacerdotibus omni ratione servare studeat; & meritò, tum quia etiam Se- culares, quando literas dant, in quibus debita remittunt, vel gratias indulgent, omnes conditiones & formas ad contractum & privilegium requisitas exactissimè observant; tum quia talis conformitas est singulare omnium actionum ornamentum, atque aded in Sacramentis propter eorum excellentiam specialiter observanda est; tum quia denique etiam ad ipsius Confessarii, & aliorum devotionem excitandam (quem ob finem ejusmodi cæremoniæ potissimùm instituta sunt) non parùm conducit eadem conformitas; tum quia per ejusmodi conformitatem etiam inter ipsos Confessarios concordia animorum generatur, à qua potissimus confessionum fructus dependet; ut enim ex dissidio Medicorum diversa pharmaca præscribentium grave plerumque ægrotis periculum creatur; ita ubi Confessarii in erudiendis & tractandis Pœnitentibus discordes fuerint, & alter in severitatis, alter in lenitatis nimix spiritum procedit, meritò destructio potius & perturbatio Pœnitentis, quàm ædificatio sperari potest. Accedit, quòd Dæmones omni studio fructum confessionum impedire conentur, atque aded deceat Confessarios per concordiam unitos esse, ut tantò fortiores contra insidias & machinationes Dæmonum existant. Sed & ipsum denique Confessarii officium hanc conformitatè exigit, cum enim omnes Agni mansueti, qui tollit peccata mundi, Personam sustinent, meritò quoque omnes illius mansuetudinem imitari, atque aded uniformem procedendi modum observare debent.

3. Ut sedulò caveat, ne aut ipsi Pœnitenti, aut ulli alteri per confessionis exceptionem ullum scandalum aut offensæ occasionem præbeat. Quæ doctrina aded cordi fuit S. Ignatio Societatis JESU Fundatori, ut nihil minùs pati posset, quam

si Subditorum suorum quispiam vel minimam etiam, licet imprudens, causam offensæ præbuisse. Hinc dicere solebat, teste Orlandino l. 16. hist. Soc. n. 122. in Societate, duo esse hominum genera; unum eorum, qui exstruerent solum: alterum eorum, qui simul exstruerent, & destruerent. Primum genus sibi probari, & esse eos, qui Zelo uterentur considerato, providentes, ne quam damni causam non modò re, sed ne specie quidem darent; neve ij offenderentur, qui, si Adversarij fierent, possent nostrum in divino obsequio, & salutis publicæ studio impedire cursum; atque adeò quædam, quæ rectè alioqui fiebant, omittenda censebat, non damni privati formidine, sed operum respectu potiorum, quia sæpenumero, dum parùm cautè quid attentatur, nec illud efficitur, & mora multis aliis obijcitur. Illa ergo lucra animarum præcipuè operabat, quæ, quantum fieri posset, nullius in offensionem incurreret. 4. Ut in confessionibus audiendis meminerit, se Judicem, Medicum, & Magistrum, seu Patrem spirituales agere, ideòque paternam quandam & spirituales gravitatem ac severitatem potiùs, quàm nimiam familiaritatem ostendat; nam, talis familiaritas præter alia incommoda & pericula triplicem parit contemptum. 1. *Ipsius DEI*, dum per mutuum amorem agglutinati Pœnitens & Confessarius, DEI amorem tantò magis imminuunt, quantò magis in sensibili suo & periculoso amore proficiunt. 2. *Confessarii*; dum propter familiaritatem nimiam minùs timetur, & exhortationes illius exiguo fructu audiuntur. 3. *Conscientia*, dum propter lenitatem Confessarii liberiùs peccatur. Paternam ergo gravitatem assumere potiùs oportet, quæ in eo consistit, ut & à blanditiis, & à nimia severitate absteatur, itaque simul & ametur, ac timeatur Confessarius à Pœnitente, quemadmodum Patres à Filiis suis amari ac timeri solent. 5. Ut in iisdem confessionibus excipiendis sapientissimum S. Francisci Xaverii monitum observare studeat, qui, ut vitæ l. 6. c. 17. legitur, confitentibus non festinatam, sed diligentem navandam operam censebat, monens Confessarios, ut præoptarent, confessiones paucas ritè factas audire, quàm multas temerè peractas. Quæ enim confitentes intentius excuti posse? quæ eorum fraudibus, odiis, vitiis adhiberi remedia, nisi per otium curarentur? an verò dubium esse, quin confessio una rectè instituta, multis

multis cursim peractis præferenda sit? cum præsertim confessio aditum aperiat ad sanctissimum Sacramentum. Quæ tamen omnia de his præcipuè intelligenda sunt, qui rarius confitentur, aut majori infirmitate præmuntur; nam alioqui, ubi necessitas aut specialis utilitas hoc non suadet, præstat citius expedire Pœnitentes, tum ad molestiam aliorum pariter confiteri volentium cavendam; tum ad multa pericula & incommoda, quæ ex longis & inutilibus colloquiis oriri solent, atcedenda. 6. Ut singulari studio noxiam illam, & à Confessionali omni studio eliminandam Zelotypiam, quæ Confessarij interdum accensi ægrè ferunt, si sui Pœnitentes alijs confitentur, diligentissimè devitet, ad hoc enim faciendum non leves eum causæ impellere debent. Nam primò, nemo venit ad Confessarium, nisi Pater cælestis traxerit illum; si autem hic Pœnitentem ad alium Confessarium trahit, quam causam querelæ habere potest neglectus Confessarius, maxime, si solum DEI beneplacitum & voluntatem quærat, quam æque in non audito perficere & implere potest? Secundò, etiam si Proximi seu Pœnitentis salutem sincerè quærat, gaudere potius, quam tristari de discessu deberet, cum seipsum minimum omnium, atque ad omnia ineptum esse, sibi persuadere debebat, adeoque prudenter præsumere possit, Pœnitentem ab alio Confessario & peritius & efficacius curatum iri. Tertio, quia nihil ipsi etiam de merito decedit per discessum Pœnitentis, cum & voluntas ipsius bona, quæ audire paratus erat Pœnitentem, suo merito non sit caritura; & præterea, dum alteri Confessario, ad quem transit Pœnitens, de fructu obtento gratulatur, ejusdem se quoque participem faciat juxta illud S. Davidis pronunciatum: *Particeps ego sum omnium misericordiarum tuarum, & custodientium mandata tua.* Psal. 118.

DE DUODECIMA OBLIGATIONE

Ad errores in confessione audienda commissos emendandos.

Qu. *An Confessarius obligetur ad errores in confessione commissos emendandos?* R. pro resolutione hujus quæstionis distinguendum esse inter triplicis generis errores.

Primum genus est errorum ad substantiam pertinentium,

ut si Confessarius non habuit potestatem absolventi: si legitimam intentionem non elicuit: si formam debito modo non prorulit, aut absolutionis oblitus est. In his ergo casibus sic se gerat Confessarius. 1. Si potest adhuc corrigere errorem durante Confessione, corrigat; quòd si Pœnitens discesserit, aut sit in ipso habitu, saltem brevioris absolutionis formam proferat; imò id facere potest, si adhuc ante confessionale, aut non procul aectentem videat, uti docent Coninck & Bonac. apud & cum Ferd. de Castro p. 4. tr. 23. p. 18. §. 3. n. 3. quia Pœnitens hoc ipso, quòd fecerit confessionem cum intentione recipiendi absolutionem, censendus est in ea voluntate perseverare, donec eam recipiat; secus foret, si à conspectu Sacerdotis pro aliquo tempore recessisset, tunc enim idem Author putat, non esse absolutionem non præmonito dandam ob periculum, ne ob novum peccatum commissum omnino irritum efficiatur Sacramentum. 2. Si in ipsa confessione emendare non possit, possit verò moneri commodè Pœnitens de defectu, omnino eum monere debet, etiam non petita prius facultate cum eo loquendi, cum talis monitio dirigatur ad perficiendum Sacramentum ritè factum, atque adeò pars illius censetur, unde Suar. d. 33. l. 5. n. 3. & Laym. l. 5. tr. 6. c. 14. n. 15. docent, etiam renuente Pœnitente talem monitionem fieri posse. 3. Si absolutio propterea videtur manca fuisse, quia Confessarius non habuit jurisdictionem sufficientem, & omnino non detur occasio monendi, non multum angatur, cum probabilis sit sententia Sanch. l. 1. Summ. c. 9. n. 35. Laym. Ferd. de Castro & plurium aliorum doctentium indirectè & validè à mortalibus absolvi illum, qui Confessario jurisdictionem plenam non habenti saltem unum cum his peccatum confitetur, in quod jurisdictionem habet, talis Pœnitens autem unum utique saltem peccatum veniale confessus sit, in quod qui vis Sacerdos jurisdictionem habet. 4. Denique si casus daretur, in quo neque hoc solatium habeat, id unum superest, ut doleat de negligentia & culpa, si quam commisit, & pro Pœnitente oret, ne DEVS permittat illi ex tali errore grave damnum oriri, de reliquo tranquillus sit, & deinceps cautius in hoc iudicio procedat.

Secundum genus est errorum ad damnum tertij vergentium, ut, si Pœnitentem deobligavit à restitutione alteri facienda,

vel

vel certè obligavit, quando non debuisset: aut si quæren-
 tum hanc vel illam actionem cum damno alterius con-
 etam licitè exercere possit? affirmativè respondit: aut si ob
 peccatum aliter, quàm merebatur, apprehensum, gravem ni-
 mis & indiscietam pœnitentiam imposuisset; in quibus cas-
 bus sequentia observet. 1. Non inutiliter & inordinatè ag-
 gatur ob restitutionem à se loco Pœnitentis faciendam, cum
 Suar. Vasq. Coninck. & plures alii doceant, non contraxisse
 Confessarium ullam obligationem restituendi, nisi mala sine
 damnum tale procurâisset. 2. Si potest monere Pœnitentem
 & errorem corrigere, ubicunque potest, occasionem capessit,
 etiam extra confessionem, secretò tamen monendi, cum cha-
 ritas erga Pœnitentem id jure ab ipso postulet. 3. Si neque
 hoc potest, certas preces, aliave opera pro eo, qui damnatus
 illius errore passus est, offerat, ut saltem eo, quo potest, modo
 procuratam à se jacturam recompenset.

Tertium genus est eorum errorum, qui ad solam instru-
 ctionem Pœnitentis pertinent, nec cum speciali illius damno
 sunt conjuncti, exceptâ ipsâ erroneâ instructione, ut, si dice-
 ret, matrimonium aut sponsalia valida esse, quæ non sunt va-
 lida: si liberaret aliquem à voto quo verè obligatur; in tali-
 bus ergo casibus ita se gerat. Et 1. si potest, per se doceat
 errorem, dicens, se rem meliùs considerâsse, & hanc, quam
 modò proponit, doctrinam tutiorem sibi videri. 2. Si per
 se non possit, videat saltem, an non per alium corrigere possit
 errorem, cum hæc materia ad sigillum Sacramenti non
 pertineat, atque adeò sine scrupulo revelari possit, nisi con-
 stet, Pœnitentem aliter velle. 3. Si neque hoc modo error
 corrigi queat, ad preces, ut suprâ dictum est, confugiat.

De Scientia facti.

Ad hanc propriè pertinet, ut Confessarius cognoscat, an &
 quale peccatum, mortale scilicet, vel veniale, unum vel mul-
 tiplex commiserit Pœnitens; unde sequentia bene nôsse debet.
 1. Quænam peccata ex genere suo mortalem, vel venialem
 malitiæ contineant. 2. Quæ circumstantiæ aggravent
 peccatum, vel novam malitiæ speciem superaddant. 3. Quæ
 circumstantiæ ex mortali veniale, & vicissim ex veniali mor-
 tale faciant. 4. Quomodo cognosci possit numerica disti-

atio peccatorum; quæ quidem omnes quæstiones breviter nunc resolventur; nam fusior & accuratior explicatio ad Theologos morales pertinet.

De peccato mortali in genere.

Qu. 1. *Quid sit peccatum mortale?* R. esse id, quod ob sui gravitatem, gratiam & amicitiam cum DEO solvit, pænâque æternam meretur. Unde rectè concludunt Theologi, Confessarium non facilè debere Pœnitentem peccati mortalis damnare; maximè si eum timorata aliàs conscientia esse cognoverit, nam, ut Richardus à S. Victore p. 1. pag. 389. ait, mortale peccatum est, quod non potest committi sine gravi corruptione sui, sine gravi læsione Proximi, sine gravi contemptu DEI. Jacobus Alvarez p. 3. l. 1. c. 17. §. 5. ait: Consensum in peccatum mortale esse tam impium, ut non possit celari, & ignorari. Deinde si quis statim post factum dubitet, an deliberatè consenserit, vel facti statim pœniteat, probabilius judicari posse, eum non consensisse, cum tanta sit malitia peccati mortalis, ut in recenti facilè agnoscat, nec solent animus à DEO aversus tam subito ad eum converti.

Qu. 2. *Quenam peccata ex genere suo sint mortalia?* R. Ea esse, quæ vel per se lædunt charitatem DEI, vel Proximi, vel nos ipsos graviter corrumpunt. Potissimum verò inter hæc peccata numerantur illa, quæ contra virtutes Theologicas aut contra Decalogum patrantur. Peccata quoque capitalia, licet non omnia, quia non omnia DEVM aut Proximum: aut nos ipsos graviter lædunt, uti de superbia, avaritia, gula, &acedia communiter sentiunt Authores.

Qu. 3. *Quæ peccata mortalia specie differant?* R. ea potissimum, quæ vel diversis virtutibus, vel certè eidem virtuti extremè opponuntur, vel quæ diversam difformitatem habent, id est, quæ adeò diversa ratione & malitia ejusdem virtutis materiam attingunt, ut, quantum est ex natura ejusdem peccati, non sit eadem facilitas moraliter loquendo, neque propensio utrumque peccatum comittendi, qualia sunt homicidium, furtum, adulterium, detractio, & similia.

Qu. 4. *Quæ circumstantia ex mortali veniale faciant?* R. tres potissimum. Prima est, defectus sufficientis advertentiæ. Pro qua cognoscenda sequentia indicia à nonnullis afferuntur.

tur. Primum est, quodcumque materia actionis vel omissionis, de qua dubitatur, num fuerit deliberatè cum peccato suscepta, nullam continet specialem delectationem respectu voluntatis illius, à qua profecta est, signum est, ne semiplenam quidem advertentiam adfuisse. Hinc sequitur, non esse peccatum mortale, si quis ad illationem gravissimi mali graviter exandescat, quia initium iræ exortæ in tali casu plerumque est motus primò primus duntaxat. Secundum est, quodcumque materia actionis, de cujus honestate dubitatur, est valde grata appetitui, & aliquis advertit, se illi non nihil inhæsisse, aut alium effectum non bonum secutum esse, vehemens suspicio est, adfuisse non nisi semiplenam advertentiam, ut si quis advertat extraordinarium appetitum erga aliquod genus cibi, & habenas se laxasse cum aliqua operatione corporis. Tertium est, quodcumque actio veritatis circa materiam gravem à persona bene morata & valde timida suscepta est, præsumenda est in dubio non plenè consensisse. Hinc non censetur consensisse, qui animum firmum, & sæpe repetitum propositum habuit non peccandi mortaliter, uti Sanch. & Bonac. apud Ferd. de Castro p. 1. tr. 2. d. 2. p. 6. n. 5. docent. Item si facilè possit peccatum exequi, & cum compos sui est, pro viribus respuit, non enim affectus tam facilè mutatur. Ita idem Ferd. l. c. & Tambur. l. 1. c. 1. §. 3. n. 28. cum Sanch.

Secunda circumstantia est *defectus perfecti consensûs*, cuius indicium est, si, cum potuerit facilè exequi peccatum, non fecerit: si dubitet, num consenserit: si ita sit affectus, ut malitè mori, quàm deliberatè mortaliter peccare: si valde timide & suspectè se processisse meminit: si semisomnis fuit, nec sui compos: si actio non sit intrinsecè mala, aut in perniciem alicujus totius communitatis (cujus bonum privato præferendum est) vergens, & eam quis ex metu mortis aut alterius gravis mali suscipiat, ut si v. g. metu mortis sine vestibus sacris celebret, concedat enssem furenti, teneat scalas furis, contrahat matrimonium cum impedimento dirimente, porrigat Eucharistiam Peccatori occulto, uti probati Authores apud Dian. p. 3. tr. 6. re. 48. docent.

Tertia circumstantia est *defectus materia gravis*, qui ex fine, circumstantiis, & numero actuum inter se unitorum colligendus

pendus est; unde peccat mortaliter, qui eodem die Festo sa-
pius parum laborat, aut die jejunii sapius parum comedit,
cum intentione perveniendi ad notabilem quantitatem; non
autem, qui diebus diversis hoc facit.

De peccato veniali.

Qu. 1. Quid sit peccatum veniale? R. esse peccatum, quod
ob suam levitatem non tollit amicitiam & gratiam DEI, ini-
mit tamen fervorem, & pœnam temporalem meretur.

Qu. 2. Quanam peccata ex genere suo venialia censeantur?
R. ut plurimum ea omnia, quæ contra proprium bonum com-
missa sunt, v. g. inutilis & vana concupiscentia, vana oble-
tatio, prodigalitas, curiositas, superfluitas cultus & vestitus,
luxuria, otium, excessus in cibo & potu, somno, usu conjugii,
risu, timore, tristitia, appetitu pecuniæ, laudis &c.

Qu. 3. Quibus modis peccatum veniale in mortale transeat?

R. sequentibus. 1. *Ratione finis adiuncti*, ut si quis mentia-
tur ad copulam carnalem extorquendam. 2. *Ratione finis
ulimi*, ut si quis ita erga rem levem afficiatur, ut malit trans-
gredi præceptum sub mortali obligans, quam illam relin-
quere. 3. *Ratione scandalis*, seu ruinæ mortalis Proximo per
illud creandæ, ut si quis coram Junioribus ex consuetudine
verba blasphema sine intentione blasphemandi usurparet. 4.
Ratione periculi incidendi in peccatum mortale, ut si quis par-
tes occultas alieni corporis vel sexus ex curiositate aspiciat.
5. *Ratione contemptus*, ut si quis legem DEI, aut Regulas sui
Ordinis, quatenus ordinem seu respectum ad legislatorem
dicunt, contemnat. 6. *Ratione erroneæ conscientie*, ut si
quis mortale putet, quod tamen per se tantum veniale erat.

De Circumstantiis Peccatorum.

Qu. 1. Quotuplicis generis circumstantia sunt, quæ in pecca-
to specialem considerationem merentur? R. duplicis potissi-
mum, scilicet aggravantium & speciem mutantium; prioris
generis sunt, quæ peccatum in sua quidem specie relinquunt,
sed tamen faciunt, ut majus longè peccatum reputari debeat;
ut si quis furtum 100. florenorum committat. Posterioris
generis sunt, quæ peccato novam specificam differentiam
addunt, ut si quis dictos centum florenos ex gazophilacio fu-
retur.

retur, ut sic enim jam non furtum duntaxat, sed sacrilegium dicitur.

Qu. 2. Quomodo circumstantia speciem mutantem cognoscantur? *Re.* varias quidem ad hoc regulas ab Authoribus abferri (v.g. quòd illa circumstantia speciem mutet, quæ transfert actionem ad vitium alteri virtuti oppositum; vel ob quod peccato nomen novum exprimens illam malitiam impotum est; è contrario verò circumstantia, quæ non auget malitiam, nisi aliam præsupponendo, dicenda sit non mutare speciem) sed quia illæ non omnino infallibiles & universales videntur, ideo rectius videtur facere Confessarius, si quid in particulari de circumstantiis speciem mutantibus Authores doceant, ex ipsis eorum libris cognoscere studeat.

De Numero Peccatorum.

Qu. 1. Unde colligi possit distinctio numerica peccatorum? *Re.* ex duplici capite. 1. Ex objectis diversis numero non tantum materialiter, sed etiam formaliter distinctis; unde ocula, tactus, verba impudica copulam antecedentia, vel subsequenta, vel comitantia, unum numero peccatum constituent quia ad eundem actum & finem referuntur. 2. Ex interruptione morali actuum, quæ fit vel per contrariam voluntatem & propositum; vel per liberam cessationem ab actu; vel per cessationem naturalem v. g. somnum; vel per distractionem, quæ tamen in externis actibus tantum moralem interruptionem facit.

Qu. 2. Unde cognosci possit, num plura objecta coniungantur in ordine ad unum grave peccatum constituendum? *Re.* ad hoc Confessario hanc regulam servire posse; Quodcumque plures actiones per intentionem operantis ordinantur ad unum actum constituendum, tunc inter se uniti dicendæ sunt. Hinc qui plura furta minuta committit cum intentione perveniendi ad notabilem quantitatem, graviter peccat, uti Lugo, Sanch. Less. & alii communiter contra Navarrum docent; licet verò, si non haberet eiusmodi intentionem ulterius perveniendi.

Qu. 3. Quid observare Confessarius debeat in numero peccatorum indagando? *Re.* sequentes ei regulas servire possit. Prima. Cavendum, ne cum nausea & tædio Pœnitentis, nu-

merus Peccatorum quærat, si ex dictis Pœnitentis probabiliter & moraliter æstimari possit. Ita Tannerus q. 9. n. 90. & Laym. c. 13. n. 7. apud & cum P. Gobat tr. 7. n. 336. additque Tannerus hunc esse communem sensum Sapientum. Secunda. Minus exactè quærendus est numerus ex illo, qui multa peccata cõfiteatur, quàm qui pauca. Nec valet hæc consequentia: Si proponerem hanc quæstionem Pœnitenti, intelligerem distinctiùs hoc peccatum, ergo teneor illam proponere. Ita Lugo d. 16. n. 590. apud & cum P. Gobat tr. 7. n. 337. Tertia. Si certus aut probabilis numerus haberi non potest, sufficit, si dicatur consuetudo peccandi, & tempus, ac frequentia in die, septimana, mense, vel anno. Ita C. Lugo, Hurt. Fill. & alii apud Busenbaum l. 6. tr. 4. du. 3. Quarta. Rustici homines, qui agresti modo confitentur sine numero ac diligentia, non sunt cogendi repetere confessiones in doctis Parochis factas; cum enim bona fide confiteantur, & uniformem vitæ rationem habeant, ex confessione unius anni facilè de reliquis conjectura fieri potest, modò non evidentè constet, eos uno vel altero anno notabiliter scelestiùs vixisse. Ita Lugo d. 16. l. 14. n. 588. Arriaga d. 34. n. 34. & multi alii apud & cum Dian. p. 3. tr. 5. ref. 89. & p. 5. tr. 13. ref. 84.

CAPUT III.

DE PRUDENTIA CONFESSARIJ.

ET si Prudentiæ virtus ad omnes functiones Sacerdotum eritè perficiendas summè necessaria sit, meritò tamen præ omnibus aliis necessaria creditur ad confessiones audiendas, utpote ex quibus amplissimus fructus sperari potest, si cum debita diligentia ac cautela audiantur; è contrario verò maxima pericula & damna timeri debent, si non eâ, quâ oportet, prudentiâ ac zelo excipiantur. Ut ergo etiam quoad hanc partem Confessarius suæ obligarioni satisfacere possit, diligenter inquirere & nôsse debet, in quibus potissimùm capitibus prudentia ab eo observari debeat, quod non difficile intel-

intelliget, si meminerit, aliqua quoad propriam personam, alia quoad Pœnitentes, alia quoad adstantes, aspicientes, vel absentes documenta à prudentia præscribi, quæ proin distinctis §§. exprimentur.

§. I.

De Prudentia Confessarij quoad propriam Personam.

Circa propriam Personam tria præcepta ipsi à prudentia præscribuntur. Primum est *Accurata præparatio*. Cùm enim confessionum auditio non minùs, imò multò magis difficilis sit, quàm oratio, meritò ad illam quoque dictabit prudentia, solidam præparationem tanquam iudicium necessarium ad fructum obtinendum esse præmittendam, atque ad id illud Ecclesiastici huc transferendum: ante Confessionem præpara animam, & noli esse quasi homo, qui tentat Deum.

Duplex autem est hæc præparatio. Remota scilicet & proxima. Remota consistit 1. in dotibus Confessario necessariis procurandis, de quibus tum in superioribus duobus capitulis fusiùs est actum, tum etiam in hoc ampliùs agetur. 2. In perfecta quadam Idea, seu exemplari proponendo, secundum quod se in confessionibus audiendis dirigat, quale quidem absolutissimum Christus discipulorum pedes lavans nobis reliquit, ut infra fusiùs ostenderur. Proxima consistit cum in ardente zelo & desiderio, hanc functionem utpote DEO & Cœlitibus gratissimam, & tam Pœnitentibus, quàm Confessario utilissimam, summæque consolatoriam cum magna sinceritate atque perfectione obeundi; tam in purissima intentione, quâ non nisi DEI majorem gloriam, & suam ac Proximam salutem quærat.

Secundum est *solida assicuratio*, cùm enim, teste Servatoris nihil profit homini, si universum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiat, meritò suadet prudentia, ut certæ cautelæ adhibeantur, quibus seu corporis, seu animæ pericula efficaciter arceantur. Unde & hæc quoque assicuratio duplex erit, corporis scilicet & animæ. Corporis assicuratio requirit, ut imprimis sanitatis cura habeatur, quò diutius quis durare possit. Hinc cavendum 1. ne diu nimis la-

hor iste continetur, nisi Pœnitentium necessitas aliud exigat; & tum expedit interdum ita hunc laborem cum allis functionibus miscere, ut occasio detur assurgendi, sive ad Missam dicendam, sive alio quopiam modo respirandum. 2. Ne, si necessitas corporis interruptionem suadeat, noxiâ cum pertinaciâ ex imprudenti pudore profecta confessionali adhæreat, & sic grave damnum corpori creet; certè experienciâ constat, non paucos per similem pudorem aut indiscretum fervorem rupturam corporis sibi accersisse. 3. Ne os & nares pœnitentium ori directè obvertat, noxiûmque & foetentem halitum in corpus trahat; hinc prudentes Confessarij non manum duntaxat, sed etiam strophium vel cottam inter se & Pœnitentem ponunt, ut neuter halitum in faciem alterius emittere possit, id quod tempore pestis, aut alterius contagiosi morbi præcipuè observandum est.

Asscuratio animi pariter tres industrias requirit, quarum prima est, ut certi hunc in finem Patroni eligantur, qui tam Confessario, quàm Pœnitenti necessaria à DEO auxilia impetrent, ut uterque munere suo ritè fungatur. Tales autem Patroni præ cæteris esse possunt B. V. Sanctus Angelus Custos tum ipsius Confessarij, tum Pœnitentis, SS. Apostoli Petrus & Paulus, S. Maria Magdalena, & præcipuè S. Joannes Baptista, ut cujus officium jam olim erat Præcursorem Christi agere, & per pœnitentiæ prædicationem eidem viam ad corda hominum & peccatorum maximè præparare. Secunda industria est, ut contra tentationes, quæ occurrere solent in confessionibus audiendis, tum generalibus, tum specialibus armis se egregiè muniat. Et generalis armaturæ loco, DEI & SS. Patronorum præsentia præ cæteris servire poterit, quia vix quidquam efficacius reperitur, tum ad varias imperfectiones vitandas, tum ad difficultates occurrentes generosè superandas. Specialia verò arma contra tres præcipuè tentationes præparanda sunt, nempe Sensualitatis, Impatienciæ, & Timiditatis; ad has enim tres species, omnes ferè tentationes, quas Confessarii plerumque pati solent, revocari possunt. Contra primam itaque armari oportet Confessarium purissimâ intentione, quâ nihil aliud quærat, nisi majorem DEI gloriam, animarû salutem, & obedienciæ exercitium; hæc enim intentio faciet, ut & in ipsis Pœnitentibus Christi Personam &

imaginem consideret, atque adeò ad reverentiam potius à sinceram charitatem, quàm ad ullam sensualitatem inclinatur, atque adeò non aliter, quàm is, qui similis Filio DEI tres Pueros Babylonicos in fornace Babylonica à flammis custodivit, ab eadem à tentationibus carnis defendatur. Contra secundam optimum erit remedium DEI & Proximi amor, hic enim faciet, ut & omnes molestias promptè fortiterque suscipiat, ac sustineat, & ut Pœnitentes perinde ac seipsum considerans, pià quâdam erga illos miseratione moveatur, atque adeò Christiana potius mansuetudine, quàm asperâ correctione curare studeat. Quem in finem non parùm proderit, si ex libello de imit. l. 1. c. 16. sapiùs & accuratè perlegat. Contra tertiam optimum erit remedium, si timore DEI timorem humanum velut clavum clavo pelleret, ideòque illud sibi Christi monitum applicet: Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam verò non possunt occidere, sed potius timete eum, qui potest & corpus & animam mittere in Gehennam. Aut illud Thomæ Kemp. l. 3. c. 36. Quis es tu, ut timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet. DEVM time, & hominum terrores non expavesces. Tertia industria est seria imploratio auxilii divini, tum ante confessionem, tum in ipsa per ardentia vota & suspiria, tum post ipsam petendo veniam errorum admissorum, gratiàmque ad eos deinceps emendandos.

Tertium præceptum à Prudentia præscriptum est *propria Melioratio*, quæ in eo consistit, ut Confessarius novos ex confessionibus auditis concipiat stimulos ad triplicem viam perfectionis alacriùs decurrendam. Et 1. quidem in via purgativa, dum alios sua peccata explicantes audit, eorumque gravitatem ac turpitudinem illis demonstrat, atque ad illa radicitus extirpanda hortatur, meminerit, se ipsidem aut gravioribus vitijs subjectum esse, atque adeò Pœnitentes retorquere in illum omnia illa salutaria monita ac dicere: Medice, cura te ipsum. Secundò in via illuminativa, dum alios tam tenerâ conscientia, aliisque virtutibus præditos esse advertit, erubescat ex corde, quòd ipse tot medijs & occasionibus instructus à DEO, tantum tamen profectum non fecerit, nec DEI & felicitatis amore ea præstiterit, quæ alij naturalibus sæpe motivis impulsu sine difficultate magna effecerunt.

runt. Specialiter verò meminerit, quantum solatium capere soleat, si aliquem ex Pœnitentibus, suis consiliis persuasum magna cum alacritate virtutum studium amplecti, & insignem in eo fructum facere advertat; & inde concludat, quanto majorem animi voluptatem ipse sit percepturus, si se ipsum ad similem profectum faciendum induxerit. Tertio in via unitiva, dum advertit, quàm amanter & liberaliter Deus Pœnitentibus peccata dimittat, atque inde occasionem sumit, eos hortandi, ut, quemadmodum illis cum S. Maria Magdalena remissa sunt peccata multa, ita & diligere multùm studeant, hunc ipsum stimulum in se convertat, & sicut magnitudinem remissorum sibi peccatorum, multitudinèmq; longè majorem advertit, ita majoris quoque erga DEVM, Christùmque charitatis exercendæ motivum arripiat.

§. II.

De Prudentia Confessarij circa Pœnitentes exercenda.

Etiã circa hos tria præcepta Prudentia præscribit. Primum est *cauta interrogatio*, quæ in eo potissimùm consistit, ut ea, quæ priori capite circa materiam, modum & tempus examinandi dicta sunt, accuratè observet, ne anxiiis & indiscretis quæstionibus sibi & Pœnitenti gravius hujus Sacramenti administrandi, vel recipiendi onus imprudenter efficiat.

Secundum est *solida instructio*, quæ in tribus præcipuè sita est. 1. In dubiis solvendis, ubi vel maximè prudentia suadet, ut dubium bene intelligere studeat; ut non præcipitanter respondeat, sed, nisi certus sit de veritate responsi, tempus pro consideratione (si quidem circumstantiæ id patiantur) petat; nec sibi fidat nimium, sed alios etiam, quantum salvo secreto & sigillo fieri potest, consulat: non plus certitudinis suæ doctrinæ, quàm à parte rei ea mereatur, attribuat: nec faciliè aut promiscuè scripto dubia talia resolvat. 2. In consiliis dandis, in quibus prudentia dictat, ut ante omnia juvet Pœnitentes in statu, si nondum id fecerint, eligendo: ut ad celerem vocationis executionem discretè urgeat, atque in impedi-

mentis fortiter removendis auxilietur: & tandem, ut modum solidum ostendat, quo quisque se in suo statu magis in dies perficiat, & majorem cælestium gaudiorum, gratiarumque cumulum procuret; huc enim omnia prudentis Confessarii consilia collimare oportet.

Tertium est *discreta correctio*, quæ pariter in tribus præcipuè capitibus consistit. 1. In pænitentia salutaris prudenti præscriptione, ut nimirum ad quantitatem peccatorum, & virium Pænitentis ante omnia respectus habeatur. 2. In mediis, quibus à lapsu ulteriori Pænitens præservetur, charitativa suggestione, ubi præcipuè suadet prudentia, ut ante omnia radix peccatorum inquiratur, atque ad eam extirpandam universa media dirigantur. 3. In voluntate ad dicta media apprehendenda zelosa excitatione, quod potissimum fiet, si foeditas & damna peccatorum ex una parte, ex altera verò virtutum dignitas & commoda clarè solidèque demonstrantur, & illorum quidem fatale odium, harum verò insignis æstimatio & desiderium animis ingeretur; quorum omnium praxis ex ijs, quæ toto capite secundo fusiùs dicta sunt, haud difficulter addiscetur.

§. III.

De Prudentia Confessarii circa alias
Personas.

Intellige distinctas ab ipso Confessario, & Pænitentibus, quæ ad tres classes revocari possunt.

Prima classis est aliorum Confessariorum, qui vel in eodem templo & loco, aut certè in aliis confessiones pariter excipiunt, circa quos tria documenta servanda suggerit prudentia. Primum est, *uniformitas in modo procedendi*, ubi quisvis Confessarius applicare sibi deberet saluberrimam illam regulam, quam Societas Jesu suis Confessariis in hæc verba præscribit: Modum ea Sacramenta ministrandi, quæ Sacerdotes nostræ Societatis tractare solent, perspectum omnes habeant, in eoque uniformes sint, quantum Regionum varietas patietur; formam tamen & rationem absolvendi ab excommunicatione, & aliis censuris & peccatis eandem omnes sequantur, attendantque, ne ex modo utendi facultatibus Societatis, Ordinarii & Parochi jure offendi possint. Secundum est *charitas*

tas in mutua honoratione; quam iterum Societas Jesu suis Confessariis per hanc notatu dignissimam regulam commendat: Confessarij inter se ipsos, & in modo procedendi cum Pœnitentibus conformes esse curent, & quantum res tulerit, ita aliorum Confessariorum existimationi unusquisque consulat, ut omnes intelligant, mutuo charitatis vinculo Societatis Confessarios in Christo esse colligatos. Quam totam regulam sibi quoque latam omnes ejusdem Diœcesis aut Capituli Sacerdotes judicare deberent. Tertium est *Communicatio liberalis laborum & fructuum*, quæ requirit, ut, si quis alterum Confessarium copiosos fructus referre ex sua segete advertit, non in videat, sed potius ex animo gratuletur, dicatque cum S. Davide: Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua: item ut, si quis uni confiteri solitus, ab eodem alium Confessarium adeundi facultatem petierit, vel eâ non petita adierit, id sibi gratum esse benigne ostendat: ut interdum ultrò alios in societatem laborum invitet, vel Pœnitentes ad ipsum dirigat.

Secunda classis est adstantium, vel etiam aspicientium ex remoto loco Confessarium; circa quos prudentia dicat sequentia monita. 1. Ut non clarè nimis loquatur, ne adstantes contra voluntatem nonnunquam peccata audire cogantur, & quod pronissimum est, ipsimet postea à confessione tali Sacerdoti facienda absterreantur. 2. Ut neque gestibus manuum aut pedum signa varia prodat, ex quibus ij, qui ea visuri essent, in cognitionem cujusdam peccati venire, aut certè displicentiæ, offensionisve occasionem arripere possent. 3. Ut, si multos adesse advertat, qui confiteri velint, citò se expediat, atque adeò ab omnibus non necessariis quæstionibus, instructionibus, adhortationibus absteat, imò etiam in orationibus pro absolutione dici solitis, solam illam, quæ essentialia verba absolutionis continet, recitet, vel si nimius sit accursus, omnino illa tantum verba: Ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris &c. pronuntiet, uti Diana & Busenbaum suadent.

Tertia classis est absentium, circa quos etiam tria monita suggerit prudentia. 1. Ut, nisi evidens necessitas aut utilitas aliud suadeat, non facilè de eorum moribus aut factis loquatur; multò minùs verò (si id officium non exigat) omnino in

no in eosdem inquirat, aut temerariè de illis iudicium ferat.
 2. Ut, ubi varias de ipsis querelas audierit, eas non statim credat, sed vel excuset, vel certè ab iis tanquam ad se non pertinentibus iudicium suspendat. 3. Ut, si quos occultas vel àpertas cum suis Pœnitentibus inimicitias portare adverterit, omnem industriam adhibeat, ut iterum inter se concilientur, mediâque stabiliendæ concordix ab eo præscripta sedulo & constanter usurpent.

§. IV.

Quomodo supradictæ doctrinæ in praxi
 sint redigendæ?

Dictum est suprâ inter alia capita, quæ ad præparationem remotam requiruntur, etiam Ideam esse, quam quisque in confessionibus audiendis ob oculos sibi ponat, & totis viribus imitari studeat, pro hac autem commodissimè servare posse exemplum Christi pedes discipulorum lavantis. Ut ergo hanc Ideam Confessarius usurpare sciat, simulque compendium supradictarum doctrinarum habeat, breviter ostendere oportet, quid in dicta Idea potissimum considerandum, & imitatione exprimendum videatur.

I. Itaque sicut Christus antè, quàm lotionem pedum inciperet, aquam & omnia necessaria præparari iussit, ita & Confessarius operam dare debet, ut, quidquid ad confessiones legitimè audiendas requiritur, puta scientiam, jurisdictionem, virtutem, ritè præparata habeat.

II. Sicut Christus ante lotionem linteo mundo se cinxit, ita Confessarius priùs, quàm ad confessiones audiendas se conferat, mundâ conscientiam, firmissimòque castitatis servandæ proposito accinctus sit, oportet.

III. Sicut Christus ante eandem lotionem genua flexit, ita Confessarius idem faciat, & per ardentem orationem sibi ac Pœnitentibus copiosam à DEO gratiam pro hoc tam arduo opere petat.

IV. Sicut Christus magna cum humilitate, patientiâ, & charitate omnibus suis discipulis pedes lavit, ita & ipse actua- lem peccatorum auditionem, velut sordium ablutionem cum similibus virtutibus aggrediatur.

V. Sicut Christus ab ablatis pedibus linteo aquam abster-
 sit, ita

fit, ita Sacerdos peccata audita per absolutionem Sacramentalem abstergat, & ne deinceps iterum eisdem sordidos per peccata efficiant, suaviter simul & efficaciter hortetur.

VI. Sicut Christus nullum inter discipulos discrimen fecit, sed Judæ tam bene ac Petro & Joanni pedes lavit; ita Confessarius quoque omnes Pœnitentes æquali charitate ac benevolentia complectatur, atque ad confessionem faciendam promiscuè admittat.

VII. Sicut Christus post lotionem cibo salutari eos refecit; ita Confessarius quoque post explicata peccata cibo salutari doctrinæ Pœnitentes reficere, & utili adhortatione recreatos dimittere studeat.

§. V.

Quid Confessario post confessiones auditas faciendum sit?

I. Agat DEO gratias pro collato sibi & Pœnitentibus auxilio ad hoc Sacramentum ritè administrandum vel suscipiendum, novaque sibi & illis auxilia emendicet ad faciliorem propositorum executionem.

II. Exerceat varios actus humilitatis, credens se longè magis ingratum esse omnibus suis Pœnitentibus ob majus lumen, uberiora auxilia, plura & efficaciora præsidia, quibus tam segniter cooperatur.

III. Reflecat se, & examinet, num quid omiserit, vel neglexerit ad munus suum pertinens. Quod si errasse se deprehendat, doleat, proponatque, prout necessarium videbitur, seriam emendationem; si nihil occurrat, divinæ bonitati gratias agat.

IV. Conetur oblivisci omnium auditorum in confessione, & surda aure recurrentes species, molestèque allatantes pertransilire.

V. Secreti sit tenacissimus, ita, ut neque in genere quidem de auditis in confessione unquam loquatur, nisi cum summa circumspectione. Ad hoc proderit sæpius illa sigilla (seu titulos, quibus ad secretum servandum obligatur) perpendere, nempe sigillum seu ritulum præcepti naturalis, præcepti divini, præcepti Ecclesiastici, justitiæ, religionis, charitatis, fidelitatis; his enim sigillis omnia peccata in confessione audita claudi & obsignari oportet.

P A R S